

Vergaderjaar 2014–2015

33 996

Wijziging van de Wet op de kansspelen, de Wet op de kansspelbelasting en enkele andere wetten in verband met het organiseren van kansspelen op afstand

Nr. 5

VERSLAG

Vastgesteld 7 november 2014

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie, belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen. Onder het voorbehoud dat de hierin gestelde vragen en gemaakte opmerkingen voldoende zullen zijn beantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van het voorstel van wet genoegzaam voorbereid.

INHOUDSOPGAVE

I	ALGEMEEN	2
1.	Inleiding	2
2.	Huidige situatie en de noodzaak van regulering kansspelen op afstand	7
3.	Visie op kansspelen op afstand	10
3.1.	Algemene beleidsvisie op kansspelen	10
3.2.	Voorkomen kansspelverslaving	12
3.3.	Consumentenbescherming	17
3.4.	Tegengaan van fraude en criminaliteit	18
3.5.	Passend en attractief aanbod	18
3.6.	De relatie met het bestaande vergunningstelsel	19
4.	Maatregelen op grond van het wetsvoorstel kansspelen op afstand	23
4.1.	Reikwijdte kansspelen op afstand	23
4.2.	Verlening van vergunningen	25
4.3.	Maatregelen ter voorkomen van kansspelverslaving	28
4.4.	Maatregelen ter bescherming van de consument	32
4.5.	Maatregelen ter voorkomen fraude en criminaliteit	33
4.6.	Maatregelen ten behoeve van geschiktheid en betrouwbaarheid	37
4.7.	Maatregelen ten behoeve van het toezicht	38

5.	Centraal register van uitsluitingen ter bestrijding van kansspelverslaving	39
6.	Toezicht en Handhaving	41
7.	Financiële aspecten van het wetsvoorstel	44
7.1.	Algemeen	44
7.2.	Kansspelbelasting	47
7.3.	Andere lasten voor vergunninghouders	50
8.	Grondrechten	51
9.	Privacy impact assessment	51
10.	Europeesrechtelijk kader	52
11.	Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid	53
12.	Administratieve lasten en nalevingskosten	55
13.	Niveau van regelgeving	55
14.	Totstandkoming wetsvoorstel	55
II	ARTIKELSGEWIJS	56

I ALGEMEEN

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling en een positieve grondhouding kennisgenomen van het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op de kansspelen (hierna: de Wok), de Wet op de kansspelbelasting en enkele andere wetten in verband met het organiseren van kansspelen op afstand (hierna: het wetsvoorstel). Zij hebben het wetsvoorstel grondig en met interesse bestudeerd. Voornoemde leden merken daarbij op dat met het wetsvoorstel uitvoering wordt gegeven aan het regeerakkoord van het kabinet Rutte-II, waarin onder meer is opgenomen dat het kansspelbeleid wordt gemoderniseerd en dat online kansspelen strikt worden gereguleerd. Hiertoe is in 2012 al de Kansspelautoriteit (hierna: Ksa) opgericht. Het voorliggende wetsvoorstel vormt de tweede fase van de uitwerking van de in het regeerakkoord gemaakte afspraken.

De aan het woord zijnde leden staan achter de doelstelling van het wetsvoorstel, namelijk het beschermen van de consument van online kansspelen, het tegengaan van fraude en overige criminaliteit en het voorkomen van kansspelverslaving. Zij zijn voorts verheugd dat de kansspelwetgeving zal worden aangepast aan de marktrealiteit van de 21e eeuw. De huidige technologische mogelijkheden maken het immers mogelijk dat nu op verschillende manieren een groot aantal personen deelneemt aan online kansspelen. Betrouwbare schattingen stellen dat honderdduizenden Nederlanders al online spelen bij aanbieders die geen Nederlandse vergunning hebben omdat de wet daarin nog niet voorziet. Hierdoor is geen controle mogelijk op deze illegale aanbieders en is evenmin geregeld dat spelers veilig en verantwoord spelen en beschermd worden tegen verslavingsrisico's. Bijgevolg is dat het effectief heffen van kansspelbelasting op online kansspelen nu evenmin mogelijk is. Buitenlandse aanbieders worden nu niet in de heffing betrokken en belastingheffing bij spelers is lastig uitvoerbaar voor de Belastingdienst.

De leden van de VVD-fractie delen de opvatting van de regering dat sluitende handhaving van het verbod op illegaal aanbod niet meer

mogelijk is zonder een verantwoord, betrouwbaar en controleerbaar alternatief. Zij zien dan ook de noodzaak en wenselijkheid in van de beleidsdoelstellingen van dit wetsvoorstel. Wel hebben zij nog vragen dan wel opmerkingen over de uitwerking, de uitvoering en de gevolgen van de voorgestelde wijzigingen en maatregelen.

Het valt voornoemde leden in zijn algemeenheid op dat de invulling van veel concrete maatregelen zoals voorgesteld in het wetsvoorstel nog in lagere regelgeving zullen moeten worden uitgewerkt. Dit bemoeilijkt enigszins een volledige en gedegen beoordeling van dit wetsvoorstel. Van sommige maatregelen is het immers cruciaal te weten hoe een en ander zal worden uitgewerkt en toegepast om de doelmatigheid, de rechtvaardigheid en de evenredigheid ervan te beoordelen. Deze leden vragen of deze lagere regelgeving nog zal worden voorgelegd aan de Kamer door middel van de zogenoemde voorhangprocedure. Zo ja, welke van de lagere regelgeving betreft dit? Kan voorts een inschatting worden gegeven van het tijdspad dat zal worden gevolgd voor het opstellen van de genoemde lagere regelingen? Zullen alle nadere regelingen op hetzelfde moment worden opgesteld en in werking treden? Hoe denkt de regering te voorkomen dat de beoogde lagere regelgeving een dusdanige omvang krijgt waar de ondernemer figuurlijk gesproken in verdrinkt. Graag ontvangen deze leden een reactie op dit punt.

De leden van de VVD-fractie hebben nog enkele vragen over de gevolgen van dit wetsvoorstel voor andere kansspelproducten die buiten het bereik van dit wetsvoorstel vallen, waaronder de loterijen. In Nederland bestaan drie loterijen met een afdracht van hun omzet aan goede doelen. De mogelijkheid bestaat dat door het legaliseren van online kansspelen een terugloop van de inkomsten van de loterijen zal optreden en bijgevolg een vermindering van de afdrachten aan goede doelen en sport. Hoe schat de regering dit risico in? Is zij bereid maatregelen te treffen die ervoor zorgen dat eventuele negatieve effecten van het wetsvoorstel voor de afdrachten aan goede doelen en sport worden gemitigeerd? In hoeverre zou een dergelijke ontwikkeling ook financiële negatieve effecten voor de Staat teweeg kunnen brengen? In het rapport waarin de resultaten van het APE-onderzoek van januari 2012 zijn weergegeven, wordt geconcludeerd dat er vooralsnog geen objectieve, wetenschappelijk verantwoorde studies beschikbaar zijn die een betrouwbaar beeld kunnen geven van de omvang en oorzaken van mogelijke substitutie-effecten tussen de offline markt en de online-markt. Toch wordt in het door de regering meermaals aangehaalde onderzoek van H2 Gambling Capital geconcludeerd dat het met de substitutie mee zal vallen. Waar baseert laatstgenoemde haar resultaten exact op? Is feitelijk gedrag hierin meegenomen of is de uitkomst van dat onderzoek gebaseerd op zogenoemde beleiden voorkeuren van potentiële deelnemers? De leden van de VVD-fractie hebben in het verleden schriftelijke Kamervragen gesteld over dit onderwerp. De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie heeft hierop onder meer geantwoord dat in een aantal andere landen de opbrengst uit loterijen is gestegen na, of zelfs dankzij, de legalisering van online kansspelen. Kan worden aangegeven naar welke landen hierbij wordt verwezen en hoe deze stijging kan worden verklaard? Is het aannemelijk dat een dergelijke situatie zich ook in Nederland zal voordoen na eventuele inwerkingtreding van voorliggend wetsvoorstel? Klopt het voorts dat de afdrachten van verschillende loterijproducten van aanbieders in de meeste EU-lidstaten waarin online kansspelen zijn gelegaliseerd, een dalende trend vertonen? Zo ja, hoe verhoudt voornoemd antwoord op de gestelde Kamervragen zich hiermee? De aan het woord zijnde leden vernemen graag of de regering met voorstellen komt waar het gaat om het wijzigen van de regulering van de casinomarkt en de herziening van het loterijstelsel. Zo ja, wanneer op en op welke wijze?

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Zij delen het uitgangspunt van de regering dat het kansspelbeleid gemoderniseerd moet worden en dat daarbij hoort dat online kansspelen, sportweddenschappen en pokerevenementen strikt gereguleerd dienen te worden. In het regeerakkoord is de volgende passage opgenomen: «Het illegale aanbod aan kansspelen dringen we daarmee terug. Op de naleving van de aan de vergunning verbonden voorwaarden wordt strikt toegezien». In het onderhavig wetsvoorstel wordt dit verwoord door het doel van het voorkomen van kansspelverslaving, het beschermen van de consument en het tegengaan van fraude en overige criminaliteit. Daarnaast wordt ook ten doel gesteld de daadwerkelijke vraag naar kansspelen op afstand die nu bestaat of in de toekomst kan ontstaan, te kanaliseren. Deze leden steunen die doelen maar hebben desalniettemin vragen en kanttekeningen bij het voorliggende wetsvoorstel.

De aan het woord zijnde leden baart het zorgen dat in het wetsvoorstel veel ongeregeld blijft in afwachting van lagere regelgeving. Nu begrijpen deze leden wel dat niet alles in de wet zelf moet worden vastgelegd, zeker als het punten betreft die relatief gemakkelijk moeten kunnen worden veranderd. Echter nu ontbreekt het zicht op veel voor de leden van de PvdA-fractie essentiële onderwerpen op wat de wet nu werkelijk wel en niet regelt. Bij die onderwerpen willen deze leden kennis hebben van de concrete inhoud van die lagere regelgeving, alvorens dat zij met het voorliggend wetsvoorstel kunnen instemmen. Zij zijn ook van mening dat zonder dat die lagere regelgeving bekend is, het voorliggende wetsvoorstel niet in werking zou mogen treden. De aan het woord zijnde leden zullen in dit verslag ingaan op welke lagere regelgeving zij duiden. Het is immers van belang dat er nog voor de inwerkingtreding van de wet inzicht bestaat in welke online kansspelen toegestaan zullen worden. De leden van de PvdA-fractie willen graag weten hoe de voorwaarden voor vergunningverlening in lagere regelgeving worden weergegeven. Zij kunnen zich ook voorstellen dat bepaalde voorwaarden wel in de wet zelf verankerd zullen worden, waaronder concrete voorwaarden ten aanzien van het preventiebeleid en de zorgplicht. Kan de regering hier op ingaan? Tevens willen deze leden weten onder welke concrete voorwaarden een vergunning kan worden ingetrokken.

Voorts willen voornoemde leden tijdig willen weten hoe de lagere regelgeving er gaat uit zien op grond waarvan vergunninghouders fraude en criminaliteit moeten gaan opsporen en welke vormen van weddenschappen op sportwedstrijden verboden zullen worden. Deze leden merken op dat het wetsvoorstel tevens voorziet in de mogelijkheid bij ministeriële regeling een afdracht in te stellen ten behoeve van goede doelen. Zij zijn voorstander van een afdrachtregeling en willen die graag wettelijk verankerd zien. Kan de regering op dit punt ingaan?

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Zij benadrukken dat zij vooral zorgen hebben over het gevaar van verslaving dat op de loer ligt bij het mogelijk maken van kansspelen op afstand. Zowel voor de maatschappij als geheel als voor de directe betrokkenen heeft kansspelverslaving, net als andere soorten verslaving, een ontwrichtende en potentieel verwoestende werking. Schulden, werkverzuim, relatieproblemen en criminaliteit zijn slechts een paar van de effecten die hiermee gepaard kunnen gaan. In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat er een centraal register komt ter uitsluiting van bepaalde spelers. Hoe wil de regering voorkomen dat verslaafde spelers die in dit register worden opgenomen zich alsnog zullen wenden tot het illegale circuit in de periode dat hen de toegang tot de gereguleerde spelen wordt ontzegd?

De leden van de CDA-fractie hebben met zorg kennisgenomen van het wetsvoorstel. Het valt hen op dat het kansspeldossier een belangrijke rol inneemt in het veiligheidsbeleid van de regering. Het realiseren van een vergunningstelsel voor kansspelen op afstand vormt één van de zeven beleidspunten om Nederland veiliger te maken, zo valt te lezen in de begroting van het Ministerie van Veiligheid en Justitie voor het jaar 2015 (Kamerstuk 34 000-VI, nr. 2). Deze leden vragen hoe de veronderstelde problematiek die in onderhavig wetsvoorstel naar voren komt, zich verhoudt tot andere nationale en internationale veiligheidsproblemen waar Nederland mee te kampen heeft. Zij vragen de regering hoe haar wens om kansspelen op afstand te reguleren zich verhoudt tot beleidspunten als de aanpak van georganiseerde criminaliteit, het bestrijden van jihadisme, het tegengaan van mensenhandel en het waarborgen van toegang tot de rechter. De regering geeft aan dat zij werk wil maken van een verantwoord, betrouwbaar en controleerbaar aanbod van kansspelen op afstand, maar is de prioriteit verdedigbaar die de regering hieraan geeft? Voornoemde leden vragen hoeveel capaciteit de afgelopen twee jaar is vrijgemaakt op de Ministeries van Veiligheid en Justitie en Financiën om onderhavig wetsvoorstel tot stand te brengen. Zij vragen de regering ook hoe de noodzaak tot onderhavig wetsvoorstel zich verhoudt tot het gevolg van onderhavig wetsvoorstel dat (sport)verenigingen en projecten van goede doelen op minder inkomsten kunnen rekenen. Deze leden vragen de regering te inventariseren bij de betreffende organisaties welke (goede doelen) projecten niet kunnen worden voortgezet als de verwachte inkomstenderving realiteit wordt als gevolg van onderhavig wetsvoorstel.

De leden van de CDA-fractie vragen voorts om een reflectie ten aanzien van het gestrande voorstel in het vorige decennium om bij wijze van experiment Holland Casino kansspelen via internet te laten aanbieden. Dit wetsvoorstel werd door de Eerste Kamer verworpen en één van de argumenten was dat het aanbieden van kansspelen via internet geen overheidstaak zou moeten zijn. Deze leden vragen of onderhavig wetsvoorstel er niet van getuigt dat de regering een andere mening is toegedaan dan de Eerste Kamer destijds. Zij vragen in dat kader ook welke waarde zij moeten hechten aan de opmerking van de regering in onderhavig wetsvoorstel dat het aanbieden van kansspelen geen taak is van de overheid.

Het viel de aan het woord zijnde leden op dat in de memorie van toelichting een aantal keer werd verwezen naar de aansluiting met andere landen. Deze leden vragen de regering welke waarde zij ontleent uit het feit dat kansspelen op afstand in enkele EU-lidstaten al gereguleerd is en in hoeverre de wens van de regering tot onderhavig wetsvoorstel hieruit voortkomt. Zij vragen de regering daarbij ook in te gaan op de schaduwzijde van de regulering in andere EU-lidstaten, waaronder Denemarken. Kan een overzicht worden gegeven van de percentages waarmee het aantal gokverslaafden in de EU-landen met een gereguleerd stelsel is toegenomen? Kan de regering voorts bevestigen dat sinds 2006 het aantal gokverslaafden in Denemarken is vertienvoudigd en dat het aantal gokverslaafde jongeren in dat land de afgelopen vier jaar met 350% is toegenomen (volgens online gepubliceerde onderzoeken (<http://ludomani.dk>) en het artikel hierover in Gambling Compliance (http://gamblingcompliance.com/premium-content/news_analysis/danish-minister-pledges-action-problem-gambling-multiplies)), evenals in de Copenhagen Post (<http://cphpost.dk/news/number-of-danish-gambling-addicts-increasing.10983.html>). Deze leden vragen de regering om een reactie op de onderzoeken die hierover op verzoek van Ludomani zijn uitgebracht en deze aan de Kamer doen toekomen. Ook vragen zij een reactie op de wijze waarop de Deense Minister Engelbrecht zich achter de conclusies uit het onderzoek heeft geschaard (<http://www.mx.dk/nyheder/danmark/story/12553143>). Deze leden vragen ook om een reactie van de

regering op de opmerkingen van de Deense Kansspelautoriteit hieromtrent (<https://spillemyndigheden.dk/sites/default/files/filer-til-download/Spillemyndighedens%20%C3%A5rsberetning%202013.pdf>, p. 26). Kan de regering het hierboven genoemd jaarrapport (de Engelse versie) aan de Kamer kan doen toekomen?

De aan het woord zijnde leden vragen voorts of de regering kan toelichten waarom de instelling van de Ksa beschouwd kan worden als de eerste fase van het traject om het kansspelbeleid te moderniseren en onderhavig wetsvoorstel als de tweede fase. Deze leden konden zich een aantal jaar terug vinden in het voorstel om een Ksa in te stellen vanuit het oogpunt van een onafhankelijk instituut, het tegengaan van de schijn van belangenverstrengeling, intensivering van handhaving en maatregelen die het met zich meebracht om verslaving tegen te gaan. Zij hebben echter de instelling van de Ksa en ook de eerder gepresenteerde beleidsvisie (Kamerstuk 24 557, nr. 124) niet zo geïnterpreteerd als dat deze per se gevolgd dient te worden door onderhavig wetsvoorstel. Graag vernemen zij waarom de regering klaarblijkelijk een andere mening is toegedaan. Voornoemde leden merken op dat de regering aangeeft aan dat honderdduizenden Nederlanders momenteel deelnemen aan kansspelen op afstand. Deze leden zullen nader ingaan op dit getal, maar vragen of de regering indicaties of adviezen heeft (ontvangen) of deze groep zelf wel behoefte heeft aan de voorgestelde regulering, nu het volgens de regering zo een groot aantal betreft.

De leden van de CDA-fractie constateren dat de regering aangeeft dat regulering niet is bedoeld om een aanvullende vraag naar kansspelen op afstand te doen ontstaan. Deze leden vragen of de regering dit gevolg dus ook niet kan uitsluiten en of zij kan aangeven welke onderdelen van het wetsvoorstel ondanks deze bedoeling op zichzelf een gevaar vormen voor het ontstaan van deze aanvullende vraag. Is het niet van belang hier onderzoek naar te laten doen alvorens het wetgevingsproces verder wordt voortgezet? Is de regering van mening dat als onderhavig wetsvoorstel deze vraag doet toenemen en daardoor het aantal probleem- en/of risicospelers toeneemt, met onderhavig wetsvoorstel het tegenovergestelde wordt bereikt van wat de regering beoogt? De aan het woord zijnde leden willen ook graag de reactie van de regering vernemen op de hypothetische maar niet onvoorstelbare situatie dat onderhavig wetsvoorstel niet voor substantieel meer probleem- en/of risicospelers zorgt, maar wel de groep van reactieve spelers vergroot. Beschouwt de regering dit als een positief of negatief neveneffect?

De leden van de CDA-fractie missen in de memorie van toelichting aandacht voor de zorgen die leven in die draf- en rennsport ten aanzien van onderhavig wetsvoorstel, het huidige systeem van wedvergunningen en de toevlucht tot het illegale circuit (zie het advies van Sportech Racing, bijlage bij de memorie van toelichting). Kan de regering ingaan op de geuite zorgen? Wanneer gaat er een transparante aanbestedingsprocedure plaatsvinden voor deze sector? Is het juist dat de Ksa momenteel geen prioriteit geeft aan de handhaving ten aanzien van (illegale) aanbieders binnen de draf-en rennsport?

De aan het woord zijnde leden vragen ook om de stand van zaken ten aanzien van de vervolgstappen naar aanleiding van de eerdere conclusie van de regering dat ongewenste neveneffecten van drie versnellingsinstrumenten uit de Algemene wet bestuursrecht die ook relevant zijn voor de Ksa, extra aandacht vragen (brief Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 22 juli 2014, Kamerstuk I 32 264, G). Op welke wijze is hier sindsdien door de Ksa en bestuursorganen extra aandacht aan besteed? Uit het uitgevoerde onderzoek bleek immers dat extra waakzaamheid is geboden voor bestuursorganen bij vergunningen waar de Ksa over gaat (bijlage bij Kamerstuk I 32 264, G). Kan de regering aangeven hoe zij het functioneren van de Ksa sinds haar inwerkingtreding in het algemeen beoordeelt en hoe dit wordt beoordeeld door alle betrokken partijen, ook

in vergelijking met de wijze waarop Verispect de controle verzorgde tot 1 januari 2014?

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel. Zij hebben naar aanleiding daarvan enkele vragen die verderop in het verslag aan de orde zullen komen.

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het wetsvoorstel. Zij hebben geen principiële bezwaren tegen regulering van het aanbod van kansspelen op afstand. Dat er nu al honderdduizenden Nederlanders gebruik maken van een illegaal en ongereguleerd aanbod levert mede een noodzaak op nu tot wet- en regelgeving te komen. Daarbij staan voor deze leden een aantal zaken voorop. De toezichthouder mag geen lam zijn, maar moet effectief en rechtvaardig het systeem handhaven. Binnen dat systeem dient een goed ontwikkelde verslavingsaanpak te zijn. De aan het woord zijnde leden hebben daar enige vragen over. Voorts hebben zij vragen over de gekozen belastingtarieven en de mate waarin goede doelen loterijen gevolgen gaan ondervinden van dit wetsvoorstel.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben zonder instemming kennisgenomen van het wetsvoorstel. Zij hebben vragen bij de onderbouwing van het wetsvoorstel, de samenhang met andere plannen omtrent de kansspelmarkt, de keuzes voor de tarieven in dit wetsvoorstel en de veronderstelde effecten op de omvang van verslavingsproblematiek.

De leden van de SGP-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel dat het onder meer mogelijk maakt om kansspelen op afstand mogelijk te maken. Zij vinden het belangrijk dat er in het kansspelbeleid veel aandacht is voor preventie en het tegengaan van het gebruik maken van kansspelen in verband met de verslavende werking die deze spelen nu eenmaal hebben. Zij zijn er bepaald niet van overtuigd dat het wettelijk mogelijk maken van kansspelen op afstand hieraan zal bijdragen. Zij kunnen dan ook vooral voor dat deel van het wetsvoorstel weinig enthousiasme opbrengen. In dat licht willen deze leden de nodige vragen stellen en opmerkingen maken bij het voorliggende voorstel.

De aan het woord zijnde leden merken op dat de regering aangeeft dat het niet de bedoeling is van het wetsvoorstel om een aanvullende vraag naar kansspelen op afstand te doen ontstaan. Zij waarderen het dat dit in ieder geval niet de bedoeling is. Wel lezen zij tegelijkertijd elders in de toelichting dat het wel het verwachte effect van het wetsvoorstel zal zijn dat er bij kansspelen op afstand een groei van 12% per jaar zal zijn. Deze leden begrijpen niet hoe dan vol gehouden kan worden dat het wetsvoorstel geen verruiming van de vraag beoogt. Waarom wordt er niet duidelijker gekozen voor een beleid waarin die groei ook daadwerkelijk wordt tegengegaan? Is de regering niet te volgzzaam?

2. Huidige situatie en de noodzaak van regulering kansspelen op afstand

De leden van de SP-fractie merken op dat in 2008 een eerder voorstel tot regulering door de Eerste Kamer werd verworpen. Eén van de belangrijkste redenen daarvoor wordt genoemd in de memorie van toelichting, namelijk de vrees voor een toename van kansspelverslaving. Deze leden kunnen zich goed voorstellen dat deze vrees nog altijd bestaat, ook met het onderhavige wetsvoorstel. Hoe denkt de regering hierover? Hoe groot acht zij de kans dat deze vrees ditmaal geen struikelblok zal vormen, in

tegenstelling tot in 2008? Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen het toenmalige wetsvoorstel en het huidige wetsvoorstel op dit specifieke punt?

De aan het woord zijnde leden lezen in de memorie van toelichting dat bij goede regulering de Ksa haar aandacht volledig kan focussen op de «kleine groep» illegale aanbieders die zal overblijven. Hoe weet de regering zeker dat dit slechts nog een kleine groep zal zijn? De bedoeling is om geen nieuwe vraag te creëren, maar deze vraag te kanaliseren naar de gereguleerde aanbieders. Er mag echter wel reclame worden gemaakt. Kan de regering garanderen dat er geen groei van de markt zal optreden, waarbij de illegale markt naast de legale markt zal blijven bestaan? Zo nee, kan zij dan een inschatting geven hoe groot de kans is dat dit toch gebeurt en op grond van welke gegevens maakt hij die inschatting? Als hiervan geen goede inschatting gemaakt kan worden op basis van concrete gegevens, hoe weet de regering dan hoe groot de kans is dat deze wet zijn doel zal bereiken?

Voornoemde leden merken op dat illegale aanbieders niet alleen in Nederland zitten. Hoeveel zicht heeft de Ksa op deze aanbieders en hoe kan de Ksa het illegale aanbod in het buitenland bestrijden? In hoeverre is het realistisch om te denken dat de Ksa partijen in het buitenland echt kan aanpakken? Dit soort partijen werkt doorgaans met zeer ondoorzichtige bedrijfsstructuren en zullen meer dan eens bij problemen plotseling verdwijnen om vervolgens weer in een andere vorm op te duiken. Hoe ver reikt dan de arm van de Ksa in het bestrijden van dit soort praktijken? Kan deze autoriteit daadwerkelijk dit soort bedrijven weren van de Nederlandse markt en zo ja, op welke wijze? Deze leden maken zich zorgen over de haalbaarheid van de handhaving, vooral zo lang de regulering niet in Europees verband, maar slechts op nationaal niveau wordt geregeld. De leden van de SP-fractie vragen hoe precies uitvoering wordt gegeven aan de aangenomen motie-Bouwmeester c.s. (Kamerstuk 32 264, nr. 19) De strekking van deze motie was dat illegale aanbieders van online kansspelen niet mogen worden beloond voor het opbouwen van een illegale bedrijfsvoering die vervolgens wordt gelegaliseerd. Met deze motie werd de regering verzocht te bewerkstelligen dat illegale aanbieders van kansspelen niet in aanmerking kunnen komen voor een vergunning om kansspelen via internet aan te bieden. Gaat de regering hier uitvoering aan geven? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet?

De leden van de CDA-fractie vragen om een verduidelijking van de cijfers in de memorie van toelichting. Bedraagt het aantal Nederlanders dat deelneemt aan kansspelen op afstand nu 257.500, 565.000 of 800.000 zoals de regering bij monde van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie zelf heeft aangegeven («Gokken, dat is voor mij dus geen duister gebeuren», NRC, 22 mei 2013)? In de memorie van toelichting wordt zelfs verwezen naar een aantal van 8,8 miljoen spelers, maar deze leden gaan er vanuit dat de regering hiermee het aantal spelers voor landgebonden kansspelen wil duiden. Wat is nu de stand van zaken anno 2014 ten aanzien van het aantal spelers en op basis van welke bron(nen)? Deze leden vragen de regering of zij de mening deelt dat de wirwar van gepresenteerde cijfers in combinatie met verschillende jaartallen de duidelijkheid van het veronderstelde probleem niet ten goede komt. Zo wordt door de regering verwezen naar WODC-cijfers uit 2011 en Regio-plancijfers uit 2009, maar vervolgens wordt de omzet van de illegale online markt in 2013 geschat op ongeveer 176 miljoen euro. De leden vragen de regering hoe de waarde van de illegale markt in 2013 nu gegeven kan worden en/of door de regering gebruikt kan worden op basis van gedateerde gegevens uit 2009 en 2011. Zij vragen voorts of de verwachting dat de markt verder kan groeien afkomstig is van BCG en H2 Gambling Capital en welk groeimodel daarbij is gehanteerd? Is dit

hetzelfde groeimodel dat gehanteerd werd in het onderzoek van de Europese Commissie?

Vornoemde leden merken op dat de regering aangeeft dat verschillende Europese landen de markt voor het aanbieden van kansspelen op stand gereguleerd hebben. Het betreft echter niet geheel gelijkende regelingen in de betreffende landen. Zo zijn er onderling ook verschillen tussen het Verenigd Koninkrijk, Italië, Frankrijk, Duitsland, Spanje, Denemarken, België. Deze leden vragen de regering om per Europees land dat de markt gereguleerd heeft een overzicht te geven van de uitgangspunten, uitwerking en vormgeving van de gekozen regelingen.

De leden van de CDA-fractie lezen in de memorie van toelichting dat Nederlandse spelers die op dit moment deelnemen aan kansspelen op afstand niet beschermd worden door overheidsregulering en toezicht, maar afhankelijk zijn van de wijze waarop illegale aanbieders zelf invulling geven aan de beteugeling van risico's. Los van de vraag op welke wijze illegale aanbieders dit vormgeven, vragen voornoemde leden de regering of dat de eerste stap tot bescherming niet primair bij de spelers zelf ligt. De regering geeft echter aan dat naast de verantwoordelijkheid van de overheid de speler een eigen verantwoordelijkheid heeft. Bedoelt de regering daarmee dat een gelijke mate van verantwoordelijkheid geldt? Deze leden vragen voorts of de cijfers naar kansspelverslaving geactualiseerd kunnen worden, aangezien wordt verwezen naar een onderzoek uit 2011.

De leden van de ChristenUnie-fractie delen de wens om illegaal online gokken aan te pakken en verheugen zich in het feit dat de regering oog heeft voor de problemen in de online gokmarkt. Zij missen echter een onderbouwing in het huidige voorstel dat dit de problemen oplost. Zij hebben daarbij de volgende vragen. Kan de regering de stelling onderbouwen dat de regulering niet bedoeld is om aanvullende vraag naar kansspelen op afstand te doen ontstaan? Deze leden merken op dat de intentie van wetgeving niet per se de uitwerking in de praktijk zal zijn. Zij vragen daarom ook om een nadere wetenschappelijke onderbouwing van de omvang en eventuele groei van de vraag naar kansspelen op afstand bij een keuze voor legalisering. Werkt de legalisering in zichzelf al niet drempelverlagend voor potentiële spelers?

De aan het woord zijnde leden willen graag weten of bij de totstandkoming van het wetsvoorstel de reductie van kansspelverslaving voorop is gesteld en welke andere mogelijkheden zijn overwogen om juist hierin vorderingen te maken. Zij hebben veel onderzoeken gezien die afkomstig of mede bekostigd zijn door gremia met belangen in de kansspelindustrie en vragen mede hierom een overzicht van op onafhankelijke wetenschappelijke onderzoeken waarop het huidige voorstel is gebaseerd. Bovendien vragen zij in hoeverre het wetsvoorstel een ander regime voorstelt dan de direct omliggende landen, in het bijzonder het stelsel in België.

De leden van de ChristenUnie-fractie zien niet in hoe het ontbreken van een vergunningstelsel inhoudt dat er geen waarborgen zijn voor de bestrijding van fraude en overige criminaliteit. Zij zien deze stelling graag nader toegelicht.

De leden van de SGP-fractie begrijpen dat het de bedoeling is om bedrijven die in landen met gunstige voorwaarden zijn gevestigd te stimuleren om dat voortaan in Nederland te doen. Op die manier kan zicht op de werking van de kansspelen gehouden worden. Deze leden vragen waaruit die gunstige voorwaarden in landen als Costa Rica bestaan. Wat biedt garanties dat het voor zulke landen niet aantrekkelijk blijft om zich niet in Nederland of in Europa te vestigen, maar daar gevestigd te blijven? Welke financiële of andere voordelen zou voor hen een Europeanisering hebben?

3. Visie op kansspelen op afstand

3.1. Algemene beleidsvisie op kansspelen

De leden van de PvdA-fractie lezen in de algemene beleidsvisie op kansspelen dat de regering kansspelen ziet als iets waar mensen wereldwijd plezier aan beleven, dat de regering ook de risico's daarvan ziet en dat daar waar vraag naar kansspelen bestaat, passend aanbod moet worden gereguleerd in plaats van verboden. Hoewel voornoemde leden hiermee enigszins een zijstap maken, vragen zij waarom dezelfde redenering van de regering niet kan leiden tot het legaliseren en reguleren van andere, nu nog illegale, activiteiten waar mensen plezier aan beleven. Deze leden denken daarbij uiteraard aan de markt van cannabisproducten. De aan het woord zijnde leden zijn het zeer met de regering dat het tegengaan van de risico's van kansspelen van groot belang is. Dat daarbij ook een strikt reclame- en wervingsbeleid van aanbieders van kansspelen van groot belang is, delen zij ook. Echter is het naar de mening van deze leden tot nu toe nauwelijks gebleken dat de illegale aanbieders van online kansspelen zich veel gelegen lieten aan de reclamebepalingen uit de Wok. Zelfs van legale aanbieders kennen zij geen reclame-uitingen die aan de Wok voldoen. Zo kennen de leden van de PvdA-fractie geen reclame-uitingen waarin de aanbieder aan de wettelijke verplichting voldoet om de statistische kans op het winnen van een prijs weer te geven. Hoe denkt de regering met een groter wordend aantal aanbieders van kansspelen te effectueren dat de Wok op dit punt wel zal worden nageleefd en meer wordt dan een grotendeels dode letter?

Voornoemde leden lezen dat in lagere regelgeving verplichtingen zullen worden opgenomen ten aanzien van de informatieverplichtingen van de aanbieder aan de consument. Worden daarbij ook de verplichtingen ten aanzien van reclame meegenomen? Moeten consumenten door de aanbieder ook gewezen worden op hun statistische winkans? Is de regering bereid om een totaalverbod op reclame voor kansspelen te overwegen, analoog aan het verbod op reclame voor tabak? Zo ja, hoe gaat zij dit bewerkstelligen? Zo nee, waarom niet?

De leden van de SP-fractie merken op dat in de memorie van toelichting wordt gesproken van matiging van het speelgedrag als een speler zijn speelgedrag niet meer in de hand heeft. Is matiging in een dergelijk geval niet te laat? Als een speler zijn speelgedrag niet meer onder controle heeft, moet dan niet gekozen worden voor het volledig afkappen van dit speelgedrag? In de memorie van toelichting lezen deze leden voorts dat in het verlengde hiervan de Ksa een speler van wie redelijkerwijs moet worden vermoed dat die zijn eigen verantwoordelijkheid niet langer kan nemen, tijdelijk in het register kan worden opgenomen». Deze leden vragen of bij iemand die zo duidelijk een ongezonde relatie heeft met kansspelen niet beter kan worden geopteerd voor een permanente opname in het register. Wat zou volgens de regering een goede en verantwoorde reden kunnen zijn om iemand die «zijn eigen verantwoordelijkheid niet langer kan nemen» en dus duidelijk gokproblemen heeft, toch weer toe te laten tot het circuit?

Voornoemde leden merken op dat de regering stelt dat de eigen verantwoordelijkheid van de speler voorop staat. De vergunninghouder moet de speler wijzen op de gevaren van kansspelverslaving en letten op signalen dat het met een bepaalde speler de verkeerde kant op gaat. In hoeverre verwacht de regering dat uitgerekend degene die verdient aan excessief spelgedrag tijdig zal overgaan tot adequate actie om verslaving en problemen te voorkomen? De regering wijst in dit verband meermaals op het feit dat het niet in het belang is van de vergunninghouder om de reputatie van de branche te schaden. Deze leden begrijpen dat, maar vragen of dit voldoende reden is om aan te nemen dat aanbieders de

volksgezondheid boven hun eigen belang bij extra inkomsten zullen laten gaan. Kan de regering garanderen dat elke vergunninghouder niet alleen vinger aan de pols «moet» houden, maar dit ook daadwerkelijk adequaat zal doen en waar nodig tijdig en adequaat zal ingrijpen, ook als dit niet rechtstreeks in het belang is van bijvoorbeeld de aandeelhouders van de vergunninghouder? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom is zij desondanks bereid dit risico te nemen?

Voorts merken de leden van de SP-fractie op dat erg veel nadruk wordt gelegd op de eigen verantwoordelijkheid van de speler. Voor zover het volwassen spelers betreft met een gezonde houding ten aanzien van kansspelen achten zij dit terecht. De indruk ontstaat echter dat ook spelers die in de gevarezone terecht komen vooral worden gewezen op hun eigen verantwoordelijkheid om hun spelgedrag niet uit de hand te laten lopen. In hoeverre is het realistisch om van iemand die al in dat stadium is aangeland te verwachten dat hij verantwoordelijkheid neemt en zijn spelgedrag tempert? Hoewel de aan het woord zijnde leden de individuele vrijheid hoog in het vaandel hebben staan, vragen zij of deze nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van de speler niet meer wordt ingegeven door liberaal idealisme dan door pragmatisch realisme.

De leden van de SP-fractie brengen in herinnering dat uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer is gebleken dat spelers bij een speelverbod bij Holland Casino uitwijken naar speelautomatenhallen. Deze leden menen dat naar analogie daarvan verwacht kan worden dat spelers bij kansspelen op afstand zullen trachten uit te wijken naar het niet-gereguleerde, illegale circuit als hen een speelverbod wordt opgelegd in de geregeerde sector. Hoe wil de regering dit voorkomen?

De aan het woord zijnde leden willen voorts graag weten hoe de Ksa gaat toetsen of een vergunninghouder aan zijn zorgplicht jegens spelers voldoet. Het begrip «Zorgplicht» is zeer breed. Aan de hand van welke criteria gaat de Ksa bepalen of daaraan door een bepaalde aanbieder wel of niet wordt voldaan en op welke wijze wordt dat vervolgens in de praktijk getoetst en gehandhaafd? Wordt daarbij bijvoorbeeld gedacht aan de inzet van zogenaamde mystery guests? Hoeveel capaciteit wordt er bij de Ksa ingezet om deze toetsing en handhaving handen en voeten te geven en is dat voldoende? Kan dit nader worden onderbouwd? Kan de regering voorts aangeven hoe vaak en hoe intensief één bepaalde vergunninghouder specifiek gecontroleerd zal gaan worden, rekening houdend met de capaciteit bij de Ksa?

Voornoemde leden zijn nieuwsgierig naar de visie van de regering op de spelerstegoeden. Welk regime is hierop van toepassing? Deze leden nemen aan dat dit type tegoed niet gezien zal worden als elektronisch geld in de zin van de Wet op het financieel toezicht. Welke status zal dit type tegoed dan wel hebben? Moeten zij dit zien als een (virtueel) goed, dat door de speler is gekocht en een bepaalde waarde vertegenwoordigt? Of moet het gezien worden als een soort pseudo-geld, of als een tegoedbon? Welke regels zijn hierop van toepassing? Moet het tegoed onbeperkt geldig zijn of mag hieraan een vervaldatum worden gekoppeld? Hoe zit het met bijvoorbeeld chargebacks, als het tegoed is aangeschaft door middel van een creditcardbetaling? Wie loopt in dat geval het financiële risico? Is dat de aanbieder van het kansspel, de bank van de kaarthouder, één van de vele tussenpartijen of iemand anders? Hoe moeten deze leden dit zien in het verband van het klassieke vierpartijensysteem van creditcardbetalingen? En hoe werkt dit dan bijvoorbeeld als het tegoed is samengesteld uit verschillende bronnen, bijvoorbeeld deels samengesteld door een creditcard, deel door een bankrekening via iDeal en weer een ander deel met een andere creditcard, allemaal op dezelfde naam? Wat gebeurt er in dat geval als het tegoed moet worden teruggestort, of wanneer er spelerswinst moet worden uitgekeerd? Wordt dit dan eerst in de spelersrekening gestort? Moet de spelersrekening dan worden gezien als een soort van e-wallet? Door wie wordt die dan precies

beheerd? Welke partijen mogen zich met dit soort spelersrekeningen en het beheer daarvan bezighouden, al dan niet na uitbesteding door de vergunninghouder van de kansspelen? Moeten dit partijen zijn die bij De Nederlandsche Bank (DNB) geregistreerd zijn als betaaldienstverlener, of daartoe in elk geval een Europees paspoort hebben met een notificatie voor de Nederlandse markt bij DNB?

De leden van de CDA-fractie vragen naar aanleiding van het eindrapport van de Adviescommissie Kansspelen via internet of de regering heeft overwogen om van alle kansspelen op afstand alleen poker te reguleren. Kan voorts worden aangegeven of er sinds een door Regioplan Beleidsonderzoek uitgevoerd onderzoek naar de aard en omvang illegale kansspelen geactualiseerde gegevens beschikbaar zijn over het spelgedrag van gebruikers (zie Kamerstuk 24 557, nr. 123)?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen een nadere toelichting ten aanzien van de procedure omtrent de moderniseringsvoorstellen voor de kansspelen. Waarom is ervoor gekozen allereerst dit wetsvoorstel naar de Kamer te sturen en andere voorstellen, zoals het wetsvoorstel met betrekking tot Holland Casino, pas later naar de Kamer te zenden? Deze leden vernemen graag wat het gewenste einddoel is van de modernisering van het kansspelbeleid en op welke momenten dit in wetsvoorstellen naar de Kamer komt. Zij hebben daarbij twijfels bij de huidige volgorde, waardoor in verschillende stappen veranderingen in het stelsel worden aangebracht zonder eerst in de Kamer gesproken te hebben over het gewenste einddoel. Deze leden vragen of modernisering enkel inhoudt dat rekening wordt gehouden met technische mogelijkheden of dat hiermee ook bedoeld wordt dat er een verschuiving zou zijn in de opvatting over de kansspelen. Als het laatste bedoeld wordt, zien deze leden die stelling graag nader onderbouwd.

De aan het woord zijnde leden vragen voorts welke afweging is gemaakt om af te stappen van het huidige restrictieve beleid. Zij merken op dat ook aanscherping van de handhaving in plaats van openstellen van een tot op heden illegale markt een mogelijkheid is en zien onvoldoende hoe deze mogelijkheid is gewogen. Welke voorlichtingsinspanning is in de afgelopen jaren geleverd om mensen bewust te maken van het illegale karakter van kansspelen op afstand? Deze leden merken op dat het betrekkelijk eenvoudig is om bijvoorbeeld middels een applicatie op tablet of smartphone deel te nemen aan sportwedenschappen. Zij vragen welke inzet is gedaan om het huidige verbod ook in de werkelijkheid gestalte te geven.

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen in de memorie van toelichting dat in enkele zinnen afscheid wordt genomen van de huidige beperking van het aanbod middels monopolies en dat toezicht op een markt met strakke regels het nieuwe mantra wordt. Zij vragen of deze conclusie inderdaad te trekken valt met het huidige wetsvoorstel. Daarbij merken zij op dat in de afgelopen jaren in heel veel sectoren is gekozen voor het marktmodel met toezicht, maar dat hier ook het nodige mis is gegaan. Zij wijzen op het parlementaire onderzoek van de commissie-Kuiper in de Eerste Kamer en vragen om een beschouwing waarom de huidige inrichting van een monopoliestelsel verlaten moet worden. Hoe gaat nu voorkomen worden dat hetzelfde falen optreedt als bij eerdere liberaliserings-

3.2. Voorkomen kansspelverslaving

De leden van de PvdA-fractie lezen in de memorie van toelichting dat de regering van mening is dat de spelers zelf grotendeels verantwoordelijk zijn voor hun gokgedrag. De gokker dient bijvoorbeeld zelf zijn gokgedrag in de hand te houden door vooraf bij de online aanbieder aan te geven tot

welk maximum hij wenst te spelen. Deze leden menen dat vooral de speler die een bovenmatig gokgedrag vertoont juist niet in staat zijn voor zichzelf een verantwoorde limiet vast te stellen. Kan de regering hier nader op ingaan?

Voornoemde leden merken op dat onder het nieuwe vergunningstelsel voor online kansspelen de spelers zelf grotendeels verantwoordelijk worden gemaakt voor het voorkomen van bovenmatig gokken of gokverslaving, naast de aanbieders van de kansspelen. Deze leden zien hierin meer dan een spanning. Deze aanbieders zullen immers eerder een prikkel voelen tot het aanzetten tot gokken en het behalen van winst dan tot het terugdringen van de vraag naar hun diensten. De aan het woord zijnde leden zijn verre van overtuigd dat deze aanbieders een sterk eigen belang voelen bij het terugdringen van gokverslaving. Temeer daar het wetsvoorstel er vanuit gaat dat de eigen verantwoordelijkheid van de gokker voorop staat en de vergunninghouder pas ingrijpt als de gokker eigen opgegeven limieten overschrijdt, vrezen de leden van de PvdA-fractie dat het verslavingsbeleid weinig effectief zal zijn. De parallel die getrokken wordt met de zorgplicht en de verslavingspreventiemaatregelen van Holland Casino gaat naar hun mening niet geheel op. Holland Casino kan gokkers daadwerkelijk uit hun vestigingen weren. Bij online aanbieders is het shoppen tussen aanbieders veel gemakkelijker. Een gokker die nog niet in het centraal register uitsluiting is opgenomen staat het vrij om bij meerdere aanbieders te gaan gokken. Hoewel per aanbieder het gokgedrag niet bovenmatig hoeft te zijn, kan de gokker in kwestie in het totaal van zijn gokgedrag wel degelijk bovenmatig gokgedrag vertonen en desondanks niet in aanmerking komen voor uitsluiting op basis van registratie in het centraal register. Bovendien kan de vergunninghouder niet weten welk gedrag als bovenmatig dient te worden beschouwd, bijvoorbeeld omdat hij geen inzage heeft in de bestedingsruimte of inkomsten van de gokker. Deze leden vrezen dat het nu voorgestelde verslavingsbeleid te vrijblijvend is ten aanzien van de verplichtingen van de vergunninghouders. Zij willen daarom graag zien dat aan de vergunningen strikte eisen worden verbonden ten behoeve van het tegengaan van bovenmatig gokgedrag, bijvoorbeeld door vast te leggen dat een vergunninghouder niet meer dan een bepaald aantal klanten mag hebben die boven het bedrag van een vastgestelde modale gokker uitgeven. De aan het woord zijnde leden staan tevens open voor andere vergunningsvoorwaarden ten aanzien het voorkomen van bovenmatig gokgedrag. Kan de regering daar voorbeelden van geven? Deze leden willen bovendien dat het niet nakomen van de vergunningsvoorwaarden ten aanzien van het voorkomen van bovenmatig gokgedrag onverbiddeijk zal leiden tot consequenties voor de vergunninghouder, tot aan het afnemen van de vergunning aan toe. Kan de regering op de vergunningsvoorwaarden op dit punt ingaan? Het is de leden van de PvdA-fractie op dit moment niet duidelijk wat die vergunningsvoorwaarden zullen worden. Wat zijn de sancties voor de vergunninghouder bij het niet nakomen van de zorgplicht? Hoe wordt die zorgplicht eigenlijk in de vergunningsvoorwaarden verankerd? Deze leden lezen in de memorie van toelichting weliswaar dat de zorgplicht uitgewerkt wordt in het preventiebeleid, maar hoe hard staat dat beleid in de vergunningsvoorwaarden? Vooralsnog vrezen zij dat het preventiebeleid redelijk vrijblijvend dreigt te gaan worden. De vergunninghouder moet «voldoende» informeren over de risico's, «zoveel mogelijk inzicht» geven in het eigen speelgedrag en maatregelen nemen om de speler «te helpen» in matiging van zijn speelgedrag. Hoewel dit zeker elementen zijn die van belang zijn om bovenmatig gokgedrag tegen te gaan, achten voornoemde leden dit nog niet hard genoeg. Zij vrezen dat de vergunninghouder door het voeren van beleid dat vooral op papier goed is weergegeven, al aan zijn zorgplicht zal voldoen. Deze leden vragen daarom om concrete en

toetsbare vergunningsvoorwaarden op het gebied van het tegengaan van bovenmatig gokgedrag. Kan de regering nader ingaan op dit punt? De aan het woord zijnde leden vragen of bij de totstandkoming van het wetsvoorstel organisaties op het gebied van verslavingspreventie en verslavingszorg zijn betrokken. Zo ja, wat was hun mening over het wetsvoorstel op bovengenoemde punten? Zo nee, kunt u deze instellingen alsnog om een reactie vragen?

Voornoemde leden vragen of het de bedoeling is dat online spelers continu op het scherm worden geïnformeerd over de indicatoren die zij zelf hebben bepaald, zoals het bedrag dat reeds is vergokt en de speelduur? Zo nee, waarom niet?

Voorts vragen deze leden of een opname van een speler in het centraal register van uitsluitingen voor de duur van een half jaar, betekent dat hij na die periode gewoon weer kan gaan gokken tot op het moment dat er onverhoopt opnieuw reden voor uitsluiting nodig is? Zo ja, waarom is dat zo geregeld? Zo nee, waaruit blijkt het tegendeel? Moet iemand opnieuw worden getoetst op problematisch gokgedrag alvorens hij weer uit het centraal register wordt gehaald? Hoeveel spelers zijn er in België en in Denemarken uitgesloten van online goksites?

De leden van de PvdA-fractie vragen in hoeverre het het gokken op illegale online goksites kan worden voorkomen door de speler die dat doet zelf aan te pakken. Kan de regering in dit verband ingaan op de wijze waarop in België spelers met een «stop-pagina» worden geconfronteerd als zij een als illegale site bekend staande webpagina bezoeken? Hoe draagt de strafbaarstelling van de klant in België bij aan het voorkomen van illegaal gokken? Wordt door het aanpakken van deze illegale gokkers wellicht ook een kanalisatiegraad bereikt?

De aan het woord zijnde leden vragen de regering tevens in te gaan op de Belgische regelgeving en praktijk, waar de toezichthouder over meer strafrechtelijke mogelijkheden beschikt dan Ksa als het gaat om het aanpakken van aanbieders en afnemers van illegaal gokken.

Voorts vragen zij of het niet toestaan van .com domeinnamen en het enkel toestaan van .nl domeinnamen sites voor online legale aanbieders het gemakkelijker zal maken illegale sites aan te pakken? Daarmee kan immers voorkomen worden dat het de gebruiker niet duidelijk is dat de ene keer een .com website illegaal is en de andere keer legaal.

De leden van de PvdA-fractie vragen in hoeverre bij de integriteitstoets voor potentiële vergunninghouders rekening wordt gehouden met de vraag of de aanvrager voor een vergunning in een ander land zich al dan niet aan de daar geldende regelgeving heeft gehouden. Is het mogelijk dat EU-lidstaten elkaar op de hoogte houden van integriteitsbeoordelingen? Zo ja, hoe gaat dit plaatsvinden? Zo nee, waarom niet?

Voornoemde leden lezen in de memorie van toelichting dat veel informatie over het speelgedrag door de vergunninghouder wordt geregistreerd. Als reden daarvoor wordt aangegeven dat die informatie nodig zou zijn om het mogelijk te maken dat de vergunninghouder aan zijn zorgplicht ten aanzien van het voorkomen van bovenmatig gokgedrag kan voldoen. Krijgt de vergunninghouder daarmee echter ook niet voor hem interessante informatie in handen die juist aangewend kan worden om de speler zoveel mogelijk tot gokken te verleiden?

Deze leden vragen de regering of zij de opvatting deelt dat het onderzoek «Gokken in Kaart» verouderde gegevens bevat en niet geschikt is als nulmeting om de gevolgen van deze wet op het aantal gokkers en het aantal probleemgokkers te meten. Deelt de regering voorts de opvatting dat nog voor de wet in werking treedt er een nulmeting moet zijn uitgevoerd over het gokken in Nederland, waarbij het aantal gokkers, het aantal probleemgokkers en het aantal mensen dat zich meldt bij de instanties voor verslavingszorg precies in kaart wordt gebracht? Zo ja, wanneer kan de regering de Kamer informeren over de onderzoeksopzet? Zo nee, waarom niet?

De leden van de PvdA-fractie vragen of het mogelijk is uit het verslavingsfonds onderzoek naar de ontwikkelingen in gokken en gokproblemen te financieren. Is de regering van plan de aanbieders van kansspelen te verplichten geanonimiseerde data over onder andere spelpatronen, spelgedrag, leeftijd van de spelers te delen met onderzoeksinstanties? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet?

De leden van de CDA-fractie vragen of onderhavig wetsvoorstel geen goede aanleiding is de gegevens ten aanzien van de gevolgen van kansspelverslaving opnieuw te onderzoeken, aangezien de laatste WODC-rapportage hieromtrent uit 2005 afkomstig is. Voornoemde leden willen ook graag weten op welke wijze de regering in het wetsvoorstel en de uitwerking daarvan rekening houdt met de verschillen in kansspelverslaving per provincie. In het bijzonder vragen deze leden dit met betrekking tot de provincies Zeeland, Friesland en Groningen, waar de kansspelverslaving per 1.000 inwoners het hoogst is (Marktscan Ksa 2013, <http://www.kansspelautoriteit.nl/nieuws/alle-nieuwsberichten/2014/oktober/marktscan-2013/>).

De aan het woord zijnde leden vragen in hoeverre de voorgestelde verslavingspreventiemaatregelen een voorzetting kunnen vormen van het door Holland Casino ontwikkelde preventiebeleid kansspelen (in samenwerking met de verslavingszorg) (PBK). De maatregelen richten zich immers op twee zeer verschillende terreinen, namelijk landgebonden spelen enerzijds en kansspelen op afstand anderzijds. Een indicatie voor deze leden dat dit geen automatische voorzetting betreft, blijkt uit twee belangrijke maatregelen die de regering noemt ten aanzien van het PBK. Het gaat dan om het voeren van gesprekken en een bezoekverbod of bezoekbeperking. Hoewel chatgesprekken en een internetfilter technologisch niet ondenkbaar zijn ten aanzien van kansspelen op afstand, lijken beide maatregelen zich vooral bij landgebonden kansspelen adequaat en efficiënt te kunnen effectueren. De regering stelt zelf ook dat het PKB als effectief ervaren wordt, zij het dat het momenteel beperkt is tot de landgebonden vestigingen van Holland Casino. Graag vernemen deze leden dan ook een reactie op dit punt.

De leden van de CDA-fractie vragen de regering niet alleen aandacht te besteden aan de categorie «probleemspelers», maar ook de categorie «risicospelers» vooral niet uit het oog te verliezen. Zij constateren met zorg dat het uitgangspunt van de regering voor deze groep is dat getracht moet worden om voor hen het speelgedrag onder controle te krijgen en te houden. Waarom kiest de regering hier niet voor de insteek om risicospelers helemaal weg te houden van hun (potentiële) verslaving? Het antwoord hierop wordt door de regering zelf al gegeven in de memorie van toelichting: «Tegelijkertijd is deze groep voor vergunninghouders echter ook interessant om als actieve speler behouden, aangezien juist deze spelers regelmatig spelen». Hoe beoordeelt de regering de stellingname dat kansspelaanbieders vanuit winst oogmerk belang hebben bij een zo groot mogelijk potentieel verslaafde doelgroep? Hoe verhoudt zich concreet het winst oogmerk tot de verslavingsproblematiek? Welke verwachtingen koestert de regering in dit opzicht van aanbieders en welke positie en verantwoordelijkheid heeft de regering hierin?

Ten aanzien van de probleemspelers vragen deze leden hoe onderhavig wetsvoorstel zich verhoudt tot de stijging van het aantal probleemspelers onder de 25 jaar sinds 2009 (Marktscan Kansspelautoriteit 2013). Wat is de reden van deze stijging van het aantal gokverslaafde jongeren en welke concrete maatregelen worden in onderhavig wetsvoorstel genomen om het aantal probleemverslaafde jongeren terug te dringen?

De leden van de CDA-fractie vragen de regering aan te geven tot welk aantal zij het aantal recreatieve spelers wil hebben teruggebracht in 2017. Ook vragen zij waarom de regering niet wil inzetten op een vermindering van het aantal probleemspelers ten tijde van 2011. Welke stappen worden

ondernomen als blijkt dat het aantal risico- en/of probleemspelers niet is afgenomen maar juist toegenomen? Is de regering voornemens de Ksa te laten monitoren wat het aandeel van iedere kansspelaanbieder op afstand is in het totaal aantal recreatieve, risico- en probleemspelers, gemeten vanaf het moment van inwerkingtreding van onderhavig wetsvoorstel? Deze leden zijn ook benieuwd bij wie de regering de eindverantwoordelijkheid legt voor een eventuele stijging van het aantal risico-en/of probleemspelers.

De leden van de ChristenUnie-fractie zien dat het aantal online gokverslaafden groeit, maar missen de onderbouwing dat het reguleren van kansspelen op afstand een verandering zal brengen in deze trend. Zij vragen welke specifieke risicogroepen worden onderkend en hoe het voorgestelde beleid juist daar een oplossing voor biedt. Deze leden denken bijvoorbeeld aan jong volwassenen die na de liberalisering nog meer zullen worden blootgesteld aan het aanbod van online gokken. Zij vragen welke andere risicogroepen onderkend worden en missen in dit voorstel het maatwerk dat nodig zal zijn om kwetsbare mensen juist te behoeden voor een verslaving. Zij wijzen daarbij bijvoorbeeld op de groep met gedrags- of psychische problematiek en op meerderjarigen met een licht verstandelijke beperking.

De aan het woord zijnde leden vragen de regering in te gaan op de stelling dat het opstellen van fondsen voor verslavingsklinieken zich richt op de behandeling van problemen die al ontstaan zijn, terwijl het opwerpen van drempels mogelijk meer problemen had kunnen voorkomen. Zowel vanuit de hulpverlening als vanuit organisaties van mensen die kampen of gekampt hebben met een gokverslaving wordt erop gewezen dat juist de verlaging van drempels een groot probleem is. Voornoemde leden voelen met deze instanties mee, in het bijzonder waar zij wijzen op het solitaire karakter van online gokken en het gebrek aan sociale drempels vanuit de omgeving van een speler. Zij vinden dat de memorie van toelichting onvoldoende ingaat op dit argument en vragen een nadere reactie juist ook op dit gegeven. Deze leden lezen vinden het terecht dat in de memorie van toelichting wordt gesteld dat een verantwoordelijkheid ligt bij de speler, maar zij vragen hierbij wel waar op gebaseerd wordt dat de speler zelf goed zijn grenzen zal kunnen stellen en fasen van afhankelijkheid kan onderscheiden. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen juist hierom naar de wetenschappelijke bevindingen omtrent preventiebeleid en in hoeverre het voorgestelde beleid op deze bevindingen is gebaseerd.

De leden van de SGP-fractie merken op dat de regering aangeeft dat er goede mogelijkheden zijn risicovol speelgedrag te signaleren, meer dan bij de fysieke wereld. Zij vragen of juist de laatste jaren in het preventiebeleid die mogelijkheden van signalering niet fors zijn uitgebreid en dat de fysieke aanwezigheid altijd nog een extra mogelijkheid biedt om «als mens» te signaleren dat iemand wel heel vaak en fanatiek aan een kansspel deelneemt. Biedt dat naast de bestaande elektronische vormen van signalering niet een duidelijke meerwaarde die bij kansspelen op afstand ontbreekt?

Voornoemde leden lezen voorts dat er voor de verschillende soorten kansspelen rekening zal worden gehouden met de verschillen die er nu eenmaal zijn. Zij vernemen graag of dit alleen betekent dat er sprake zal zijn van een specifiek op een bepaald soort kansspel afgestemd preventiebeleid, maar dat dit niet beoogt de kwaliteit en de effectiviteit ervan te doen verschillen.

Hoewel de leden van de SGP-fractie het een goede zaak vinden dat uitsluiting van deelname mogelijk is, vragen zij wel in hoeverre mensen daar ook daadwerkelijk gebruik van willen en zullen maken. Is er op basis van ervaringen in de huidige praktijk en op basis van ervaringen elders

wat over te zeggen hoe vaak spelers besluiten zich vrijwillig uit te laten sluiten van deelname aan kansspelen, afgezet tegen het totale aantal risico- en probleemspelers?

3.3. Consumentenbescherming

De leden van de SP-fractie lezen in de memorie van toelichting dat reclameactiviteiten van de vergunninghouders niet de deelname aan kansspelen mag stimuleren. Hoe ziet de regering een reclame-uiting voor een kansspel voor zich die geen deelname aan dat spel stimuleert? Wat houdt in haar optiek het «stimuleren van deelname» concreet in? Deze leden verwonderen zich over deze passage in de memorie van toelichting, omdat zij in de veronderstelling verkeerden dat het stimuleren van deelname aan het spel doorgaans het doel zal zijn van de reclame voor een bepaald spel. Kan dit nader worden toegelicht? Ziet de regering niet ook het risico dat het vrijgeven van de kansspelmarkt er toe zal leiden dat er concurrentie plaats zal gaan vinden om de gunsten van de gokker en dat reclame hiervoor een belangrijk middel zal zijn? Hoe zal dit beteugeld worden?

Deze leden merken voorts op dat dat reclame niet zou mogen aanzetten tot «onmatige deelname». Hoe gaat de Ksa toetsen of daarvan in een bepaald geval sprake is? Kan de regering een scenario beschrijven waarin een reclame aanzet tot onmatige deelname?

De leden van de CDA-fractie vragen de regering wat zij verstaat onder «onmatige» deelname waartoe reclameactiviteiten kunnen aanzetten. Wat is een «gematigde» werving en manier van reclame maken? Sluit de regering met het «denken» aan bonussen uit dat consumenten verleid kunnen worden tot kansspelen op afstand met iedere vorm van gratis speeltegoeden? Als dit niet het geval is, waarom wil de regering dit niet uitsluiten? Deze leden vragen voorts of colportage (op afstand) ook een middel is waarmee aanbieders spelers aan zich kunnen verbinden. Zo ja, op welke wijze wordt hierin rekening wordt gehouden met de gebruikelijke bedenkttermijnen voor de consument? Voornoemde leden willen ook graag weten of webshops in aanmerking kunnen komen voor een vergunning voor kansspelen op afstand en of een combinatie van een webshop en het aanbieden van kansspelen op afstand extra gevaren oplevert ten aanzien van onder meer de verslavingszorg in combinatie met het commerciële oogmerk. Ten aanzien van de zichtbaarheid van reclame vragen de aan het woord zijnde leden op welke wijze specifiek rekening wordt gehouden met de wijze waarop minderjarigen worden beschermd. Wat is de aantrekkingskracht op minderjarigen wanneer kansspel aanbieder wekelijks prominent zichtbaar zijn op het shirt van hun favoriete voetbalclub? Zij vragen de regering ook in te gaan op de stellingname van de Eredivisie CV dat verbintenissen tussen aanbieders en spelers op individueel niveau dienen te worden uitgesloten.

De leden van de CDA-fractie vragen of de procentuele verschillen kunnen worden aangetoond tussen 2010 en 2014 ten aanzien van het aantal internetspelers dat poker speelt of geïnteresseerd is in andere spelen. Deze leden in het rapport van de Commissie Kansspelen via internet uit 2010 dat 66% van de internetspelers poker speelt, 13% andere kansspelen, 10% kansspelautomaten, 4% sportweddenschappen, 4% toto, 2% bingo en 26% betreft «anders/divers/onduidelijk» (Bijlage bij Kamerstuk 24 557, nr. 123). De regering verwijst vervolgens ter onderbouwing van de stelling dat poker minder populair is geworden en dat sportweddenschappen zeer populair zijn naar een rapport van Regioplan Beleidsonderzoek uit 2009. Uit de daarin opgenomen verdeling blijkt dat 66% poker speelt, 7% Black Jack, 5% Fruitautomaat/eenarmige bandiet/slotmachine, 5% gokkast, 4% gokken op sport, 4% Toto, 2% casino, 4% roulette, 2% bingo en 26% anders (Kamerstuk 24 557, nr. 103). Deze leden vragen de regering of deze

percentages niet nagenoeg gelijk zijn aan de percentages zoals aangegeven door de Commissie Kansspelen via internet en waarom de regering voor het aantonen van een verandering ten opzichte van het rapport van 2010 verwijst naar een rapport uit 2009. Zij vernemen voorts graag van de regering waarop zij wél cijfermatig kan baseren dat poker minder populair is geworden en dat op dit moment sportwedenschappen zeer populair zijn.

De aan het woord zijnde leden vragen wat precies wordt uitgewerkt in lagere regelgeving ten aanzien van het aanbod van spelsoorten. Wordt daarin een limitatieve opsomming gegeven van alle kansspelen op afstand of juist een open normstelling, waardoor in de toekomst alle soorten kansspelen op afstand kunnen worden aangeboden? Deze leden vragen een overzicht van alle thans bestaande kansspelen die onder de werking van onderhavig wetsvoorstel kunnen vallen met een aan ieder spel verbonden analyse van de bijbehorende verslavingsrisico's.

De leden van de SGP-fractie constateren dat de regering niet wil dat reclameactiviteiten aanzetten tot onmatige deelname. In dat kader worden nadere regels gesteld. Deze leden vragen wat er precies in die regels zal komen te staan naast het tegengaan van bonussen. Hoe krijgt die terughoudendheid vorm?

3.4. Tegengaan van fraude en criminaliteit

De leden van de SP-fractie merken met betrekking tot het tegengaan van fraude en witwassen op dat dat de vergunninghouder moet voldoen aan de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Vaak zullen er bij de betaling en bij het opwaarderen van het speeltgoed echter ook betaalinstellingen in de zin van de Wft betrokken zijn, die eveneens aan de Wwft moeten voldoen. Het cliëntonderzoek werpt bijvoorbeeld de vraag op wie precies klant is van wie en welke partij welke klant moet screenen. Ook is de vraag welke partij precies het beste zicht heeft op de eventuele verdachte patronen bij het opwaarderen en uitbetalen. Hoe ziet de regering dit en kan zij aangeven wat precies de relatie is van de verantwoordelijkheden op dit gebied tussen de verschillende betrokken partijen in het betaalproces?

3.5. Passend en attractief aanbod

De leden van de PvdA-fractie delen het streven van de regering het aantal illegale gokkers terug te brengen. De doelstelling daarbij is een kanalisatiegraad van 80%. Dat betekent dat 20% van de online gokkers dat illegaal zullen blijven doen. De regering heeft de opvatting dat deze kanalisatiegraad alleen behaald kan worden als er een passend en attractief legaal aanbod ontstaat. Om die reden zou het aantal vergunningen niet op voorhand beperkt moeten worden. Deze leden zijn al eerder ingegaan op een beperking van het aantal vergunningen. Waarom kan met een ruim maar toch in aantal beperkt aantal vergunningen niet ook een passend en attractief aanbod kunnen worden gecreëerd? Waarom kan een dergelijk aanbod niet met bijvoorbeeld enkele tientallen aanbieders worden bereikt? Voornoemde leden vrezen dat bij een te groot aantal vergunningen het zicht op de markt al snel verloren raakt en dat de Ksa dan niet meer bij machte zal zijn effectief toezicht te houden. Zij zien vooralsnog niet dat door het stellen van strikte eisen het aantal vergunningen «op natuurlijke wijze» beperkt zal blijven. Daarvoor hebben zij te weinig zicht op de striktheid van de eisen en vrezen zij dat de winstgevendheid van het aanbieden van online kansspelen de bovenhand zal krijgen boven de belemmeringen die de vergunningsvoorwaarden opleggen. Kan de regering hier nader op ingaan?

De leden van de SP-fractie merken op dat met betrekking tot de haalbaarheid van de beoogde kanalisatiegraad wordt verwezen naar een Deens onderzoek. In hoeverre waren de omstandigheden van dit onderzoek gelijk aan de omstandigheden zoals die in Nederland bestaan en in hoeverre is de Deense markt vergelijkbaar met de Nederlandse markt? Kan de regering ook eventuele verschillen aangeven? Voornoemde leden merken op dat de doelstelling van het wetsvoorstel is dat er niet méér mensen online gaan gokken, maar dat diegenen die dat toch al deden dat voortaan doen bij legale aanbieders. Is er onderzocht of het feit dat gokken op afstand straks legaal is zal leiden tot meer mensen die online een gokje durven te wagen? Zo ja, hoe en door wie is dit onderzocht en wat waren de uitkomsten van dit onderzoek? Zo nee, waarom niet?

De leden van de SP-fractie constateren voorts dat partijen de kosten laag moeten houden om een concurrerend aanbod te realiseren. In hoeverre zal dit van invloed zijn op de oprechte wil en inzet van deze partijen om veel geld te investeren in adequaat preventiebeleid en op hun bereidheid om spelers te «laten lopen»? Is dit vooraf onderzocht? Zo nee, op basis van welke gegevens maakt de regering zich hier een inschatting van?

De leden van de ChristenUnie-fractie vrezen dat door het legaliseren van online kansspelen het aanbod van de soorten kansspelen zeer zal uitbreiden, juist omdat het aanbod attractief zal moeten zijn om de voorziene kanalisatie te bevorderen. Zij vragen hoe voorkomen wordt dat door een attractiever speelaanbod meer mensen geïnteresseerd zullen raken om te spelen. Deze leden vragen of is afgewogen dat dit een effect zal zijn van het loslaten van het monopolieprincipe en het overstappen naar het marktprincipe. Kan de regering nader toelichten welke grenzen er worden gesteld bij reclame?

Voornoemde leden missen de onderbouwing voor de keuze van een kanalisatiegraad van 80%. Zij vragen hoe en in welke mate de verschillende maatregelen zullen bijdragen aan die 80%. Als dit niet te becijferen valt, waarop is het gekozen percentage dan gebaseerd? Deze leden vragen voorts de effectiviteit en haalbaarheid aan te tonen. Kan inzicht worden gegeven hoe na inwerkingtreding van het voorstel de kanalisatie gemonitord wordt, wanneer er tussentijds gerapporteerd wordt, wie dit zal bekostigen en of dit door een onafhankelijke toetsing zal gebeuren?

De leden van de SGP-fractie merken op dat het niet de bedoeling van het wetsvoorstel is het aantal vergunninghouders op voorhand te beperken. Deze leden vragen in hoeverre het de verwachting is dat er veel aanbieders zullen toetreden op de markt. Kan de regering daar een indicatie van geven? Is het niet erg doelgericht geredeneerd dat alleen concurrentie zal leiden tot verlaging van de kosten? Moet niet juist dan veel in reclame in werving gestoken worden? Zou ook juist een lagere uitbetalingsratio er niet toe kunnen leiden dat het aanbod als zodanig minder aantrekkelijk wordt, wat positief is vanuit het oogpunt van preventie? Ook zou concurrentie leiden tot innovatie. Hoe reëel is de verwachting dat bij een beperkt aantal aanbieders er geen sprake zal zijn van innovatie? Kunnen ook die enkele aanbieders niet hun uiterste best doen om te blijven concurreren met het illegale aanbod?

3.6. De relatie met het bestaande vergunningstelsel

De leden van de PvdA-fractie hebben van de goede doelen loterijen begrepen dat die zich zorgen maken over concurrentie vanuit de markt voor online kansspelen. In hoeverre bedienen de goede doelen loterijen en de online kansspelen de zelfde markt? Bestaat het risico dat de goede doelen loterijen minder omzet zullen behalen en dus ook minder zullen kunnen afdragen aan goede doelen? Zo ja, hoe groot acht de regering dit

risico? In hoeverre zullen de goede doelen minder kunnen afdragen aan goede doelen als gevolg van de komst van legale online kansspelaanbieders? Kan de regering daarbij ook ingaan op ervaringen in Denemarken, waar de afdracht van (offline) loterijen aan sport en goede doelen tussen 2011 en 2013 naar verluid met 15% is afgenomen nadat de daar online gokken legaal is geworden? Acht de regering het wenselijk om fondsenwerving voor goede doelen alleen aan loterijen toe te staan, aangezien zij nog niet voornemens lijkt om van online kansspelaanbieders een verplichte afdracht aan goede doelen te eisen? Deze leden zijn enigszins beducht voor online kansspelbedrijven die (vrijwillig) een klein deel van hun opbrengst aan goede doelen schenken en daarmee goede sier maken als zijnde goede doelen kansspelaanbieders en de echte goede doelen loterijen die verplicht een substantieel deel van hun inkomsten aan goede doelen schenken concurrentie aandoen. Kan de regering ingaan op dit risico? Acht zij het mogelijk en wenselijk om ten minste in reclame-uitingen het werven van fondsen voor goede doelen exclusief over te laten aan de erkende goede doelen loterijen? Zo ja, hoe wordt dit bewerkstelligd? Zo nee, waarom niet?

De leden van de PvdA-fractie zijn bijzonder geïnteresseerd in de zinsnede opgenomen in de memorie van toelichting dat de Ksa voorafgaand aan de opening van de markt in ieder geval duidelijk zal communiceren dat aanbieders die persisteren in het aanbieden van kansspelen gericht op Nederland, worden uitgesloten voor een vergunning voor kansspelen. Ten tijde van een eerdere wijziging van de Wok hebben enkele Kamerleden daartoe al een motie ingediend (motie-Bouwmeester c.s., Kamerstuk 32 264, nr. 19) en zij hebben daarna vele vragen gesteld naar aanleiding van concrete voorbeelden van aanbieders van online kansspelen die klaarblijkelijk zich niets gelegen lieten aan de dreiging van uitsluiting voor een vergunning. De aan het woord zijnde leden zijn niet tevreden met het beleid ten aanzien van uitsluitingen zoals dat tot nu toe gevoerd is. Zij willen dat het niet langer bij communicatie door de Ksa blijft maar vragen om daadwerkelijke uitsluitingen. Voornoemde leden wensen daarbij zeker niet wachten tot het tijdstip dat de markt geopend is, maar willen dat vanaf een eerdere datum ruim voorafgaand aan de inwerkingtreding van een wet tot opening van die markt gekozen wordt voor het kunnen weigeren van een vergunning. De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat na aanneming van de hiervoor motie, het beleid van de Ksa tegen illegale sites en de meerdere uitingen van deze toezichthouders over de gevolgen van het illegaal aanbieden van kansspelen, aanbieders van illegale kansspelen op het moment van aanneming van de motie dan wel kort nadat de Ksa voor het eerst op heeft getreden tegen illegale aanbieders vanaf dat moment wisten of hadden moeten weten dat het illegaal aanbieden van online kansspelen gevolgen zou hebben voor het later aanvragen van een vergunning.

Voornoemde leden staan in dit verband het voorbeeld van de Wet normering topinkomens voor ogen, waarin bepaald is dat afspraken over verhoging van topinkomens nietig zijn vanaf een datum die ruim voor de inwerking van die wet lag. Deze leden zijn van mening dat met het aannemen van de motie-Bouwmeester c.s. het duidelijk moet zijn geworden voor aanbieders van illegale online kansspelen dat het persisteren van dat aanbod gevolgen voor een vergunningsaanvraag zou kunnen hebben. De antwoorden van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie op Kamervragen van deze leden op dit punt en de waarschuwingen die de Ksa aan illegale aanbieders heeft gegeven, kunnen niet anders worden opgevat dan illegale aanbieders zich er van bewust moeten zijn geweest dat zij risico's liepen ten aanzien van een toekomstige vergunningsaanvraag. Deelt de regering kortom de mening dat aanbieders die vanaf een bepaalde datum kort volgend op de aanneming van de motie-Bouwmeester c.s. (en dus ruim voorafgaand aan de inwerkingtreding van de wet) illegaal online kansspelen aanboden, uitgesloten

moeten worden van een vergunning? Zo ja, deelt u dan ook de mening dat iedere datum na het aannemen van de genoemde motie in feite blijkt geeft van coulance aan deze illegale aanbieders? Zo, ja welke datum kiest u waarop de bijl voor illegale aanbieders gevallen is? Zo nee, waarom niet?

De leden van de PvdA-fractie vragen of de regering de opvatting deelt dat bedrijven die tot nu toe illegaal actief waren op de Nederlandse markt, daarmee de facto ongeoorloofd winst hebben gemaakt en niet effectief beboet zijn, alleen al om die reden met een achterstand of helemaal niet de Nederlandse markt zouden moeten kunnen betreden. Zo ja, hoe gaat u dit bewerkstelligen? Zo nee, waarom niet?

De aan het woord zijnde leden lezen in de memorie van toelichting dat een aanbieder die in aanmerking wenst te komen voor een online vergunning onder andere getoetst zal worden op integriteit en betrouwbaarheid. Deelt de regering de mening dat een aanbieder die vanuit een ander land illegaal actief was op de Nederlandse markt daarmee blijkt heeft gegeven geen betrouwbare en integere aanbieder te zijn? Zo ja, hoe werkt dit door in de vergunningverlening? Zo nee, waarom niet?

In dit verband vragen deze leden ook of het niet voor de hand zou liggen dat nog onervaren aanbieders van online kansspelen zelfs eerst de kans zouden krijgen deze markt te betreden alvorens ervaren aanbieders die dankzij een legaal aanbod in het buitenland of illegaal aanbod gericht op Nederland zich op de Nederlandse markt voor online gokken mogen begeven. Kan de regering uitgebreid in gaan op de wenselijkheid hiervan en op de juridische mogelijkheden? Hierbij zouden de aan het woord zijnde leden graag in overweging willen geven naar de situatie in België te kijken, waarbij de markt voor online gokken niet zo maar voor iedereen werd opengesteld. Kan de regering daarbij ook het feit betrekken dat het Belgische systeem ook door de Europese Commissie werd toegestaan, juist vanwege het feit dat daarmee grote buitenlandse aanbieders met een voorsprong aan de start zouden verschijnen?

De leden van de SP-fractie merken op dat de regering enerzijds stelt dat er geen reden is aan te nemen dat er substitutie zal plaatsvinden, maar dat het tegelijkertijd ook niet de bedoeling is aanvullende vraag te creëren. De regering verwacht dus niet dat er substitutie op zal treden maar kan ook niet uitsluiten dat dit wel zal gebeuren. Mocht deze substitutie toch optreden, bijvoorbeeld bij de goede doelen-loterijen, wat is de regering dan van plan hieraan te doen? De memorie van toelichting spreekt ook van een gelijk speelveld, maar de regering wil voor online kansspelen een aanzienlijk lager belastingtarief heffen dan voor «reguliere» kansspelen. Wat is hiertoe de objectieve rechtvaardiging?

Voornoemde leden constateren dat elke aanbieder van online kansspelen die zich (mede) richt op de Nederlandse markt straks een vergunning moet aanvragen. Nu bestaan er al criteria om te beoordelen of dat het geval is. Het gaat dan bijvoorbeeld om Nederlandse teksten op de website, een.nl-domein of reclame in Nederlandse media. De leden van de SP-fractie vragen of het ook mogelijk is om betalingen van Nederlandse bankrekeningen of met een Nederlandse creditcard alleen toe te staan voor vergunninghouders, zodat online aanbieders zonder vergunning die Nederlandse betaalmiddelen accepteren ook geacht kunnen worden zich op illegale wijze te richten op de Nederlandse markt. Is de mogelijkheid om dit als aanvullend criterium te hanteren onderzocht? Zo ja, is gebleken of dit haalbaar is? Zo nee, kan dit wellicht alsnog worden bekeken?

De leden van de CDA-fractie vragen de regering nader in te gaan op haar stellingname dat geen substitutie verwachten hoeft te worden tussen landgebonden kansspelen en kansspelen op afstand. Deze leden vragen hoe deze verwachting zich verhoudt tot de uitspraak van de regering dat substitutie niet volledig kan worden uitgesloten. Ook vragen zij de welke

waarde wordt ontleend aan het onderzoek van APE. In de inleiding van het rapport van APE wordt immers gesteld dat nog geen onderzoek is gepubliceerd waarin op een wetenschappelijk verantwoorde wijze een inschatting is gegeven van de substitutie tussen online en offline kansspelen/loterijen (APE, Substitutie tussen online en offline kansspelen, januari 2012). Deze leden constateren dientengevolge dat tot op heden nog geen verband is aangetoond en vragen de regering of zij in dat geval hier niet van het zekere moet uitgaan maar van het onzekere, alleen al gezien de verslavingsrisico's die groter zijn bij kansspelen op afstand dan bij landgebonden kansspelen. Vormt een extra indicatie om in dit geval op veilig te spelen niet ook het gegeven dat de twee onderzoeken die door APE worden aangehaald die conclusies trekken over dit verband, zeer uiteenlopend zijn? APE verwijst naar onderzoeken van Motivaction enerzijds en H2 Gambling Capital anderzijds (APE, Substitutie tussen online en offline kansspelen, januari 2012). Zij vragen ook of het juist is dat de regering er vanuit gaat dat het met de substitutie wel mee zal vallen en daarmee ook de risico's aanvaard als dat anders blijkt uit te pakken. De leden van de CDA-fractie vragen de regering of zij niet alleen voor het eerste kan kiezen als zij kan schetsen welke consequenties zij bereid is om uit het tweede te trekken. Deelt de regering de mening dat als blijkt dat er wel degelijk substitutie plaatsvindt, dit als problematisch kan worden beschouwd? Graag vernemen voornoemde leden een reactie op deze punten.

De aan het woord zijnde leden vragen de regering of er van een markt-aandeel voor illegale aanbieders gesproken kan worden op het moment dat er geen markt bestaat voor kansspelen op afstand. Het aanbieden hiervan is immers verboden, dus is er hierbij geen sprake van wetsovertreders in plaats van marktdeelnemers? Als de regering blijft bij het standpunt dat er wel degelijk sprake is van een marktaandeel, kan zij dan aangeven hoe groot dat marktaandeel is?

De leden van de CDA-fractie vragen met betrekking tot de voorsprong die aanbieders hebben op andere aanbieders wat de stand van zaken is met betrekking tot de maatregelen die genomen zijn tegen de (buitenlandse) aanbieders die tijdens het wereldkampioenschap voetbal (hierna: het WK) afgelopen zomer reclame hebben gemaakt op de Nederlandse televisie en websites. De regering heeft daarover eerder aangegeven dat Unibet met vuur speelt. Wat zijn de consequenties geweest van dat spelen met vuur? Deze leden wijzen de regering voorts op de situatie dat Unibet zich niets lijkt aan te trekken van het verbod op het aanbieden van kansspelen op afstand in Nederland door haar aanbod te blijven richten op de Nederlandse spelers. Voornoemde leden vragen de regering of zij de mening deelt dat gezien de gevoerde rechtszaken tegen Unibet in Nederland, los van de inhoud van deze zaken en de perikelen rondom het recente WK, een nieuwe indicatie hiervoor vormen. Deze leden verwijzen onder meer naar de vaststelling van de rechtbank Amsterdam dat zij uit de stellingen van beide partijen afleidt dat Unibet, haar commerciële of beroepsactiviteiten ontplooit in de lidstaat waar de consument woonplaats heeft of haar activiteiten richt op die lidstaat (ECLI:NL:RBAMS:2014:2477, r.o. 5.3). Is de regering van mening dat de geloofwaardigheid van de Ksa weinig meer voorstelt op het moment dat Unibet straks een vergunning krijgt in Nederland? Deze leden ook hoe het verlenen van een vergunning aan bijvoorbeeld Unibet zich zou verhouden tot de stellingname van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie dat hij voornemens is aanbieders die persisteren in het aanbieden van kansspelen gericht op Nederland te zijner tijd uit te sluiten voor een vergunning voor kansspelen in Nederland (Kamerstuk 32 264, nr. 25). Hoe heeft de Ksa de handelwijze van andere partijen beoordeeld tijdens het WK van afgelopen zomer? Welke aanbieders hebben zich nog meer schuldig gemaakt aan het aanbieden van kansspelen op afstand op de Nederlandse markt? Vormt dit aanbieden volgens de regering een te accepteren voorsprong op nog niet

actieve aanbieders van kansspelen op afstand? Kan al duidelijkheid worden verschaft over de verlening van vergunningen van de aanbieders die zich tot op heden aan reclame-uitingen schuldig maken of hebben gemaakt? Betekent het «op achterstand staan» met betrekking tot een vergunning zoals de regering eerder stelde, dat het langer kan duren voordat een aanbieder een vergunning ontvangt (anderen mogen eerst) of dat helemaal geen vergunning zal worden verleend (Vragenuur Tweede Kamer, 88e vergadering, dinsdag 3 juni 2014)? De leden van de CDA-fractie vragen voorts hoe de Ksa handelt ten aanzien van andere aanbieders die herhaaldelijk in de fout gaan. Deze leden vernamen dat aan twee illegale aanbieders van kansspelen op afstand in oktober 2014 een boete van ruim drie ton is uitgedeeld. (NOS, 10 oktober 2014) Wat is de consequentie als deze aanbieders nog een keer de fout ingaan? Kan de regering een overzicht geven van alle maatregelen die de Ksa sinds haar oprichting heeft genomen tegen de (tevens in het overzicht bij naam genoemde) illegale aanbieders van kansspelen op afstand? Kan de regering in dit overzicht tevens opnemen welke aanbieders van kansspelen op afstand al bij voorbaat zullen worden uitgesloten door de Ksa wanneer zij na inwerkingtreding van onderhavig wetsvoorstel een vergunning aanvragen?

4. Maatregelen op grond van het wetsvoorstel kansspelen op afstand

4.1. Reikwijdte kansspelen op afstand

De leden van de VVD-fractie merken op dat de regering in de memorie van toelichting ingaat op de diverse spelsoorten. Daarover wordt gesteld dat in de wet zelf geen beperking wordt aangebracht ten aanzien van de spelsoorten die op afstand mogen worden aangeboden, maar dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels zullen worden gesteld. Deze leden zijn van mening dat het voor het creëren van een optimaal spelaanbod en spelplezier, het van groot belang is dat de wet- en regelgeving technologieneutraal is en blijft. Technologische ontwikkelingen gaan immers snel. Het is noodzakelijk om daar snel in mee te kunnen gaan wil een aanbieder een aantrekkelijk aanbod kunnen leveren. Wanneer dit niet mogelijk blijkt te zijn, schatten voornoemde leden het risico groot in dat de consument zijn heil zoekt in het illegale spelaanbod op internet. Hoe kijkt de regering tegen dit punt aan en kan zij nader ingaan op de vraag hoe rekening wordt gehouden met marktveranderingen en technologische innovaties? Is het van te voren stellen van slechts een kader van minimum(veiligheids)eisen waaraan een spel moet voldoen niet afdoende? Hoe wordt aangekeken tegen het aanleggen van een zwarte lijst waar spellen worden opgenomen die expliciet verboden zijn om aan te bieden? Kan een dergelijke benadering niet een positiever effect hebben op de gewenste kanalisatiegraad dan het hanteren van een witte lijst, waarop toegestaan spelaanbod is opgenomen en waarbij al het andere spelaanbod dat niet is opgenomen op die lijst is verboden?

De leden van de PvdA-fractie hechten er aan dat wordt voorkomen dat op open televisiezenders kansspelen worden aangeboden. Zij hechten aan een onvoorwaardelijke uitvoering van de motie-Segers/Vos (Kamerstuk 33 750-VI, nr. 72) dienaangaande en zijn er niet gerust op dat dat ook daadwerkelijk gebeurt. In de memorie van toelichting wordt immers gesteld wordt dat in lagere regelgeving nader wordt bepaald welke telecommunicatiemiddelen wel of niet onder een vergunning kunnen worden aangeboden. Deze leden vragen om een ondubbelzinnige uitsluiting van televisiezenders als gokaanbieders.

De leden van de SP-fractie vragen hoe het internationale spelersbestand precies werkt. Moet of mag een Nederlandse aanbieder dan ook mensen bedienen die niet bij deze aanbieder zelf maar bij een buitenlands bedrijf geregistreerd staan? Hoe kan in dat geval dan worden gegarandeerd dat de registratie daar net zo zorgvuldig gebeurt als in Nederland bij wet is vastgesteld, nu dit niet in Europees verband is geharmoniseerd?

De leden van de CDA-fractie vragen waarom de regering met de keuze om elektronische communicatiemiddelen niet te definiëren doelbewust het risico neemt dat geen uitvoering wordt gegeven aan de aangenomen motie-Segers c.s. (Kamerstuk 33 750-VI-72). De regering lijkt deze motie wel te respecteren maar middels de gekozen formulering van het voorgestelde artikel 31 wil zij klaarblijkelijk deze mogelijkheid toch niet uitsluiten. In de toelichting op het voorgestelde artikel noemt de regering de televisie zelf expliciet als communicatiemiddel. Deze leden van vragen dan ook naar de reden van het niet uitvoeren van deze motie en waarom de regering SBS Broadcasting B.V. ziet als gesprekspartner met betrekking tot onderhavig wetsvoorstel (zoals blijkt uit de schriftelijke uitnodiging ter consultatie van de regering jegens SBS en de positieve reactie van SBS hierop). Zij vragen de regering ook in te gaan op de gestelde vragen die in de consultatie naar voren kwamen met betrekking tot het feit dat het medium televisie niet lijkt te voldoen aan de gestelde eisen met betrekking tot de informatieverstrekking. Het betrof de vragen of en hoe de inzet van televisie realiseerbaar is als zelfstandig aanbodkanaal, in hoeverre de combinatie televisie plus telefonie toegestaan is en in hoeverre de combinatie televisie plus online/mobiel toegestaan is, waarbij de online/mobiele portal/website voorziet in de informatie verstrekking aan de consument (overweging 34 van het advies van de Stichting Online Gaming Nederland). Graag vernemen voornoemde leden een reactie op dit punt.

De aan het woord zijnde leden vragen of de regering kan aangeven of zij verschillen kan benoemen met betrekking tot de risico's die verbonden zijn aan de bestaande verschillende typen soorten telecommunicatiemiddelen en vragen de regering om een overzicht hiervan.

De leden van de CDA-fractie vragen welke maatregelen de Ksa zal nemen als de vergunninghouder tijdens de wedstrijd de quotering van de fixed odds sportweddenschappen aanpast. Deze leden vragen ook of de regering kan specificeren in welke landen deze weddenschappen zijn toegestaan en of er verschillen zijn in de manier waarop dit in deze landen is vormgegeven.

Deze leden willen graag weten op welke wijze vergunninghouders kunnen voorkomen en controleren dat gebruik wordt gemaakt van computer gestuurde spelers en dat er samenspel tussen spelers plaatsvindt. Zal het verboden worden dat tijdens het spel de verdeelsleutel die op het ingelegde geld wordt toegepast op verzoek van één van de spelers wordt gewijzigd? Dient de commissie die vergunninghouders vorderen bij spotweddenschappen via een betting exchange, voorafgaand aan de start van het spel dient te zijn vastgesteld en vooraf kenbaar gemaakt te worden aan de spelers?

De leden van de CDA-fractie vragen voorts of de regering met de verwijzing naar de doelstelling van de voorgestelde regulering wil aangeven dat het verboden zal zijn om weddenschappen anders dan die op sportwedstrijden aan te bieden. Wat is het oordeel over het aanbieden van live betting sportweddenschappen? Dit heeft, zoals de regering aangeeft, een sterk verslavend karakter. Hoe verhoudt deze conclusie zich tot de beslissing van de regering om dit desalniettemin toe te staan en ook om de inrichting hiervan in lagere regelgeving uit te werken? Kan de regering voorts aangeven waarom juist live betting zo een sterk verslavend karakter heeft en hoe zij denkt juist hierbij kansspelslaving tegen te gaan? Zou het in dat kader niet verstandig zijn om een beperking

van het aantal wedmogelijkheden vast te leggen? Deze leden vragen ook waarom de regering afsluit met de zinsnede «live betting wordt ook in andere landen toegestaan». Vormt dit een argument om het ook in Nederland toe te staan, houdt dit verband met het feit dat in andere landen aandacht voor kansspelverslaving ook in lagere regelgeving verder is uitgewerkt of heeft dit betrekking op het feit dat alleen weddenschappen op sportwedstrijden zullen worden toegestaan? Deze leden vragen tevens waarom de regering spotweddenschappen via een betting exchange wil toestaan. Is de mogelijkheid tot beïnvloeding hier niet groter door het anonieme karakter?

De leden van de CDA-fractie vragen de regering welke vormen van sportweddenschappen volgens haar zouden moeten worden toegestaan. Deelt de regering de opinie van onder meer de ECV dat een scheidslijn getrokken moet worden bij het inzetten op eenvoudig te beïnvloeden kansen, om zo de kans op matchfixing te mitigeren? Zou in lagere regelgeving niet in elk geval moeten worden vastgelegd dat niet kan worden ingezet op individuele acties als ingooien, corners, vrij trappen en doeltrappen, alsmede op zogenaamde negatieve bets als overtredingen, gele en rode kaarten, de eerstvolgende trainer die wordt ontslagen, de transfer van een speler en wedstrijden in jeugdcompetities? Deze leden vragen waarom de regering alleen ten aanzien van het laatste sportweddenschappen heeft willen uitsluiten. De ECV heeft ook aangegeven het verbod voor spelers om te gokken op de eigen competitie uitgebreid dient te worden naar ook stafleden en toezichthouders. Graag vernemen voornoemde leden een reactie op deze punten, waaronder de specifieke bovenstaande voorstellen ten aanzien van de beperkingen in lagere regelgeving.

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat de definitie van kansspelen op afstand zo ruim mogelijk wordt gehouden om ook toekomstige ontwikkelingen binnen het voorgestelde wettelijk kader te kunnen bezien. Deze leden vragen waarom het huidige wetsvoorstel desondanks niet duidelijker uiting geeft aan de wens van de Kamer om geen aanbod van gokprogramma's te hebben via televisiezenders (motie-Segers c.s., Kamerstuk 33 750-VI, nr. 72). Zij merken op dat ook een abstract wettelijk kader op bepaalde punten een nadere invulling kan krijgen zonder afbreuk te doen aan de algemene definities. Waarom wordt de specificering van telecommunicatiemiddelen neergelegd in lagere regelgeving, terwijl de Kamer zich al over één van de middelen (televisiezenders) heeft uitgesproken en daarmee ook aangeeft dat dit een punt is waar de Kamer haar taak als medewetgever invulling geeft? De leden van de ChristenUnie-fractie willen graag weten op welke manier inzichtelijk zal worden gemaakt welke risico's een speler heeft bij de verschillende communicatiemiddelen en waarom dit niet al bij het huidige wetsvoorstel betrokken is om dat nadere invulling te geven.

4.2. Verlening van vergunningen

De leden van de VVD-fractie merken op dat aanbieders geen online kansspelen mogen aanbieden zonder vergunning. Ten aanzien van deze vergunning is nog veel onbekend omdat veel aspecten nog in lagere regelgeving moeten worden uitgewerkt. Klopt het dat de vergunningsvoorwaarden, de wijze waarop een aanvraag moet worden ingediend, de termijnen die in acht moeten worden genomen en hoe het toezicht op het (blijven) voldoen aan de voorwaarden wordt geregeld in lagere regelgeving wordt uitgewerkt? Kan worden aangegeven of en zo ja op welke termijn deze regelgeving naar de Kamer wordt gestuurd ter beoordeling? Het wetsvoorstel beoogt met het verlenen van vergunningen een gelijk speelveld te creëren voor alle aanbieders. Deze leden vragen in hoeverre kan worden gesproken van een gelijk speelveld als in aanmerking wordt

genomen dat illegale aanbieders jarenlang de mogelijkheid hebben gehad zich te ontwikkelen/specialiseren in iets wat in Nederland verboden was maar nu gelegaliseerd zal worden, terwijl andere partijen zich jarenlang netjes aan de regels hebben gehouden en nu dus een forse achterstand hebben opgelopen. Maakt dit het speelveld juist niet vanaf de start intrinsiek ongelijk? Daarnaast staat in de memorie van toelichting beschreven dat de Ksa voorafgaand aan de opening van de markt zal communiceren dat aanbieders die persisteren in het aanbieden van kansspelen gericht op Nederland, zullen worden uitgesloten voor een vergunning als bedoeld in dit wetsvoorstel. Is dit al in gang gezet? Zo ja, op welke wijze? Vanaf welk moment heeft het overtreden van de nu geldende prioriteringscriteria de bedoelde consequenties voor vergunningverlening? Hoe zal worden bijgehouden welke bedrijven voldoen en blijven voldoen aan de prioriteringscriteria gedurende de periode dat overtredingen consequenties gaan hebben voor eventuele vergunningverlening? Komt er een zogenoemde nulmeting aan de hand waarvan kan worden vastgesteld welke ondernemingen aan de criteria voldoen en als gevolg daarvan in aanmerking komen voor een vergunning? Ten slotte op dit onderwerp vragen de leden van de VVD-fractie welke gevolgen het heeft voor de vergunningverlening in Nederland als een onderneming illegaal kansspelen aanbiedt in andere landen en daar is vervolgd of beboet?

De leden van de PvdA-fractie lezen dat het voornemen bestaat om alle online aanbieders die aan de vergunningsvoorwaarden voldoen in aanmerking te laten komen voor een vergunning tot het aanbieden van online kansspelen. De achterliggende gedachte daarbij is dat dan Nederlandse spelers zich niet meer aangetrokken zullen hoeven te voelen tot illegale aanbieders. Deze leden vragen waarom hetzelfde doel niet ook bereikt kan worden met een beperkt aantal vergunningen, temeer omdat met een beperkt aantal vergunningen de Ksa wellicht beter in staat zal zijn effectief toezicht op de markt te houden. Deelt de regering deze mening? Zo ja, hoe gaat zij daaraan tegemoet komen? Zo nee, waarom niet? Hoeveel vergunningen zullen er naar schatting worden afgegeven als daar geen beperking in aantal aan wordt gesteld? Waarom worden er in sommige andere EU-lidstaten alleen vergunningen voor online kansspelen afgegeven onder de voorwaarde dat de vergunninghouder tevens een fysieke vestiging heeft (de landgebonden vergunningen) dan wel dat een online vergunning wordt gekoppeld aan een reeds bestaande andere vergunning? Waarom kiest de regering hier niet voor? Acht zij het wenselijk dat grote en ervaren aanbieders van online kansspelen met een voorsprong op de Nederlandse markt komen, terwijl onervaren Nederlandse aanbieders daardoor veel minder kans krijgen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom wordt het wetsvoorstel niet voorzien van bepalingen die hier iets aan doen?

De aan het woord zijnde leden vragen waarom de regering het niet wenselijk acht de markt voor online gokken eerst voorzichtig te openen met een beperkt aantal vergunninghouders, alvorens bijvoorbeeld na evaluatie van de wet pas over te gaan op verdere verruiming van het aantal vergunningen. Waaruit blijkt bijvoorbeeld dat met een beperkt aantal vergunninghouders niet ook een gevarieerd en voor spelers gevarieerd aanbod van online kansspelen kan worden geboden?

De leden van de PvdA-fractie vragen of de regering de mening deelt dat hoe groter het aantal aanbieders van kansspelen is, hoe geringer de kans wordt dat een dergelijke aanbieder in staat is om de gemaakte kosten voor het exploiteren van de onderneming binnen de looptijd van een vergunning van vijf jaar terug te kunnen verdienen. Zo ja, deelt de regering dan ook de mening dat daarmee de kans toeneemt dat vergunninghouder eerder gericht zal zijn op het terugverdienen van de gemaakte

kosten dan op het tegengaan van bovenmatig gokgedrag? Zo nee, waarom niet?

Vornoemde leden vragen in hoeverre aanbieders van kansspelen die zich niet aan de wet- en regelgeving houden, in het bijzonder die ten aanzien van bovenmatig gokgedrag, op grond van de huidige wet- en regelgeving met naam en toenaam bekend kunnen worden gemaakt? Wat verandert het nu voorliggend wetsvoorstel op dit punt van «naming en shaming»? Deelt de regering de mening dat openbaarheid in deze kan bijdragen aan het in het geheel houden van aanbieders van kansspelen? Zo ja, hoe gaat zij «naming en shaming» bevorderen? Zo nee, waarom niet?

Deze leden merken op dat er niet voor is gekozen een vergunningstelsel in het leven te roepen voor tussenpersonen («B2B-vergunningen») zoals leveranciers van kansspelsoftware. Toch zijn er EU-lidstaten (waaronder België) waar hier wel voor is gekozen. Welke overwegingen, kunnen ten faveure van B2B vergunningen spreken?

De leden van de SP-fractie merken op dat bepaalde onderdelen van de dienstverlening door de vergunninghouder mogen worden uitbesteed aan derden. Zo kan de spelsoftware eventueel worden uitbesteed. Hoe kan in een dergelijk geval worden voorkomen dat een derde partij, ingeschakeld door de vergunninghouder, knoeit met het systeem en met de noorderzon vertrekt voordat er kan worden ingegrepen? Wie draait dan op voor de schade? Het is makkelijk om te zeggen dat dit dan de vergunninghouder zal zijn, maar wat als die door de schade failliet gaat? De klanten zullen dan de dupe zijn. Ziet de regering een mogelijkheid om dit soort scenario's te voorkomen? Hoe kan worden voorkomen dat vergunninghouders hun aansprakelijkheid voor derde partijen jegens de spelers in de algemene voorwaarden uitsluiten? Wordt hierop bijvoorbeeld gescreend bij de vergunningverlening?

De leden van de CDA-fractie vragen de regering een financiële onderbouwing te geven van de stellingname dat vergunninghouders vijf jaar nodig hebben om de investeringen terug te verdienen en dat daarom de geldigheidsduur van de vergunning ook vijf jaar dient te zijn. Zijn er EU-lidstaten met een gereguleerd stelsel die gekozen hebben voor een kortere geldigheidsduur? Deze leden vragen voorts aan welke voorwaarden de nieuwe rechtspersoon nog meer moet voldoen (naast de voorwaarden die gelden voor de vergunningverlening) als die een vergunning wil overnemen van een andere rechtspersoon, aangezien de regering spreekt over «in ieder geval». Deze leden vragen de regering of het hier geen «noodzaak» betreft maar eerder gesproken zou moeten worden van «wenselijkheid naar het inzicht van de regering».

De aan het woord zijnde leden vragen de regering nader in te gaan op de procedure van de vergunningsaanvraag. De regering schetst het plan om pas na de vergunningverlening (en als vergunninghouders hun spelen op afstand al aanbieden) te keuren of het aangeboden spelsysteem in orde is. Vornoemde leden van willen graag weten welke risico's hieraan verbonden zijn. Is het dus in theorie mogelijk dat een half jaar lang zonder enige wijze van toetsing door een Nederlandse autoriteit spelers meedoen aan een foutief spelsysteem, er gefraudeerd wordt of op andere wijze niet eerlijk wordt gespeeld en/of onvoldoende waarborgen tegen verslaving zijn ingebouwd in het spelsysteem? Is het juist dat als een spelsysteem is goedgekeurd door een buitenlandse (kansspel)autoriteit, de betreffende vergunninghouder deze bij totstandkoming van deze wet direct in Nederland mag aanbieden op de Nederlandse markt? De leden van de CDA-fractie vragen in dat geval om een vergelijkend onderzoek ten aanzien van de kansspelautoriteiten in andere EU-lidstaten met een gereguleerd stelsel die een dergelijke toestemming al hebben kunnen gegeven. In dit onderzoek zouden de verschillen en overeenkomsten moeten worden benoemd van iedere autoriteit ten aanzien van de

beoordeling voor het verlenen van een vergunning, teneinde er zeker van te zijn dat de beslissing voor vergunningverlening dezelfde zou zijn als wanneer deze genomen zou worden door de Ksa.

De leden van de SGP-fractie constateren dat er wordt gesproken over een geldigheidsduur van een vergunning van maximaal vijf jaar. Zij vragen waarom die norm niet in de wet zelf is vastgelegd?

4.3. Maatregelen ter voorkomen van kansspelverslaving

De leden van de VVD-fractie onderschrijven in zijn algemeenheid de noodzaak tot het treffen van maatregelen ter voorkomen van kansspelverslaving zoals opgenomen in dit wetsvoorstel. Wel vragen zij op welke wijze invulling wordt gegeven aan de eigen verantwoordelijkheid van de speler om verslaving tegen te gaan. De speler is eerst en vooral toch verantwoordelijk voor zijn eigen speelgedrag. Er wordt onder andere de oprichting van een verslavingsfonds voorgesteld. Vergunninghouders zullen door middel van een heffing bijdragen aan dit verslavingsfonds. Het bedrag van de heffing wordt jaarlijks vastgesteld door de Minister van Veiligheid en Justitie. Kan reeds op dit moment inzicht worden geboden in de wijze waarop de heffing zal worden vastgesteld? Zo nee, gebeurt dit wel op een later moment? Hoe wordt verantwoording afgelegd over de bestede gelden van het verslavingsfonds? Voorts vragen de aan het woord zijnde leden wat de kerntaken van het fonds zullen zijn en wat de rol van de sector is in dit fonds. De oprichting van het verslavingsfonds wordt vastgelegd in artikel 33^e van de Wok. In de memorie van toelichting staat dat loterijen niet zullen hoeven bij te dragen aan het verslavingsfonds. De wijze waarop het artikel thans is geredigeerd, schaaft echter alle vergunninghouders onder dezelfde noemer, zodat dit artikel ook op loterijen van toepassing zal zijn. Kan hier een nadere toelichting op worden gegeven? Is dit een kennelijke verschrijving en zo ja, zal deze worden hersteld? In de artikelsgewijze toelichting bij voornoemd artikel staat dat 0,5% over het bruto speelresultaat bij de vergunninghouder zal worden geheven ter financiering van het verslavingsfonds. Dit roept bij de aan het woord zijnde leden de vraag op waarom is gekozen voor een percentage van de omzet in plaats van een vast bedrag dat de werkelijke kosten zal dekken. Een toename van de bruto spelomzet noodzaakt immers niet per definitie tot meer geld voor preventie en onderzoek. Kan de regering deze keuze nader motiveren?

Ten slotte hebben de leden van de fractie van de VVD uit het veld vernomen dat de online kansspelsector het initiatief heeft genomen tot oprichting van een Preventiefonds Kansspelen. Dit lijkt in grote lijnen dezelfde doelstelling na te streven als het verslavingsfonds. Hoe beoordeelt de regering dit initiatief? Welke rol zou dit preventiefonds kunnen spelen in het op te richten verslavingsfonds? Hoe kijkt de regering overigens aan tegen initiatieven vanuit de kansspelaanbieders om bijvoorbeeld een keurmerk te ontwikkelen?

De leden van de SP-fractie merken op dat de vergunninghouder verplicht is de speler bepaalde informatie te verstrekken, onder meer over de gevaren van kansspelverslaving. Deze informatie mag ook met een verwijzing naar een link worden verstrekt. Hoe groot acht de regering de kans dat iemand die gewoon lekker wil gaan spelen, helemaal als diegene al tegen een gokverslaving aanzit, het geduld zal opbrengen om deze informatie rustig te lezen en deze tot zich zal laten doordringen? Deze leden maken zich ernstige zorgen over het risico op kansspelverslaving. Hoe gaat de regering er nu voor zorgen dat de verslavingsrisico's beperkt zullen blijven? Welke eisen worden nu concreet aan vergunninghouders gesteld op dit punt, afgezien van de eis dat zij iets aan voorlichting doen? Hoe wordt dit gecontroleerd en gehandhaafd? Hoe strikt wordt hiermee

omgegaan en hoeveel capaciteit wordt hiervoor beschikbaar gesteld? Is het niet een enorm risico om toe te staan dat een ieder, vierentwintig uur per dag en zeven dagen in de week, kan gaan gokken vanaf iedere denkbare locatie vanaf mobiele apparaten? Welke toename aan verslaving vindt de regering acceptabel?

De leden hebben met betrekking tot het spelersprofiel de vraag hoe groot de kans is dat iemand die gokverslaafd is of moeite heeft zichzelf te disciplineren qua spelgedrag, vooraf oprecht nadenkt over wat voor hem of haar een verstandige grens zou zijn.

De aan het woord zijnde leden constateren voorts dat de vergunninghouder bij een speler die risicovol spelgedrag vertoont een persoonlijk onderhoud aangaan. Hoe persoonlijk moet dit zijn? Moet er een getraind medewerker daadwerkelijk «face to face» een gesprek aangaan met de speler, of kan dit ook telefonisch/per e-mail geschieden? Als het per e-mail kan, moet het dan een persoonlijke e-mail zijn, of mag er gebruik worden gemaakt van standaardteksten? Zal die die standaardtekst dan daadwerkelijk in de mail zelf staan, of mag worden volstaan met een verwijzing middels een link naar een dergelijke tekst? De laatste mogelijkheden lijken de leden van de SP-fractie niet echt een persoonlijk onderhoud. De vraag is dus wat de regering hier exact onder verstaat. Ook vragen deze leden hoe en hoe vaak door de KSA wordt gecontroleerd of de vergunninghouder zich aan deze plicht houdt en hoe hij daaraan invulling geeft. Wat zijn de gevolgen bij niet-naleving of halfslachtige naleving?

De leden van de CDA-fractie vragen de regering een nadere toelichting te geven op de informatie die via de website beschikbaar zal worden gesteld aan de speler ten aanzien van de risico's van deelname aan het betreffende spel, zowel inhoudelijk als qua zichtbaarheid. Is het juist dat dit document vergelijkbaar is met de (kleine lettertjes van de) algemene voorwaarden zoals bij het kopen van een product via internet? Acht de regering het verschaffen van informatie op deze manier effectief met het oog op het voorkomen van kansspelverslaving? De leden van de CDA-fractie vragen ook of de informatie niet alleen tijdens het spel, maar bovenal vooraf standaard getoond zal worden voordat aan het spel kan worden deelgenomen. Waarom heeft de regering de betreffende informatie niet heeft verwerkt in de formele wet zelf, maar dit in lagere regelgeving wil vormen, gezien het belang in dit voorstel op het voorkomen van kansspelverslaving. Voornoemde leden vragen ten aanzien van het eerste punt van informatie of deze specifiek zal zijn toegespitst op de risico's van het kansspel waaraan de betreffende speler deelneemt of dat meer algemene risico's van kansspelen op afstand zullen worden omschreven. Eenzelfde vraag leggen deze leden voor ten aanzien van de speeltips. Ten aanzien van het tweede punt vragen voornoemde leden naar welke zogeheten zelftest de speler verwezen wordt en of deze (indien online beschikbaar gesteld), ook middels een link direct kan worden geopend vanuit het scherm met informatie over de kansspelrisico's. Deze leden vragen ten aanzien van het derde punt of volstaan zal kunnen worden in het document met het opsommen van enkele webpagina's of dat meer informatie beschikbaar zal worden gesteld over welk type hulpverlening door welke instantie verleend wordt. Ten aanzien van het vierde punt vragen deze leden wat volgens de regering mogelijkheden zijn om van spelgedrag te veranderen en wederom of dit tips van algemene aard zijn of toegespitst op het spel waaraan de betreffende speler deelneemt. Ten aanzien van het zesde punt vragen voornoemde leden of de zogeheten «klok» en het saldo van de spelersrekening in tegenstelling tot de eerder genoemde informatie wél op iedere gebruikersinterface zal verschijnen. Zij vragen ook wat de waarde is van het tonen van dit saldo van de spelersrekening, nu uit de memorie van toelichting blijkt dat de regering geen generieke limiet wil instellen ten aanzien van het spelerssaldo's. Ten aanzien van de klok vragen de aan het

woord zijnde leden of deze volgens de regering een oplopende of aflopende tijd zou moeten aangeven.

De leden van de CDA-fractie vragen naar de hoogte van de parameters ten aanzien van de grenzen die de spelers moeten invullen. Als deze nog niet bekend zijn, vragen zij wat de regering zelf acceptabele grenzen acht ten aanzien van de in de memorie van toelichting genoemde kansspelen. Deze leden vragen of met het nadenken door de speler zelf wordt bedoeld op een speler in algemene zin, dus iemand die zowel als recreatieve, risico- en probleemspeler kan worden gecategoriseerd. Zal het direct verlagen van de grenzen niet ook gebruikt kunnen worden door spelers om de schijn te vermijden dat er sprake is van kansspelverslaving en hoe dient hierop geanticipeerd te worden door de vergunninghouder?

Voornoemde leden vragen of het juist is dat de regering een enkele overschrijding van de gestelde grenzen door de speler niet als indicatie beschouwt voor risicovol speelgedrag en daarmee ook een reden voor de vergunninghouder vormt om in te grijpen. Welke bezwaren bestaan er tegen het opnemen hiervan als indicatie voor mogelijke kansspelverslaving? Op welke wijze kan nu het lijden van een groot verlies bij een landgebonden casino aanleiding geven tot mogelijk ingrijpen?

De aan het woord zijnde leden vragen of de regering kan definiëren wat zij verstaat onder «langdurige» deelname alsmede onder «veel» inzetten en wat zij verstaat onder onheus gedrag. Ten aanzien van onheus gedrag vragen deze leden naar een vergelijking met landgebonden kansspelen. Een eigenaar van een speelautomatenhal zal bijvoorbeeld niet aarzelen op te treden bij spelers die anderen lastig vallen, zowel fysiek als verbaal. Het zorgt voor onrust, zal andere spelers wellicht verjagen en zo een negatief effect hebben op de inkomsten van de onderneming. Ligt deze situatie bij kansspelen op afstand voor vergunninghouders echter niet geheel anders? Iemand die verbaal slechts één andere speler lastigvalt, hoeft verder niemand tot last te zijn en kan ook goede inkomsten genereren voor de aanbieder. De aanbieder zal zo iemand minder snel weren van zijn site dan wanneer hij hetzelfde gedrag zou vertonen bij deelname aan landgebonden kansspelen. Graag vernemen deze leden wat de verwachtingen zijn op dit punt. Voorts willen zij graag weten waarom en hoe naasten (bijvoorbeeld gezinsleden) contact kunnen opnemen met de vergunninghouder als zij niet bekend zijn met het speelgedrag van de persoon in kwestie.

De leden van de CDA-fractie vragen of de regering nog meer manieren dan middels chatten en e-mailen ter beschikking stelt aan de vergunninghouder om contact te leggen met spelers. Behoort een telefoongesprek ook tot de mogelijkheden of heeft de regering uitsluitend contact via de elektronische weg in gedachten, nu zij in de memorie van toelichting op art. 31m spreekt over mail, beeldtelefoon of chat. Dit zou volgens deze leden anders zijn als verplicht een telefoonnummer dient te worden opgegeven bij registratie. Is het voor de gekozen manieren van feedback (mail, chat of telefoon) niet kenmerkend dat dat de speler in kwestie deze communicatiemiddelen kan negeren en het hierdoor in de praktijk onmogelijk is om contact te leggen met de speler? In hoeverre houdt de regering dan nog rekening met de verschillen die nu eenmaal bestaan tussen landgebonden kansspelen en kansspelen op afstand? In hoeverre kan dan ook nog gesproken worden van een «persoonlijk» onderhoud? Zoals de regering zelf aangeeft zal «onmatige» deelname zich moeten uiten door problemen van psychische, lichamelijke of sociale aard. Volstaan chatten, mailen en eventueel bellen voor de vergunninghouder om hier hoogte van te krijgen? Sluit de regering fysiek contact tussen de vergunninghouder en speler volledig uit in de mogelijkheden om te interveniëren bij risicovol speelgedrag? Hoe ver reikt de inspanningsverplichting van medewerkers van vergunninghouders in dit geval om contact op te nemen met een speler over diens speelgedrag? Moet er eerst gebeld of gechat worden of begint het contact opnemen standaard met

een telefoongesprek? Wat is de volgende stap wanneer het eerste contact niet beantwoord wordt en/of in een later stadium ook geen contact meer kan worden gelegd? Zal een vergunninghouder zonder dat een vorm van contact heeft plaatsgevonden of slechts zeer beperkt contact, bij sterke indicaties van kansspelsverslaving overgaan tot tijdelijke uitsluiting van de speler van verdere deelname aan de door hem georganiseerde kansspelen en/of melding aan de Ksa?

De leden van de CDA-fractie vragen de regering wie verantwoordelijk is voor het verlenen van online hulpverlening. Betreft dat GGZ-instellingen en/of zelfhulpgroepen of gaat om medewerkers van de vergunninghouder zelf? Indien dat laatste het geval is, vragen deze leden op welke wijze zij geschoold worden om met verslavingsproblematiek om te gaan.

De aan het woord zijnde leden vragen welke bezwaren van de internetorganisaties de regering hebben overtuigd om geen verplichting meer op te nemen dat vergunninghouders gebruik moeten maken van websites met een.nl extensie. Wordt het onderscheid tussen de legale en illegale aanbieders niet juist duidelijker voor consumenten door gebruik te maken van deze extensie? Kan de regering ook ingaan op welk verschil dit onderscheid in de praktijk zou hebben voor de Ksa? Is het opsporen van illegale aanbieders niet eenvoudiger voor de Ksa bij een verplichte.nl extensie? Voornoemde leden vragen of de regering een overzicht kan geven van alle andere EU-lidstaten behalve Denemarken met een gereguleerd stelsel ten aanzien van de gemaakte extensie keuze. Hoe reëel is de inschatting dat spelers, alvorens zij meedoen aan kansspelen op afstand, eerst de website van de Ksa raadplegen om te kijken of de door hen gekozen website wel hierop staat vermeld?

De leden van de CDA-fractie vragen de regering welke mogelijkheden het communautaire recht biedt om de spelerstegoeden in Nederland te beheren. Zij vragen ook om een overzicht van hoe andere EU-landen dan Denemarken en Italië met een gereguleerde markt deze financiële waarborgen hebben vormgegeven. Welke risico's verbonden zijn aan het beheren van de spelerstegoeden buiten Nederland? Wil de regering uitsluiten dat het mogelijk is dat spelerstegoeden in niet EU-landen worden beheerd? Wat zijn bijvoorbeeld de risico's als een aanbieder de tegoeden van spelers beheert terwijl hij vanuit een belastingparadijs als de Kaaimaneilanden opereert? Hoe verhoudt zich het ondernemersklimaat op een dergelijke plek, zoals de vrijstelling voor ondernemingen om een jaarrekening op te maken, zich tot de vereisten die worden gesteld aan een kapitaalvennootschap naar het recht van een EU-lidstaat of een lidstaat van de Europese Economische Ruimte (EER)?

De leden van de CDA-fractie vragen of de regering meer risico's kan benoemen met betrekking tot bonussen die voorafgaand door de aanbieder in het vooruitzicht worden gesteld en als concurrentiemiddel dienen tussen vergunninghouders. Ook vragen zij in te gaan op de risico's dat ook illegale aanbieders bonussen vooraf en tijdens het spelen kunnen aanbieden en hoe hierin voor de consument het onderscheid tussen de legale en illegale markt moet worden onderscheiden. Kan de regering nader ingaan op de stellingname dat zij wel degelijk bewust de aanvullende vraag naar kansspelen op afstand doet toenemen door toe te staan dat aanbieders ongelimiteerd bonussen mogen aanbieden en hierdoor de groep van attractieve spelers vergroot zal worden, nog los van de eerder gestelde vraag welke gevolgen dit op langere termijn heeft voor de groep risico-en probleemspelers.

De leden van de D66-fractie lezen dat indicatoren voor risicovol speelgedrag onder meer zijn frequente aanpassingen of overschrijdingen van de grenzen die de speler in zijn spelersprofiel heeft gesteld. Het woord «grens» doet vermoeden dat overschrijding ervan niet mogelijk is en dat de overschrijding daarvan een verplichte bezinningspauze oplevert, bijvoorbeeld als het gaat om de maximale inleg of het aantal speeluren

gedurende een vastgestelde periode. Dat in de memorie van toelichting wordt gesproken van «overschrijdingen», lijkt op een andere invulling te duiden. Een alinea later staat echter weer dat als een speler de door hem zelf gestelde grens van een geldelijke limiet in het spelersprofiel bereikt, de vergunninghouder ervoor zorg moet dragen dat die speler tijdelijk niet meer kan deelnemen aan de aangeboden kansspelen. Dit lijkt met elkaar in tegenspraak te zijn. Deze leden vragen daarom wat die grenzen in het spelersprofiel inhouden en welke waarde en nut zij exact hebben bij het voorkomen en tijdig signaleren van een mogelijke verslaving.

De leden van de SGP-fractie merken op dat spelers zelf hun spelersprofiel en de in acht te nemen grenzen kunnen aanpassen. Deze leden vernemen graag welke norm de regering voornemens is om in de lagere regelgeving op te nemen voor de tijdsduur die in acht genomen wordt voordat een hogere grens geldt en of het ook de bedoeling is om een norm te stellen voor het aantal ophogingen dat mogelijk is. Waarom worden de (minimale) eisen hiervoor niet in de wet zelf opgenomen?

De aan het woord zijnde leden hebben de indruk dat het op basis van dit wetsvoorstel ook een mogelijkheid is dat spelers bij meer of zelfs veel aanbieders een profiel aanmaken en grenzen stellen. Is er nog op de een of andere manier zicht op of dat gebeurt? Wordt dit ook geregistreerd of geanalyseerd aan de hand van bijvoorbeeld het BSN?

De vergunninghouder moet de speler die een risico voor zichzelf vormt bewegen om zich vrijwillig uit te sluiten. Hoeveel moeite moet deze vergunninghouder hiervoor doen? Hoeveel contact dient er te zijn om te kunnen spreken van een effectief aanspreken op het gedrag? Is het wel logisch om dit te laten plaatsvinden via bijvoorbeeld e-mail? Is een fysiek «persoonlijk onderhoud» onder vier ogen niet veel effectiever?

4.4. Maatregelen ter bescherming van de consument

De leden van de VVD-fractie constateren dat vergunninghouders een persoon niet als speler mogen inschrijven en laten deelnemen aan kansspelen via internet voordat is vastgesteld dat die persoon 18 jaar of ouder is. De aan dat identificatieproces te stellen eisen zullen (eveneens) nader worden uitgewerkt in lagere regelgeving. Er wordt gedacht aan het overleggen van een kopie van een identiteitsbewijs en een verificatiebetaling van de op naam van de speler gestelde betaalrekening. Over deze methode hebben deze leden een aantal vragen. In het kader van het debat over fraude dat afgelopen mei is gehouden hebben voornoemde leden gepleit voor het tegengaan van verspreiden van kopieën van identiteitsbewijzen om op die manier identiteitsfraude tegen te gaan. De Minister van Veiligheid en Justitie zag hier eveneens de noodzaak van in. Daar komt bij dat de overheid op dit moment campagne voert ter bestrijding van deze fraude. Hoofdpunt van de die campagne is ook om juist geen kopieën van identiteitsbewijzen af te geven. Het voorliggend voorstel lijkt dan ook tegenstrijdig te zijn met het bovenstaande. Kan de regering hier nader op ingaan? De speler loopt een verhoogd risico op misbruik van zijn identiteit doordat kopieën bij legale aanbieders van kansspelen zullen worden opgeslagen. Deelt de regering de zorgen over deze wijze van identificeren? Waarom wordt voor deze wijze gekozen? Zijn er alternatieven onderzocht? Zo ja, welke en waarom is niet voor deze onderzochte alternatieven gekozen? In dat kader wijst het Adviescollege toetsing regeldruk (Actal) in reactie op het wetsvoorstel dat het ongewenst en onverstandig is om kopieën van identiteitsbewijzen over het internet te sturen naar aanbieders van kansspelen. Omdat van aanbieders van diensten op internet door de speler niet gemakkelijk kan worden vastgesteld dat die geen valse identiteit heeft, loopt de speler het risico zijn kopie te verzenden naar een fraudeur. Hoe schat de regering dit risico in? Daarnaast twijfelen de aan het woord zijnde leden oprecht aan de

effectiviteit van de voorgestelde methode, nu gegevens op een verzonden identiteitsbewijs de identiteit van een persoon zelf niet bevestigen. Hoe kijkt de regering hier tegenaan? Kan zij nader ingaan op de mogelijkheid om de infrastructuur van de DigiD te gebruiken om de identiteit van de speler te controleren? Loopt men tegen technische beperkingen aan als die infrastructuur zou worden gebruikt? Kan worden aangegeven waarom niet is gekozen voor deze mogelijkheid?

De leden van de SP-fractie lezen in de memorie van toelichting dat vergunninghouders reclame-uitingen op «verantwoorde wijze» moeten vormgeven. Deze leden kunnen zich voorstellen dat de meningen nogal uiteen zullen lopen over wat die verantwoorde wijze inhoudt. Hoe wil de regering waarborgen dat marktpartijen weten waar zij aan toe zijn met betrekking tot wat in dit verband wel en niet geoorloofd zal worden geacht?

De leden van de D66-fractie vinden het niet onterecht dat bonussen niet op zodanige wijze op het individuele speelgedrag van de speler mogen worden afgestemd waardoor die spelers op kwetsbare momenten verleid worden om toch door te spelen. Deze leden vragen daarbij wel hoe breed het «afstemmen op individueel speelgedrag» gedefinieerd moet worden. Als een speler in zijn profiel te kennen geeft graag nieuwsbrieven over een specifiek spel of groepsspelen en in die nieuwsbrieven (al dan niet exclusieve) bonussen aangekondigd worden, is er dan sprake van verboden individualisering of niet?

4.5. Maatregelen ter voorkomen fraude en criminaliteit

De leden van de VVD-fractie merken op dat één van de voorgestelde maatregelen het inzichtelijk registreren door vergunninghouders van alle relevante transacties met spelers is. Wat houdt dit in? Wat wordt precies verstaan onder het «inzichtelijk registreren» en wat onder «relevante transacties»? De vergunninghouder moet een afschrift van alle transacties in een in Nederland geplaatste controledatabank beschikbaar stellen aan toezichthouders als de Ksa en de Belastingdienst. Wie gaat toezicht houden op het juiste gebruik van deze controledatabank? Welke gegevens zullen exact worden opgeslagen en voor welke termijn? Op welke wijze wordt er zorg voor gedragen dat het opslaan, het beheer en het gebruik van deze gegevens wordt uitgevoerd in lijn met de nationale en (toekomstige) Europese privacy wet- en regelgeving? Volgens deze leden moet te allen tijde worden voorkomen dat privacygevoelige informatie nodeloos wordt gedeeld. Dit kan immers een negatief effect hebben op het consumentenvertrouwen en daarmee op de beoogde kanalisatie. Als vanzelfsprekend onderschrijven zij de noodzaak van het treffen van maatregelen waarbij vergunninghouders actief ondersteuning kunnen bieden aan de controlerende taken van de Ksa en de Belastingdienst. De aan het woord zijnde leden vragen wat de regering verwacht van de voorgestelde maatregel een aanbieder op het gebied van sportweddenschappen bij een «samenwerkingsverband» te laten aansluiten. Wanneer wordt iets als samenwerkingsverband gekwalificeerd? Ook ten aanzien van sportweddenschappen op afstand worden nadere regels in lagere regelgeving gesteld. Uit wetenschappelijk onderzoek en de internationale praktijk blijkt dat ook in een transparante markt sommige sportweddenschappen fraudegevoeliger zijn dan andere. Hoe wordt vanuit de regering aangekeken tegen het de mogelijkheid om niet alle weddenschappen niet ongelimiteerd toe te laten in Nederland? De leden van de VVD-fractie kijken positief tegen het uitsluiten van individueel eenvoudig te beïnvloeden kansen dan wel gebeurtenissen. En hoe wordt aangekeken tegen het uitsluiten van «betting exchanges», waarbij een operator twee partijen faciliteert om weddenschappen aan te gaan maar waarbij het

onbekend is tegen wie wordt gespeeld. Aangezien die laatste iemand kan zijn met voorkennis, is een dergelijke weddenschap gevoeliger voor fraude dan andere sportweddenschappen. Kan de regering haar keuze nader motiveren en hierbij verwijzen naar voorbeelden en best practices uit het buitenland?

De leden van de PvdA-fractie lezen in de memorie van toelichting dat spelers in afwachting van identificatie en verificatie van de identiteit wel alvast kunnen gaan gokken, maar dat zij geen geld uitgekeerd kunnen krijgen zolang hun identiteit niet is vastgesteld. Betekent dit dat zij dus wel geld kunnen verliezen in die tijd maar eventuele winst niet kunnen innen? Zo ja, dan vrezen deze leden dat daarmee geen zicht kan worden gehouden op personen met een bovenmatig gokgedrag. Kan de regering hier op ingaan?

Deze leden vragen voorts of Nederlanders aan de voorgestelde online kansspelen kunnen deelnemen met een buitenlandse bankrekening of door middel van (buitenlandse) betalingssystemen waar de Nederlandse autoriteiten geen zicht op hebben? Zo ja, hoe kan dan voorkomen worden dat hiermee geld wordt wit gewassen? Zo nee, waaruit blijkt dat dat niet kan?

De aan het woord zijnde leden maken zich zorgen met betrekking tot sportweddenschappen die niet zozeer gericht zijn op de einduitslag van een wedstrijd als wel gericht zijn op relatief gemakkelijk en onopvallend te manipuleren handelingen tijdens een wedstrijd. Zij denken daarbij aan het risico van spotfixing, waarbij het gaat om de vervalsing van één of meerdere specifieke onderdelen van de wedstrijd. Gedacht moet worden aan bijvoorbeeld een speler die gedurende een voetbalwedstrijd bewust een gele kaart pakt of een strafschoep veroorzaakt. De aan het woord zijnde leden zijn van mening dat dergelijke «kleinere» sportweddenschappen, die worden aangeboden door (online) kansspelaanbieders, te gemakkelijk te fixen zijn en waarbij de kans op ontdekking klein is, gelet op het feit dat slechts één betrokkene hoeft deel te nemen aan het vervalsen. Hoe denkt de regering over het verbieden op onderdelen van een sportwedstrijd, anders dan een tussenstand of de einduitslag? Voorts vragen deze leden of mogelijk is weddenschappen te laten annuleren als de Betting Fraud Detection onregelmatigheden constateert. Zo ja, acht de regering dit ook wenselijk?

De leden van de SP-fractie hebben nog enige zorgen met betrekking tot het vaststellen van de identiteit. Bij het vaststellen of een speler minderjarig is, moet/mag de aanbieder bijvoorbeeld afgaan op een kopie van het identiteitsbewijs van de speler. Zonder het originele document daadwerkelijk in handen te hebben gehad is het echter erg moeilijk om de echtheid daarvan vast te stellen. Met een kopie valt makkelijk te knoeien. In het bijzonder bij minderjarigen is dan een verwijzing naar de eigen verantwoordelijkheid van de speler niet geheel op zijn plaats. Maar ook voor het tegengaan van fraude en witwassen, evenals in het kader van het beschermen van verslaafden tegen zichzelf, is het goed vaststellen van de identiteit van de speler van belang. Deze leden maken zich zorgen dat dit op afstand niet adequaat kan gebeuren, althans niet voordat de technologische ontwikkelingen zodanig zijn dat dit op een eenduidige, simpele en betrouwbare manier kan. Een kopie van een identiteitsbewijs lijkt voornoemde leden te amateuristisch van aard. De controlebetaling kan uiteraard helpen, maar zal niet in alle gevallen sluitend bewijs zijn, zeker als het gaat om het controleren van de leeftijd.

De aan het woord zijnde leden merken op dat vergunninghouders spelers die worden verdacht van fraude (tijdelijk) kunnen uitsluiten van deelname aan door hen georganiseerde spelen. Is het de bedoeling dat de vergunninghouders deze informatie ook met elkaar delen en elkaar waarschuwen

bij onraad? Zo ja, in hoeverre is dit afgestemd met het CBP? Zo nee, waarom niet?

De leden van de SP-fractie constateren met instemming dat expliciet aandacht wordt besteed aan het fenomeen matchfixing, een serieuze bedreiging voor de sport. Wedstrijden horen niet op de gokmarkt, maar op het speelveld beslist te worden. In hoeverre wordt de vergunninghouder (op grond van artikel 31h Wok) verplicht om de transacties systematisch te registreren en te analyseren? Hoelang moeten deze weddenschappen bewaard blijven om eventueel onderzoek achteraf bij gerezen twijfel nog mogelijk te maken? Welke regels zullen hierover worden gesteld? Deze leden begrijpen uit de memorie van toelichting dat in lagere regelgeving zal worden uitgewerkt welke vormen van sportweddenschappen mogen worden aangeboden en welke varianten niet. Zo is het volgens deze leden bijvoorbeeld zeer terecht dat er een verbod komt op weddenschappen op sportevenementen met jeugdige sporters. Verder is het goed dat een van de uitgangspunten zal zijn dat het afsluiten van weddenschappen met een onaanvaardbaar risico van manipulatie van de uitslag van een sportevenement niet wordt toegestaan. Om wat voor soort weddenschappen gaat het hier? Wat is een «onaanvaardbaar risico»? Kan dit worden toegelicht? Zal bijvoorbeeld een verbod worden opgenomen op het wedden op makkelijk te beïnvloeden gebeurtenissen en negatieve spelelementen, zoals wie de eerste gele of rode kaart krijgt, om maar twee voorbeelden te noemen? Zal tevens een verbod worden ingevoerd op online sportweddenschappen op wedstrijden, competities en evenementen waarbij geheel of gedeeltelijk reglementaire controle ontbreekt, of waar reglementaire en objectieve verslaglegging ontbreekt? Zo nee, waarom niet? Graag ontvangen voornoemde leden een toelichting op dit punt.

De leden van de SP-fractie vragen hoe onafhankelijk en structureel toezicht op verdachte sportweddenschappen is georganiseerd. Komen er bijvoorbeeld regels voor online kansspelaanbieders waardoor zij straks verdachte gokbewegingen verplicht moeten melden bij de sportbonden en de Ksa? Mag voorts van de vergunninghouder worden verwacht dat men de betreffende wedstrijd onmiddellijk annuleert en de weddenschappen ongeldig verklaart bij foute signalen? Kan dit in de vergunningsvoorwaarden worden opgenomen?

Ook vernemen de aan het woord zijnde leden graag in hoeverre experts en wetenschappers, het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond en mogelijk anderen die verstand hebben van de bestrijding van matchfixing, bij de totstandkoming van deze lagere regels betrokken zullen worden. Krijgen de sport en de wetenschap inspraak in deze uitwerking van lagere regelgeving? Kan de regering dit toezeggen en toelichten?

Ten aanzien van de verificatie verwijzen de leden van de CDA-fractie naar hun eerdere opmerkingen over de wijze waarop dit via de telefoon kan plaatsvinden, ook met het oog op de bereikbaarheid van de speler wanneer er indicaties zijn voor kansspelverslaving.

Deze leden vragen voorts hoe de regering denkt over het verplicht tonen van een recente loonstrook of inkomstenopgave. Zou een tweeledig beoogd effect hiervan niet kunnen zijn dat enerzijds geen spelers deelnemen aan kansspelen terwijl zij hiertoe financieel niet in staat zijn en anderzijds dat als er indicaties zijn voor kansspelverslaving, de vergunninghouder contact kan opnemen met de werkgever van de betreffende speler? Het belang hiervan is de regering duidelijk, zo bleek voornoemde leden ook uit de zinsnede dat onvrijwillige opname in het centraal register en daarmee uitsluiting van deelname aan kansspelen op afstand gerealiseerd kan worden wanneer het speelgedrag van de speler negatieve gevolgen heeft voor zijn arbeidssituatie. Voorts vragen deze leden of de vergunninghouder niet iedere deelnemer op zijn krediet zou

moeten beoordelen middels het Bureau Krediet Registratie. Kan de regering een limitatieve opsomming geven van de documenten die geschikt zouden zijn ter staving van de door de speler opgegeven identiteit.

De leden van de CDA-fractie vragen de regering waarom zij de gewenste kanalisatie laat prevaleren boven het uitsluiten van minderjarigen aan kansspelen op afstand. Wanneer men eenmaal aangemeld is kan immers direct gespeeld worden met het door de vergunninghouder verstrekte gratis speelgoed (bonus) of met het geld dat spelers na hun identificatie maar nog voor de definitieve verificatie van de identiteit op de speelrekening hebben gestort. Deze leden vragen of het juist is dat deze situatie ook voor minderjarigen kan gelden en pas in een later stadium (bij de definitieve indicatie) als het leed al geschied is, de minderjarige kan worden uitgesloten. Kan deze situatie zich ook voordoen met betrekking tot personen die zijn opgenomen in het landelijk register en dus uitgesloten zouden moeten zijn aan het deelnemen van online kansspelen? Kan worden aangegeven wat indicaties kunnen zijn voor een vergunninghouder om een speler te verdenken van fraude?

De aan het woord zijnde leden vragen de regering in te gaan op het risico dat niet op spelersrekeningen, maar op de normale betaalrekeningen van spelers overdracht van geld plaatsvindt naar aanleiding van afspraken op de website waar de kansspelen op afstand worden aangeboden. Spitsen de passende maatregelen die de vergunninghouder zich ook toe op deze situatie en in hoeverre is de vergunninghouder verantwoordelijk voor controle en handhaving op de chatgesprekken die in de betreffende fora op zijn website plaatsvinden? Deze leden zijn ook nieuwwd naar de positie die banken hierin volgens de regering zouden moeten innemen. Hoelang worden de betreffende gegevens van spelers bewaard in de controledatabank en welke (opsporing)instanties hebben inzicht hebben in deze databank? Zijn er ook buitenlandse instanties die daar toegang toe hebben? Wie is eindverantwoordelijk voor het beheer en toezicht op de databank? Ook vragen deze leden hoe reëel de mogelijkheid is dat deze documenten binnen enkele minuten geüpload worden in de databank, temeer als vergunninghouders vanuit een andere lidstaat opereren. Welke risico's zijn verbonden aan de wijze waarop controle en sanctionering kan plaatsvinden, als een vanuit een andere lidstaat opererende vergunninghouder niet voldoet aan het plaatsen van documenten in de databank? Waar wordt de controledatabank geplaatst in Nederland en wie is verantwoordelijk voor de beveiliging? Op welke wijze heeft de regering ook ten aanzien van de beveiliging en beheer van deze controledatabank adviezen ingewonnen en wat was de strekking van die adviezen is? De leden van de CDA-fractie vragen of de regering van mening is dat personen met criminele bedoelingen dan wel justitiële antecedenten uitgesloten zouden moeten worden van kansspelen op afstand. Is de regering van mening dat personen met criminele bedoelingen dan wel justitiële antecedenten specifiek ten aanzien van kansspelen op afstand uitgesloten zouden moeten worden hiervan. Wat zijn de verwachtingen ten aanzien van spelers die kansspelen op afstand willen benutten teneinde aan matchfixing te doen, geld wit te wassen, spelsystemen te saboteren of manipuleren, fraude te plegen en/of andere spelers willen oplichten? Heeft de regering overwogen vergunninghouders hiertoe middelen te bieden, zoals het aanvragen van een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG), waarbij de Dienst Justis toetst op deze specifieke (verboden) handelingen? De aanbieder dient immers zelf ook te beschikken over een VOG. Hoe denkt de regering over een strafbaarstelling omtrent matchfixing, teneinde dit opkomende en beschadigde fenomeen effectiever te kunnen bestrijden? Deze leden vragen of het juist is dat Malta als enige van de EU-lidstaten bezwaar heeft aangetekend tegen de maatregelen die de Raad van Europa recentelijk heeft voorge-

steld ter bevordering van de integriteit van sport en het tegengaan van matchfixing?

De leden van de CDA-fractie vragen of de regering vergunninghouders die in aanmerking wensen te komen voor een vergunning voor het organiseren van spotwedstrijden op afstand zou moeten verplichten deel te nemen aan een samenwerkingsverband zoals de European Sports Security Association, in plaats van dit te stimuleren. Deze leden vragen ook of met de regulering van kansspelen op afstand niet gelijktijdig een dergelijk samenwerkingsverband in Nederland zou moeten worden opgericht, specifiek voor aanbieders die zich richten op de Nederlandse markt.

De leden van de D66-fractie constateren dat enkel betaalinstrumenten die te herleiden zijn tot de persoon van de speler toegestaan worden binnen het gelegaliseerde aanbod van kansspelen op afstand en dat overdracht van geld tussen de spelersrekeningen van de individuele spelers niet wordt toegestaan. Beide maatregelen lijken erop geënt te zijn fraude of witwassen te voorkomen. Tegelijkertijd valt er wat voor te zeggen dat om moderne en digitale betaalmiddelen zoals PayPal of Bitcoin toe te staan, nu deze steeds vaker deel uitmaken van het gewone betalingsverkeer. Ook achten deze leden het niet onwaarschijnlijk dat binnen familie of vriendschapsverbanden personen geld willen overmaken tussen spelersaccounts. Men geeft immers vaak ook liever een cadeaubon dan contant geld. Zij vragen daarom een nadere toelichting waarom fraude en witwassen niet met lichtere middelen voorkomen zouden kunnen worden en waarom een algeheel verbod noodzakelijk lijkt te zijn.

De aan het woord zijnde leden van merken op dat in de memorie van toelichting wordt gesteld dat om manipulatie van de afschriften van alle relevante transacties met de spelers voorafgaande aan plaatsing in de controledatabank te voorkomen, die plaatsing nagenoeg real-time moet plaatsvinden, wat gespecificeerd wordt als «binnen enkele minuten». Deze leden vragen een nadere toelichting op die termijn waarbinnen blijkbaar geen bewerking kan plaatsvinden. Deze oplossing lijkt namelijk een schijnzekerheid te bieden. Een vergunninghouder die onverhoopt te kwader trouw is, heeft namelijk aan enkele minuten ruim genoeg tijd de afschriften te manipuleren. Zonder nadere controle is daarbij nog altijd niet zeker of de metadata die de tijd aangeven niet eveneens bewerkt zijn.

4.6. Maatregelen ten behoeve van geschiktheid en betrouwbaarheid

De leden van de VVD-fractie lezen in de memorie van toelichting dat de Ksa het Bibob-instrumentarium kan inzetten om te controleren of een aanvrager van een vergunning betrouwbaar is. Zij vragen of de Wet Bibob reeds in deze mogelijkheid voorziet? Daarnaast moet de aanbieder aantonen dat hij deskundig is. Welke eisen en criteria zullen hierbij worden gehanteerd? Blijft er gevolgd worden of een aanbieder aan die voorwaarden blijft voldoen, ook na het verkrijgen van een vergunning voor het aanbieden van online kansspelen? Zo ja, op welke wijze? Ook staat beschreven dat medewerkers van de klantendienst de nodige kennis moeten hebben op het gebied van onderkenning van risicovol en problematisch speelgedrag. Wat houdt «de nodige kennis» precies in? Hoe dient het klantcontact vorm te worden gegeven? Worden voor personen die werken bij de klantenservice van een aanbieder bepaalde opleidingen op het gebied van preventie vereist, zoals dit het geval is bij aanbieders van offline kansspelen? Daarnaast vragen deze leden welke gevolgen het heeft als aanbieders van online kansspelen niet voldoen aan de opgelegde vereisten ten aanzien van de kwaliteit van de klantenservice. Kan dit gevolgen hebben voor de verleende vergunning?

De leden van de CDA-fractie vragen een overzicht van alle relevante faillissementswetgeving van alle EU-lidstaten met een gereguleerd stelsel waarin een aanbieder in theorie gevestigd kan zijn. Er wordt immers binnen de EU-lidstaten verschillend omgegaan met de definities en bijbehorende regelingen omtrent de dreiging of het in staat van faillissement verkeren en dit is mede van invloed op de vraag of een vergunning wel mag worden aangevraagd. Wat zou de consequentie moeten zijn van een dreigend faillissement, surseance of een beslaglegging? In de memorie van toelichting wordt de optie opengelaten dat in deze gevallen alsnog een vergunning kan worden verleend. In de toelichting op artikel 31g geeft de regering echter aan dat voorkomen moet worden dat een vergunninghouder als uitweg voor een dreigend faillissement de Nederlandse kansspelregelgeving gaat overtreden. Graag ontvangen deze leden een reactie op dit punt.

De leden van de CDA-fractie vragen in hoeverre uitbesteding van reclame- en wervingsactiviteiten bijdraagt aan de transparantie voor de spelers met welke organisatie zij van doen hebben. Is het in theorie mogelijk dat sponsoring middels voetbalclubs (zoals shirtreclame) is verbonden aan de naam van een andere organisatie dan aan de organisatie op wiens naam de vergunning voor het aanbieden van kansspelen op afstand is verleend? De aan het woord zijnde leden vragen een overzicht van de wijze waarop in alle EU-lidstaten waar een aanbieder gevestigd mag zijn, een vergelijkbaar document zoals de VOG voorhanden is waarmee kan worden aangetoond dat de betrouwbaarheid van de aanbieder buiten twijfel staat. Zij vragen ook aan de hand van welke documenten voorts de aanbieder zijn betrouwbaarheid dient aan te tonen, gelet op de woordkeuze «onder meer» in de memorie van toelichting. Wat zijn de criteria waarop de Ksa kan beslissen het Bibob-instrumentarium in te zetten? Kan de zinsnede waarin staat dat de bewijslast met betrekking tot de betrouwbaarheid ligt bij de betrokken aanbieder, zo worden uitgelegd dat er sprake is van een «nee, tenzij»-constructie?

4.7. Maatregelen ten behoeve van het toezicht

De leden van de CDA-fractie vragen of de regering kan toelichten waarom niet als uitzondering in het voorgestelde artikel 31g, vijfde lid, Wok is geformuleerd dat de vergunninghouder zijn statutaire zetel, hoofdbestuur of hoofdvestiging heeft op één van de Britse Kanaaleilanden. De reden dat er een mogelijkheid is gecreëerd tot ontheffing van het vereiste dat de vergunninghouder in een EU- of EER-lidstaat zetelt is volgens de regering namelijk dat de aanbieders op deze eilanden van belang zijn voor het verwachte kansspelaanbod in Nederland. Is het juist dat het door de voorgestelde ontheffingsmogelijkheid mogelijk is dat vanuit ieder land ter wereld door een aanbieder een vergunning wordt aangevraagd in Nederland. Welke risico's brengt dit met zich mee voor de controle (en wellicht ook handhaving als een vergunning verleend wordt) van de door de regering gestelde eisen aan de geschiktheid, betrouwbaarheid en deskundigheid van de vergunninghouder?

De aan het woord zijnde leden vragen de regering nader in te gaan op de ervaringen in andere EU-landen (waaronder Denemarken en Italië) ten aanzien van het adequaat toezicht dat kan worden uitgevoerd op de elektronische middelen alsmede de controledatabank, zonder dat daar kostbare verplichtingen aan zijn verbonden voor vergunninghouders. Zij vragen ook of de regering kan aangeven wat «periodiek» inhoudt qua tijdsduur ten aanzien van de informatie die vergunninghouders aan de Ksa zullen moeten verlenen. Wat moet verstaan worden onder ernstige incidenten die de integriteit, continuïteit of taakuitoefening kunnen beschadigen? Gaat het hier om een limitatieve opsomming of kunnen meer zaken aanleiding geven tot het incidenteel verstrekken van informatie? Ook vragen deze leden de regering voorbeelden te geven van

dergelijke incidenten. Voornoemde leden zijn verder benieuwd wat kan worden verstaan onder relevante wijzigingen in de vergunningsaanvraag die vermeld dienen te worden. Zijn dat onder meer de punten die de regering opnoemt in de toelichting onder artikel 31d Wok, te weten wijziging van de rechtsvorm, zetelverplaatsing, nieuwe belanghebbenden en de wijziging van de organisatiestructuur?

De leden van de CDA-fractie vragen of vergunninghouders niet verplicht zouden moeten worden om minimaal twee functionarissen aan te wijzen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering en voor het interne toezicht op naleving van de kansspelregelgeving. Dit als waarborg tegen de situatie dat slechts één (persoonlijke) relatie tussen vergunninghouder en Ksa in te sterke mate zijn weerslag kan hebben op de te nemen beslissingen. Voorts vragen zij of de grotere vergunninghouders niet verplicht meer functionarissen dienen aan te stellen, ook om te voorkomen dat organisaties doelbewust slechts één functionaris aanwijzen om hiermee het contact met de Ksa tot een minimum te beperken. Wordt het uitgesloten dat dit onderdeel van de activiteiten van de vergunninghouder kan worden uitbesteed aan derden?

De aan het woord zijnde leden vragen of de reden dat het bedrag van de zekerheidsstelling niet hoger uitkomt dan 810.000 euro voortvloeit uit het feit dat dit ook de voorgestelde hoogte van het boetep plafond betreft.

De leden van de D66-fractie vragen onder welke voorwaarden het de Ksa toegestaan wordt ontheffing te verlenen van het vereiste dat de vergunninghouder zijn statutaire zetel moet hebben in de EU of in de EER. Het enige wettelijke vereiste dat nu terug te vinden is in de wet is dat het recht van die staat voldoende waarborgen moet bieden ten aanzien van de belangen die de Wok beoogt te beschermen. Voor het overige worden bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels gesteld. De mogelijkheid ontstaat dus om bij ministeriële regeling de reikwijdte van de wet sterk uit te breiden. Hoe vaak verwacht de regering dat de Ksa gebruik gaat maken van deze mogelijkheid? Hoe wordt later in de lagere regelgeving de toetsing ingevuld omtrent het voldoende waarborgen van de belangen van deze wet?

Deze leden vragen in welke mate het verplicht openstellen van elektronische toegang op afstand van de controledatabank een vergroot risico oplevert voor onrechtmatige toegang in die database door derden of voor onbevoegd rondsnuffelen door personen met toegang tot de databank. In het voorgestelde artikel 34l Wok staat namelijk geen enkel materieel criterium. Gelet op het risico op schendingen van de privacy vinden deze leden enige verduidelijking wenselijk.

5. Centraal register van uitsluitingen ter bestrijding van kansspelverslaving

De leden van de VVD-fractie merken op dat een centraal register van uitsluitingen ter bestrijding van kansspelverslaving (hierna: cruks) wordt voorgesteld om tijdelijke uitsluiting van kansspelen vorm te geven. In dit register kunnen spelers worden ingeschreven die vrijwillig en soms onvrijwillig gedurende ten minste zes maanden niet kunnen deelnemen aan bepaalde kansspelen. Eerst en vooral vragen deze leden hoe de regering het risico schat dat spelers die zijn opgenomen in het cruks het verbod om te spelen omzeilen door gebruik te maken van kansspelen aangeboden illegale aanbieders. Op deze manier wordt het doel van het cruks volledig voorbij gestreefd. Ook zal dit gevolgen hebben voor het bereiken van de gewenste kanalisatiegraad. Hoe kijkt de regering hier tegenaan? Op welke wijze zal zij deze risico's indammen? Daarnaast vragen deze leden op basis van welke criteria de Ksa kan besluiten een speler op te nemen in het cruks. Zullen deze criteria aan spelers vooraf kenbaar worden gemaakt? Zo ja, op welke wijze? Aan een eventueel

besluit van de Ksa om een persoon onvrijwillig op te nemen in het cruks gaat een melding van de vergunninghouder aan de Ksa vooraf over het problematische spelgedrag van de persoon. Hoe wordt bewerkstelligd dat vergunninghouders hiertoe overgaan? Wanneer dienen de vergunninghouders hier toe over te gaan? Welke omstandigheden nopen tot het oordeel dat een speler problematisch speelgedrag vertoont? Voornoemde zware zorgplicht is een uitbreiding van de reeds bestaande plicht van casino's en speelautomatenhallen (de landgebonden sector) om bezoekers te beschermen tegen kansspelverslaving. De nalevingskosten die gepaard gaan met deze uitbreiding is substantieel te noemen, namelijk 58 miljoen euro tegen 7 miljoen euro nalevingskosten voor aanbieders van online kansspelen. Zoals Actal ook heeft aangegeven is dit vreemd, aangezien het wetsvoorstel vooral beoogt het gokken op afstand te legaliseren. Waarom is gekozen voor om de bestaande actieve (zware) zorgplicht voor de landgebonden sector verder te verzwaren? Kan de regering de noodzaak daartoe nader motiveren? Kan zij voorts aangeven welke alternatieven zijn onderzocht bij de gemaakte keuzes ten aanzien van cruks? Waarom is niet gekozen voor deze alternatieven?

De leden van de PvdA-fractie lezen in de memorie van toelichting dat de Ksa slechts op basis van door de vergunninghouder zelf aangeleverde gegevens, eventueel gebruikmakend van informatie uit andere bronnen, een speler in het register van uitsluitingen kan inschrijven. Kan de Ksa ook uit eigen beweging, bijvoorbeeld steekproefsgewijs, de gegevens van spelers bij vergunninghouders inzien? Deze leden denken aan de situatie waarbij de Ksa door derden getipt wordt over mogelijk problematisch gokgedrag van iemand. Gaat de Ksa ook zelf als zogenaamde mystery guest actief deelnemen aan online kansspelen, bijvoorbeeld om te oordelen over hoe de aanbieder omgaat met problematisch gokgedrag? Zo ja, heeft de Ksa daar de middelen en capaciteit voor? Zo nee, waarom niet?

De aan het woord zijnde leden vragen of de regering het mogelijk en wenselijk acht personen die een in relatie tot hun inkomsten- of vermogen bovenmatig gokken, op te laten nemen in het centraal register? Deze leden denken daarbij bijvoorbeeld aan personen die in een traject van schuldsanering zitten. Zo ja, hoe wordt dit bewerkstelligd? Zo nee, waarom niet?

De leden van de CDA-fractie vragen hoe in de praktijk de vergunninghouder bij de eerste inschrijving van de speler, maar bovenal bij iedere keer dat de speler inlogt om te gaan spelen, het register zal bevragen op de status in het register van de speler. De regering geeft aan dat dit door middel van het invoeren van het burgerservicenummer (BSN) zal gebeuren. Vindt er bij het inloggen dus tegelijkertijd een check plaats bij het centraal register? Hoe wordt dat concreet gerealiseerd en vindt deze schakeling plaats? Of dient de speler bij het inloggen iedere keer zijn BSN in te voeren, waarna pas achteraf een controle plaatsvindt?

De leden van de PVV-fractie merken op dat Ksa op basis van de gegevens die de vergunninghouder aanlevert kan besluiten dat de betrokken speler alsnog wordt ingeschreven in het centraal register en dat de Ksa dus geen gegevens verzamelt over het speelgedrag uit andere bronnen. In de artikelsgewijze toelichting bij artikelen 27ja en 30v, eerste lid, staat vervolgens dat de vergunninghouder misschien wel signalen van gezinsleden gaat registreren in het kader van het vroegtijdig onderkennen van mogelijk risicovol speelgedrag. Begrijpen deze leden het goed dat de Ksa dus toch, weliswaar indirect, gebruik maakt van gegevens uit andere bronnen? Daarbij wordt er ook nog een derdenprocedure ingericht, waarbij een derde gemotiveerd kan verzoeken tot onvrijwillige uitsluiting van een speler.

Voorvoemde leden merken op dat in het centraal register uitsluitend die gegevens geregistreerd worden die nodig zijn om te waarborgen dat de juiste personen van deelname aan kansspelen worden uitgesloten. Wat dit precies inhoudt wordt uitgewerkt in lagere regelgeving. In de artikelsgewijze toelichting bij onderdeel V (artikel 33h), derde lid, onderdeel a, worden als voorbeelden van te registreren gegevens het BSN of andere identificerende gegevens zoals naam, voornamen, geboortedatum en, en geboorteplaats genoemd. In welke lagere regelgeving is de regering voornemens dit te regelen en waarom is ervoor gekozen om dit op deze manier te regelen? Is het niet onwenselijk dat de Kamer op die manier geen invloed meer heeft op wat er nou precies onder gaat vallen?

De leden van de D66-fractie maken uit memorie van toelichting op dat de vrijwillige uitsluiting uit eigen beweging van de speler onherroepelijk is. Het is echter aan de orde van de dag dat op online profielen door anderen wordt ingelogd dan de houder van het profiel. Deze leden daarom in welke mate voorkomen kan worden dat een uitgesloten persoon na spijt gekregen te hebben onopgemerkt via het account van een ander kan spelen? Zij vragen eveneens op wie de bewijslast rust bij een verzoek tot doorhaling van de vrijwillige vermelding in het register wanneer gesteld wordt dat het verzoek niet zelf gedaan is, maar door iemand die toegang had tot het spelersprofiel van die persoon. Het is namelijk voor de doorgehaalde speler bijzonder lastig dat aan te tonen dat het verzoek niet door hem of haar gedaan is, terwijl het voor de vergunninghouder in veel gevallen gemakkelijker is daar een uitspraak over te doen. Te denken valt daarbij aan het opmerken van een afwijking in een patroon, zoals het inloggen op een account vanaf een niet eerder gebruikte locatie.

De leden van de SGP-fractie lezen in de memorie van toelichting over vrijwillige of onvrijwillige uitsluiting van ten minste zes maanden. De wettekst spreekt over zes maanden. Deze leden vragen hoe zich dit tot elkaar verhoudt? Waarom is de termijn die ervoor geldt niet flexibel met een minimum van zes maanden gesteld? Ligt een wat langere termijn niet voor de hand? Ook vragen zij in hoeverre verlenging mogelijk is. Kan dezelfde speler aansluitend opnieuw voor ten minste zes maanden uitgesloten worden? Moet dat dan niet in de wet zelf geregeld worden? In hoeverre weegt bij de uitsluiting nog mee in hoeverre iemand in een eerder geval ook al vrijwillig of gedwongen uitgesloten was? Moeten de gegevens niet ook nog gedurende enige tijd voor dat doel bewaard worden om een goede analyse mogelijk te maken?

6. Toezicht en Handhaving

De leden van de VVD-fractie merken ten aanzien van de mogelijkheid tot het opleggen van blokkadeverplichtingen aan internetproviders op dat het wetsvoorstel voorschrijft dat slechts als een voorafgaande machtiging door de rechter-commissaris is afgegeven, overgegaan kan worden tot het geven van een bindende aanwijzing aan internetproviders om sites waarop illegale kansspelen worden aangeboden te blokkeren. Deze leden zijn van mening dat van deze mogelijkheid slechts in een uiterst geval gebruik zou moeten worden gemaakt. Op welke wijze wordt verzekerd dat de Ksa de blokkademaatregel eveneens als ultimatum remedium beschouwt? Worden hier beleidsregels voor opgesteld? Daarnaast komt uit onderzoek naar voren dat de blokkade maatregel eenvoudig is te omzeilen. Dit laatste in ogenschouw nemend vragen voornoemde leden of deze blokkademaatregel opweegt tegen de beperking van het vrije dienstenverkeer en de vrijheid van meningsuiting. Daar komt nog bij dat met deze maatregel hoge kosten gepaard gaan die door de internetproviders moeten worden gedragen.

De leden van de PvdA-fractie vragen op grond waarvan de Ksa een vergunninghouder onder verscherpt toezicht kan plaatsen. Zij lezen dat de Ksa de vergunninghouders een dwangsom of bestuurlijke boete moet kunnen gaan opleggen. Gaat het tussentijds intrekken van een vergunning ook tot de mogelijkheden behoren, bijvoorbeeld bij het niet na komen van de zorgplicht of een gebrekkig preventiebeleid? Zo nee, waarom niet? Voornoemde leden lezen in de memorie van toelichting dat de Ksa ook met de uitbreiding van hun instrumentarium de markt nooit volledig zal kunnen handhaven. Buitenlandse aanbieders zullen niet altijd gevoelig zijn of meewerken aan blokkades en dergelijke. De regering gaat er echter vanuit dat met het opwerpen van barrières door de Ksa, waaronder onderbrekingen van de beschikbaarheid van websites en het betalingsverkeer, het nog voor weinig Nederlandse spelers aantrekkelijk zal zijn om op buitenlandse sites te gaan gokken. Voornoemde leden delen de overtuiging dat naarmate het moeilijker wordt gemaakt op buitenlandse sites te gaan gokken, het aandeel van het legale online gokken in Nederland groter wordt. De regering spreekt zelfs de verwachting uit dat uiteindelijk een kanalisatiegraad van 90% bereikt zal gaan worden. Deelt de regering de mening dat naarmate het buitenlandse aanbod onaantrekkelijker wordt gemaakt, het stellen van hogere eisen ten aanzien van het voorkomen van gokverslaving aan legale aanbieders in Nederland of ook het opleggen van een hoger belastingtarief mogelijk wordt zonder dat daardoor veel spelers zullen overlopen naar een illegale buitenlandse aanbieder? Zo ja, deelt de regering dan ook de mening dat hardere maatregelen, bijvoorbeeld ten aanzien van de notice and take down-procedure bij illegale sites, het vergroten van de capaciteit, het strikter verbieden en het bestraffen van financiële transacties met illegale sites effectiever kunnen zijn voor het realiseren van een hoge kanalisatiegraad dan een hoog belastingtarief?

De leden van de PvdA-fractie vragen of de regering het wenselijk acht dat de kennis over de markt van kansspelen en de wet- en regelgeving daaromtrent geconcentreerd wordt bij een rechtbank. Zo ja, hoe wordt dit bewerkstelligd? Zo nee, waarom niet?

De leden van de CDA-fractie vragen op welke wijze toezicht gehouden gaat worden op de werkzaamheden van de Ksa zelf, mede gelet op de bescherming van grondrechten ten aanzien van de door onderhavig wetsvoorstel verwachte toename aan persoonsgegevens die de Ksa zal moeten gaan verwerken. Deze leden vragen dit ook met het oog op de bevoegdheden van de Ksa met betrekking tot het vorderen van inlichtingen en inzage van zakelijke gegevens en bescheiden evenals de voorgestelde bevoegdheden om bedrijfsruimen en voorwerpen te verzegelen, woningen tegen wil van de bewoner binnen te treden en te bezoeken en goederen definitief in beslag te nemen.

De aan het woord zijnde leden vragen voorts of de Ksa al met kansspeltoezichthouders in EU-lidstaten Memoranda of Understanding (MoU's) is overeengekomen. De regering geeft aan dat binnen de EU stappen worden gezet om internationale samenwerking te bevorderen, maar de vraag is of controle en handhaving effectief kan plaatsvinden met landen die niet zich hebben verbonden middels een MoU. Deze leden ontvangen graag een overzicht van de landen die dat betreft en welke beperkingen zijn verbonden aan toezichtbevoegdheden die in het kader van administratieve bijstand kunnen worden uitgeoefend.

De leden van de D66-fractie hebben ernstige twijfels bij het geven van bindende aanwijzingen aan internet-serviceproviders en betaaldienstverleners om de dienstverlening te staken. Deze middelen zijn vaak weinig effectief en maken geregeld een buiten proportionele inbreuk op vrijheden. Hoewel in de memorie van toelichting wordt gesteld dat de netneutraliteit er wettelijk gezien niet mee in het gedrang komt, komt de

geest ervan wel in de knel. Illegale aanbieders en hun spelers zullen via een toevlucht tot het deep web en/of anonieme digitale betaalmiddelen mogelijkheden vinden hun spelaanbod en spelgebruik voort te zetten. Uiteraard zal maar een klein deel van de spelers daartoe bereid zijn of de kennis hebben, maar het is juist deze groep waar de grootste zorgen zitten op het gebied van verslavingsrisico en de kans op fraude of witwassen van geld. Daarnaast bleek bij onder andere de blokkade van de Piratebay dat een blokkade van een domeinnaam weinig effectief is. Het verrast deze leden dan ook dat de Ksa voornemens is door middel van een zwarte lijst met de betrokken dienstverleners te communiceren om welke illegale aanbieders het gaat. Welke andere lichtere mogelijkheden zijn er overwogen en waarom zijn deze niet in het wetsvoorstel beland? In welke mate zou het toezicht zonder de nu voorgenomen blokkades of met de lichtere middelen minder effectief geweest zijn en welke schadelijke nevengevolgen zouden er zijn ontstaan? Waarop is de verwachting gebaseerd dat het overgrote deel van de spelers in Nederland niet de moeite zal nemen om blokkades te omzeilen als zij een legaal alternatief hebben?

De aan het woord zijnde leden van lezen dat de Ksa waar mogelijk op basis van de notice and take down- gedragscode een verzoek zal doen bij een hostingprovider de betreffende kansspelsite te verwijderen. Pas bij een verschil van mening zal een bindende aanwijzing uitgevaardigd worden. Hoewel deze leden dejuridisering normaal gesproken toejuichen, hebben zij over de voorgestelde gang van zaken hun twijfels. De overheid handelt met gezag en wie een verzoek zal krijgen een bepaalde website offline te halen zal uitgaande van die ongelijke machtsverhouding daar relatief snel gevolg aan geven, zeker als het kleine providers betreft. Het risico ontstaat dan dat er ook websites offline gehaald worden, waar de rechter-commissaris geen toestemming voor het bindende verzoek zou hebben gegeven. Hoe wil de regering dergelijk oneigenlijk gebruik en eventuele oneigenlijke druk op providers voorkomen?

De leden van de D66-fractie vinden het toetreden van kansspeltoezicht-houders tot samenwerkingsverbanden positief. Zij vragen wel wanneer er sprake is van «een aanbod gericht op Nederland» omdat met de toezicht-houder van een ander land kan worden afgesproken dat dergelijk aanbod niet mag plaatsvinden en overtreding gesanctioneerd kan worden met het verlies van de vergunning in eigen land. Houdt het niet richten van aanbod op Nederland enkel in dat de website niet in de Nederlandse taal beschikbaar gesteld wordt en er geen advertenties gericht op Nederlanders gemaakt mogen worden? Is de onthouding in die zin passief of wordt van de aanbieder verwacht dat hij actief maatregelen neemt Nederlanders de toegang te ontzeggen door spelers die zich met een Nederlands adres de toegang te ontzeggen? In hoeverre wordt er verwacht dat aan de hand van het IP-adres een blokkade opgericht wordt, analoog aan online terugkijkservices van de televisieomroepen? Moet dan ook het verkeer dat via bekende proxy-exit-nodes loopt geblokkeerd worden, teneinde zich als vergunninghouder niet op Nederland te richten?

De leden van de ChristenUnie-fractie missen een toelichting op hoe de handhavingsmaatregelen die worden aangedragen in het huidige voorstel nu een oplossing zullen bieden voor de grensoverschrijdende problematiek van het illegale online gokken. Zij merken op dat samenwerking op dit punt met andere landen tot nu toe lastig van de grond is gekomen en vragen of dit gebrek niet even goed in de nieuwe situatie zal gelden. Zij noemen daarbij het voorbeeld van een in Nederland illegaal opererende aanbieder die buiten Nederland statutair gevestigd is en daar wel een vergunning heeft verkregen voor zijn activiteiten maar die nog steeds slechts geweerd kan worden om zijn aanbod te doen door afspraken te maken met de toezichthouder van dat land. Deze leden vernemen daarom

graag welk voordeel in dat geval gelegen is in het wetsvoorstel in vergelijking met de nu geldende wetgeving.

De aan het woord zijnde leden van vragen hoe een geringer aanbod van het aantal illegale aanbieders bewerkstelligd zal worden, behalve dan door de ingecalculerde afname van de vraag naar illegaal aanbod. Zij vragen bovendien om een onderbouwing van de vooronderstelde afname.

Deze leden willen voorts graag weten hoe invulling wordt gegeven aan de motie-Bouwmeester c.s. (Kamerstuk 32 264, nr. 19). Zij wijzen er op dat voorkomen moet worden dat illegale aanbieders van kansspelen in aanmerking kunnen komen voor een vergunning om kansspelen via internet aan te bieden.

De leden van de SGP-fractie steunen de gedachte dat illegale aanbieders het zo moeilijk mogelijk gemaakt moet worden. Zij vragen in hoeverre de bindende aanwijzing ook niet in alle gevallen consequenties kan hebben. Waarom is de regering terughoudend met het ten uitvoer leggen van een dergelijke aanwijzing ten opzichte van betalingsverkeer of doorgifte van buitenlandse aanbieders? Wordt er ook alles aan gedaan om te voorkomen dat mensen de blokkades omzeilen? Wat is het precieze beleid hiervoor?

De aan het woord zijnde leden vragen naar de mogelijkheid om een openbare aankondiging te laten doen door de Ksa dat een bepaalde aanbieder illegaal is of dat er grote risico's aan kleven. In hoeverre is dat op basis van dit wetsvoorstel mogelijk?

Deze leden vragen voorts in hoeverre de huidige omvang van de Ksa voldoende toegesneden is op de uitbreiding van taken.

7. Financiële aspecten van het wetsvoorstel

7.1. Algemeen

De leden van de VVD-fractie volgen de regering in haar redenering dat voor het behalen van een hoge kanalisatiegraad het noodzakelijk is dat de kosten die een vergunninghouder moet maken voor een verantwoord, betrouwbaar en controleerbaar aanbod, realistisch moeten blijven. Als die kosten te hoog zijn, zullen aanbieders van online kansspelen niet overgaan tot het maken van de investering en zal een hoog illegaal aanbod van online kansspelen in Nederland aanwezig blijven. Deze leden hebben echter nog wel een aantal vragen over de gemaakte keuzes en de uitvoering en gevolgen daarvan. Er is gekozen voor het hanteren van een gedifferentieerd kansspelbelastingtarief. Dit brengt met zich dat voor (legale) online kansspelen een lager (20%) belastingtarief zal gelden dan voor (legale) offline kansspelen (nu 29%). Kan de regering nader motiveren waarom is gekozen voor een gedifferentieerd belastingtarief? En waarom is gekozen voor de verdeling 20% en -29%? In hoeverre past dit in het gelijke speelveld dat de regering beoogt? Hoe zal overigens worden omgegaan met allerlei hybride spelvormen die in de toekomst wellicht ontstaan en waarbij offline en online kansspelen zich vermengen? Welk belastingtarief zal dan gelden? Is onderzoek gedaan naar alternatieve verdelingen dan de voorgestelde 20% en 29%? Zo ja, welke alternatieven zijn onderzocht en wat waren de conclusies van een dergelijk onderzoek? Waarom is niet gekozen voor een alternatief? Kan de regering bij de beantwoording van deze vraag zowel een gelijk belastingtarief voor de online en de offline sector als een lager tarief voor zowel de online als de offline sector meenemen? Wat zouden de gevolgen zijn van een gelijk belastingtarief dan wel een andere verdeling tussen de online en de offline sector voor de kanalisatiegraad? De regering heeft eerder de ambitie uitgesproken om te komen tot een kanalisatiegraad van 80%. Wordt deze 80% gerealiseerd door toepassing van de voorgestelde

belastingtarieven? Waarom is gekozen voor een kanalisatiegraad van «slechts» 80% en wordt niet gestreefd naar een hoger percentage? Kan worden aangegeven op welke termijn de gewenste kanalisatiegraad zal worden bereikt? Daarnaast vragen de aan het woord zijnde leden hoe de in het wetsvoorstel genoemde inkomsten uit de kansspelbelasting (18 miljoen euro in 2015, 20 miljoen euro in 2016 en 23 miljoen euro in 2017) zich verhouden tot het in de Miljoenennota 2015 genoemde bedrag van 23 miljoen euro extra opbrengsten als gevolg van maatregelen? Is er rekening gehouden met de omstandigheid dat in 2015 wellicht nog geen belasting bij nieuw-vergunde aanbieders zal worden geheven, aangezien het wetsvoorstel hoogstwaarschijnlijk niet voor midden 2015 in werking zal treden? Ook staat in de memorie van toelichting vermeld dat andere EU-lidstaten ook een ander kansspelbelastingtarief kennen voor online kansspelen dan voor offline kansspelen. Kan nader worden aangegeven welke lidstaat welk tarief hanteert voor welke soort kansspelen? Wat heeft dit voor gevolgen (gehad) voor de kanalisatiegraad? Uit het veld kregen deze leden voorts informatie aangereikt dat volgens de Spaanse regering internationale aanbieders van online kansspelen bereid zijn geweest om bij elkaar 200 miljoen aan belastingen met terugwerkende kracht te betalen aan die regering. Is dat volgens de regering ook mogelijk in Nederland? Hoe staat zij tegen het creëren van deze mogelijkheid? Daarnaast vragen de leden van de VVD-fractie hoe de kansspelbelasting zal worden geïnd bij aanbieders die zich onder dit wetsvoorstel niet in Nederland hoeven te vestigen. Kan de regering dit proces toelichten? Deze leden vragen voorts in hoeverre de hoogte van de belastingvrije voet nog voldoet. Verder dient bij het hanteren van een gedifferentieerd belastingtarief de Europeesrechtelijke context niet uit het oog te worden verloren. Is de regering ervan op de hoogte dat het Hof van Justitie in haar jurisprudentie (bijvoorbeeld in zaak C-243/01, Gambelli and Others) heeft bepaald dat om bepaalde redenen kan worden gestreefd naar het kanaliseren van online kansspelen binnen een restrictief kansspelbeleid, maar dat het innen van belasting voor de staatskas (de jure of de facto) niet één van deze redenen mag zijn? Verwacht zij dat zij met het wetsvoorstel zal voldoen aan de relevante Europeesrechtelijke vereisten? Verwacht de regering dat de uitspraken van het Hof van Justitie van 26 september 2014 inzake de Deense kansspelbelasting nog gevolgen zullen hebben voor de Nederlandse situatie? Acht zij het aannemelijk dat tegen het voorgestelde gedifferentieerde kansspelbelastingtarief een zelfde (tijdrovende) procedure zal worden gevolgd, eindigend in een uitspraak van het Hof van Justitie? Zo ja, wat doet zij eraan om dit te voorkomen? Zo nee, in welk opzicht verschilt de Nederlandse situatie van de Deense? Graag ontvangen deze leden op bovenstaande vragen een toelichting.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van een tweetal wijzigingen in het Belastingplan 2015 met betrekking tot de kansspelbelasting (Kamerstuk 34 002, nr. 8). Deze leden vragen waarom de regering dit niet heeft verwerkt in onderhavig wetsvoorstel. Wordt ervan uit gegaan dat de beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2015 niet gehaald zal worden?

Voornoemde leden vragen te inventariseren onder landgebonden aanbieders hoe groot het verlies van arbeidsplaatsen bij producenten van kansspelautomaten, exploitanten van amusementscentra en exploitanten in de horeca is.

De leden van de D66-fractie constateren dat voor legale kansspelen op afstand een lager belastingtarief zal gaan gelden dan voor andere kansspelen om de positie van legale kansspelaanbieders te versterken en kanalisatie te bevorderen. Wanneer gekeken wordt naar het uitgangspunt van uniform tarief, vragen deze leden waarom niet is gekozen voor een

andere oplossing die daar eveneens recht aan doet. Als het legale aanbod, zowel land gebonden als op afstand, namelijk met 29% wordt belast en de «boete» voor het illegale aanbod in stand blijft via een belasting van 38%, worden eveneens beide doeleinden bereikt. Om welke redenen is gekozen voor verlaging van het tarief voor het legale aanbod in plaats van verhoging van het tarief voor het illegale aanbod?

De aan het woord zijnde leden vragen onder welk tarief geheven zou worden bij de volgende casus en waarom dat zo is. Een persoon speelt in een speelhal op een kansspelautomaat. Die automaat staat in verbinding met een cloud, waardoor betreffend persoon na vertrek uit de speelhal op zijn smartphone of tablet het spel kan verder spelen. Er is dan sprake van een spel dat feitelijk zowel landgebonden als op afstand plaatsvindt en waarbij geschoven kan worden met het moment van beëindiging om tegen een zo laag mogelijk tarief belasting te betalen.

De leden van de D66-fractie merken op dat bij de nota van wijziging voor het Belastingplan 2015 de wijziging waarmee de belastingplicht bij kansspelautomaten voortaan rust op degene onder wiens exploitatievergunning de speelautomaten geëxploiteerd worden al wordt doorgevoerd. Zij vragen waarom dat niet eveneens in het kader van de behandeling van dit wetsvoorstel aan de Kamer gemeld is.

Voornoemde leden hebben enige zorg met betrekking tot de mogelijkheid bij ministeriële regeling afdracht ten behoeve van sport, cultuur, maatschappelijk welzijn en andere goede doelen verplicht te stellen in de vorm van een minimaal afdrachtspercentage. Als dat zou gebeuren valt te verwachten dat aanbieders van kansspelen op afstand in (directe) concurrentie komen met goede doelen loterijen. Hoewel dat op zichzelf genomen niet per se kwalijk hoeft te zijn, zijn deze leden van mening dat een dergelijke beslissing door het parlement genomen dient te worden in het kader van een bredere discussie over goede doelen loterijen. Zeker nu de regering heeft aangegeven voorlopig geen gebruik te gaan maken van de bevoegdheid afdracht verplicht te stellen, vragen deze leden waarom de grondslag voor de bevoegdheid al in de wet is opgenomen.

De leden van de D66-fractie vragen wat het effect van het wetsvoorstel is op de dividenduitkeringen en de waarde van deze staatsdeelnemingen, mede met het oog op de voorgenomen privatisering van de Staatsloterij en Holland Casino.

De leden van de ChristenUnie-fractie van vragen hoe de keuze voor een ander belastingtarief voor kansspelen op afstand dienend is om tot een eenduidig en samenhangend kansspelbeleid te komen. Wat is de ratio achter dit tariefverschil, aangezien zowel online als fysiek de kern van de activiteit hetzelfde is, namelijk gokken? Welk risico hebben de gedifferentieerde tarieven voor een nog verdere versnippering van tarieven in de andere deelmarkten? Deze leden verzoeken de regering hierbij in te gaan op de precedentwerking en het principe van een gelijke behandeling voor de diverse marktpartijen.

Voornoemde leden merken op dat het verlagen van het belastingtarief voor een specifieke groep aanbieders ook zou kunnen worden aangemerkt als een vorm van staatssteun en. Zij vragen welke jurisprudentie hieromtrent de zekerheid biedt dat dit voorstel stand zal houden. In welke financiële kaders en voorstellen van de regering zijn de meeropbrengsten van dit nieuwe voorstel al ingeboekt en waarom is hiervoor gekozen, nu de Kamer nog een oordeel zal moeten geven of dit inderdaad een gewenst nieuw stelsel is?

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben ook vragen ten aanzien van de opbrengst voor goede doelen. Zij willen graag weten welk effect de voorgestelde wijzigingen kunnen hebben. Daarbij vragen zij ook een internationale vergelijking met in ieder geval Denemarken en België en eventueel andere omliggende landen. Deze leden merken op dat er de mogelijkheid is om een heffing op te leggen voor doelen voor het

algemeen nut, maar wensen graag inzichtelijk te hebben hoe een eventuele daling voor de goede doelen al dan niet zijn weerslag zal hebben in de heffing.

De aan het woord zijnde leden vragen verder welke financiële consequenties worden verbonden aan de nieuwe taken die de Ksa door dit wetsvoorstel zal krijgen.

7.2. Kansspelbelasting

De leden van de PvdA-fractie hebben grote kanttekeningen bij het voorgestelde lagere tarief voor kansspelbelasting op online kansspelen. Zij achten de onderbouwing van een tarief van 20% onvoldoende. Het is naar de mening van deze leden onvoldoende aangetoond dat een hoger tarief dan 20% zou leiden tot een hogere vraag naar illegale spelen. Beschikt de regering over enig wetenschappelijk gefundeerd onderzoek naar de relatie tussen de hoogte van het tarief van kansspelbelasting en de keuze voor kansspelen? Is het marktonderzoek van H2GC zoals genoemd in de memorie van toelichting beschikbaar? Zo ja, waar? In het regeerakkoord wordt gerekend met een belastingtarief van 29% voor de online aanbieders. Waarom wordt daar in het wetsvoorstel van afgeweken?

De aan het woord zijnde leden lezen dat aanbieders van kansspelen op afstand veel meer uitbetalen (95% uitbetalingsratio) dan aanbieders van landgebonden aanbieders. Betekent dit dat om die reden online aanbieders aantrekkelijker zijn dan landgebonden aanbieders? Bij een hoger belastingtarief van 29% zou de uitbetalingsratio van de online aanbieders met 0,5% dalen. Kan een dergelijke kleine daling van de uitbetalingen ook niet rechtvaardigen dat wel gekozen zou worden voor 29% tarief? Deze leden menen immers dat de blijvend hoge uitbetalingsratio dit hogere tarief kan compenseren als het gaat om de aantrekkelijkheid van online kansspelen. Als de redenering van de regering juist zou zijn dat een hoger belastingtarief betekent dat online gokkers liever illegaal zouden blijven gokken waardoor de beoogde kanalisatiegraad niet zou worden bereikt, heeft dan niet iedere belasting op online gokken dat effect? Het belasten van de winst op illegaal online gokken komt de leden van de PvdA-fractie over als een onhaalbare kaart. Ook de Afdeling advisering van de Raad van State wijst erop dat het innen van belasting over illegale online winsten problematisch is. Kan de regering hier nader op ingaan?

De aan het woord zijnde leden brengen in herinnering dat de directeur van het Centraal Planbureau (CPB) en tal van andere economen al hebben laten weten dat bijna alle voorspellingen die zij doen met grote onzekerheid omgeven zijn, vooral als het gaat om het gedrag van mensen. Geldt die onzekerheid niet evenzeer bij de aanname van het verband tussen het 29% belastingtarief en de mate van kanalisatie? Als de regering wel van mening is dat kanalisatie als resultante van tarieven is vast te stellen, is het dan niet logischer om dat door het CPB als onze onafhankelijke rekenmeester te laten vaststellen? Zo ja, kan de regering daarbij, naast de samenhang tussen de variabelen hoogte van de kansspelbelasting en de kanalisatiegraad, ook andere factoren meenemen zoals eerder genoemde extra bevoegdheden van de Ksa?

De leden van de PvdA-fractie vragen of een lager belastingtarief voor online gokken ten opzichte van andere kansspelen de facto niet geldt als ongeoorloofde staatssteun aan die branche. Zo nee, waaruit blijkt concreet dat deze differentiatie in belastingtarief is toegestaan? Welke uitspraak of uitspraken van het Europese Hof van Justitie inzake differentiatie in tarieven voor kansspelbelasting in andere EU-lidstaten rechtvaardigt de overtuiging van de regering dat er bij deze differentiatie geen sprake is van ongeoorloofde staatssteun?

De leden van de CDA-fractie merken op dat ondanks het feit dat de regering het onderhavige wetsvoorstel niet heeft aangegrepen om de kansspelbelasting te moderniseren of te herzien, er wel één zeer belangrijke wijziging van de kansspelbelasting is, namelijk het aanzienlijk lagere tarief van 20% voor kansspelen op internet. Zij hebben grote moeite met een onderscheid in tarief tussen landgebonden kansspelen en kansspelen op afstand. Wat is de juridische rechtvaardiging van de regering om naar hun aard gelijke kansspelen fiscaal verschillend te behandelen? Waarom is naar de mening van de regering geen sprake van schending van het fiscale neutraliteitsbeginsel? De regering omschrijft in de memorie van toelichting dat het verschil tussen beide categorieën bestaat uit het al dan niet contact hebben met de organisatie van het kansspel of diens personeel. Is er enige juridische rechtvaardiging voor dit onderscheid in het tarief voor landgebonden kansspelen en kansspelen op afstand? Op welke wijze rechtvaardigt het contact hebben met de organisatie van het kansspel, al dan niet via diens personeel, een hoger tarief? Anders gezegd, wat is er zo positief aan kansspelen op afstand dat deze een lager belastingtarief verdienen dan landgebonden kansspelen? Voornoemde leden zijn erg benieuwd naar de positieve kanten van kansspelen op afstand ten opzichte van landgebonden kansspelen. Zij zien zelf vooral nadelen. Het toezicht op de gokker is immers lastiger, de meeste aanbieders van kansspelen op afstand zijn gevestigd in belastingparadijzen en deze aanbieders maken vaker gebruik van agressieve tax planning dan de Nederlandse aanbieders van landgebonden kansspelen. Heeft de regering dit meegenomen is haar afweging voor een gedifferentieerd heffingstelsel? Kan zij bevestigen dat aanbieders van kansspelen op afstand zich over het algemeen vaker gevestigd hebben in landen die zouden kunnen worden aangemerkt als belastingparadijzen, zoals Malta, de Kaaimaneilanden en de Seychellen? Hoe beoordeelt de regering de wenselijkheid hiervan met het oog op de voorgestelde regulering van kansspelen op afstand in Nederland?

De aan met woord zijnde leden lezen in de memorie van toelichting dat het verlaagde tarief voor kansspelen op afstand is ingegeven door opbrengstoptimalisatie. Nu achten zij het zeer correct dat de regering let op de belastingopbrengsten, maar zij hebben grote twijfels bij deze opbrengstoptimalisatie. Heeft de regering rekening gehouden met de gedragseffecten die zullen optreden doordat organisatoren van kansspelen een aanzienlijke belastingverlaging kunnen bewerkstelligen door hun kansspelen op afstand te gaan organiseren? Heeft de regering rekening gehouden met de aanzuigende werking die uitgaat van het lagere belastingtarief voor kansspelen op internet? Zo ja, op welke wijze is hiermee rekening gehouden in de ramingen en vanaf welke jaren? Zo nee, waarom niet? Voornoemde leden constateren dat de raming van de opbrengst van de maatregel van 23 miljoen euro des te belangrijker is nu het gehele voorgestelde systeem van tariefdifferentiatie daaraan wordt opgehangen. Daarom vragen deze leden of de kanalisatiegraad van 80% bij een tarief van 20% representatief is. Waarom is deze berekening slechts op één bron gebaseerd? Wat betekent het dat de cijfers van H2 Gambling Capital in vier maanden tijd drie keer zijn bijgesteld? Zijn deze bijgestelde cijfers meegenomen in de uiteindelijke raming van 23 miljoen euro? Hoe verhoudt de veronderstelde kanalisatiegraad van 80% zich tot de in Denemarken geregistreerde kanalisatiegraad van 95% bij een effectief tarief (kansspelbelasting en overige heffingen) van 25%? Hoe verhoudt de raming in de memorie van toelichting van de legalisering van 115 miljoen euro bruto speelresultaat zich tot de Deense marktomvang van online casinospelen (dus zonder sportweddenschappen) van 132 miljoen euro, terwijl Nederland ruim drie keer zoveel inwoners heeft? Is bij de berekening van de kanalisatiegraad ook meegenomen dat er andere dan financiële redenen zijn om een vergunning in Nederland aan te vragen, zoals het feit dat overtreding van de Nederlandse wet kan leiden

tot het intrekken van de vergunningen in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten? Waarom heeft de regering geen onderzoek gedaan naar de effecten van een uniform belastingtarief? Kan zij een overzicht geven van de effecten van een uniform belastingtarief van respectievelijk 20%, 23%, 25%, 27% en 29% op de veronderstelde kanalisatiegraad en de geraamde opbrengst?

De leden van de CDA-fractie vragen of de regering inmiddels een goedkeuring van de Europese Commissie heeft ontvangen voor de staatssteun die door dit wetsvoorstel ontstaat voor legale kansspelen op afstand. De regering schrijft in de memorie van toelichting dat ook voor Nederland een goedkeuring van de Europese Commissie voor Nederland mogelijk lijkt. Op welke wijze heeft de regering bij deze opvatting de verschillen tussen de Nederlandse en de Deense wetgeving en het komende vonnis van het Europese Hof van Justitie over het Deense tariefvoordeel voor kansspelen op afstand meegewogen?

De aan het woord zijnde leden constateren dat sprake is van een diffuus heffingenstelsel binnen de kansspelbelasting, zoals ook volgt uit de beide tabellen over de kansspelbelasting uit de memorie van toelichting (Artikelsgewijze toelichting op artikel II, onderdeel A en C). Zij hadden gehoopt dat het onderhavige wetsvoorstel tevens gelegenheid zou zijn om te bezien of de kansspelbelasting modernisering behoeft. De Afdeling advisering Raad van State heeft dit immers al in 2005 aangegeven, evenals in het advies bij dit wetsvoorstel. De leden van de CDA-fractie willen daarom ook een aantal algemene vragen stellen over de kansspelbelasting na de wijzigingen zoals voorgesteld door de regering. Wat is de rechtsgrond van de kansspelbelasting? Hoe komt dat tot uiting in de systematiek van de wet? Waarom is niet gekozen voor een systeem waarbij de speler altijd belastingplichtig is, maar de aanbieder de belasting altijd afdraagt (met uitzondering van illegale spelen) conform de loonbelasting of voor een systeem waarbij de aanbieder altijd belastingplichtig is (met uitzondering van illegale spelen), maar niet de belastingdrager, conform de omzetbelasting? Wat is het heffingsbeginsel van de kansspelbelasting? Is dat de woonplaats, de bronstaat of de nationaliteit en waarom? Hoe komt dit heffingsbeginsel terug in de bepaling van de belastingplichtigen van de kansspelbelasting en waarom is hiervoor gekozen? Kan de regering aangeven wat de gevolgen zouden zijn van het verhogen of verlagen van de grens van 454 euro? Klopt het dat deze grens als sinds de invoering van de loterijbelasting in 1961 gelijk is? Hoe beoordeelt de regering de rechtvaardigheid van de hoogte van deze grens? Wat is erop tegen alle kansspelen ofwel te belasten als de prijs meer bedraagt dan 454 euro ofwel te belasten als bruto spelresultaat? Waarom is gekozen voor de termen «landgebonden» en «op afstand» en wat is hier de definitie van? Wat is de verhouding tussen de kansspelbelasting op legale buitenlandse kansspelen (prijzen groter dan 454 euro belast) en de kansspelbelasting op illegale buitenlandse kansspelen (maandwinst speler belast)? Waarom is er niet voor gekozen om dit gelijk te trekken? Leidt dit er in bepaalde gevallen toe dat het fiscaal voordeliger is om illegale kansspelen te spelen?

De leden van de SGP-fractie vinden het vreemd dat voor een verschillend tarief wordt gekozen ten aanzien van de kansspelbelasting. Zij delen de kritiek van de Afdeling advisering van de Raad van State hierop. Is het wel een eerlijke en gewenste benadering om staatssteun te geven aan iets wat je eigenlijk liever niet zou willen? Is neutraliteit van de belastingheffing niet een zodanig belangrijk principe dat er ook in dit geval voor gekozen moet worden? Betekent dit verlaagde tarief niet een verplaatsing van het gebruik van kansspelen naar de kansspelen op afstand? Is dat vanuit het risicoprofiel wel een gewenste ontwikkeling?

De verandering van de grondslag van de belastingheffing roept bij deze leden de vraag op wat de consequenties hiervan zijn voor de opbrengst

van de kansspelbelasting. Betekent dat een verhoging of een verlaging ervan? Het uitgangspunt dat de spelers bij illegale kansspelen belast worden met het tarief van 29% is begrijpelijk. Maar wel vragen deze leden of dit wel kan worden aangepakt. Is het bekend zijn met het feit dat mensen deelnemen aan illegale kansspelen niet voldoende reden om alles in het werk te stellen om de betrokken aanbieders aan te pakken en tegen te werken?

7.3. Andere lasten voor vergunninghouders

De leden van de CDA-fractie vragen of de vergoeding voor de aanvraag van de vergunning is opgenomen in de zekerheidsstelling van maximaal 810.000 euro die wordt voorgesteld of dat deze daarboven op komt. Kan de regering een overzicht geven van de zekerheidsstelling en kosten voor de aanvraag in vergelijking met de tarieven zoals die in andere EU-lidstaten met een gereguleerd stelsel voor kansspelen op afstand zijn vastgesteld?

Voornoemde leden vragen voorts wie verantwoordelijk is voor het beheer van verslavingsfonds en toezicht houdt op de verplichte afdrachten, evenals de bestedingen daarvan.

De aan het woord zijnde leden vragen op welke wijze het tarief van 1,5% voor de kansspelheffing is vastgesteld. Ook vragen zij een overzicht van (een variant op) de tarieven en inhoudelijke besteding van de kansspelheffing (indien deze in vergelijkbare vorm bestaat) in andere EU-landen met een gereguleerd stelsel voor kansspelen op afstand. Deze twee vragen ten aanzien van de kansspelheffing leggen zij de regering ook graag voor ten aanzien van het voorgestelde verslavingsfonds, waar een afdrachtspercentage voor aanbieders van 0,5% van het bruto spelresultaat is voorgesteld.

De leden van de CDA-fractie vragen waarom niet is besloten tot een verplichte afdracht ten behoeve van sport, cultuur, maatschappelijk welzijn of volksgezondheid en andere goede doelen. Kan de regering onderzoeken wat deze verplichte afdracht zou kunnen compenseren aan het verlies van gelden dat de goede doelen gaan lijden als gevolg van onderhavig wetsvoorstel. Zij zijn ook benieuwd in hoeverre van de mogelijkheid gebruik gaat worden gemaakt dit bij ministeriële regeling mogelijk te maken en welk afdrachtspercentage de regering in dat geval voor ogen heeft. Zij vragen ook als hier gebruik van wordt gemaakt, of een afdracht voor alle vergunninghouders dient te gelden of dat deze individueel wordt bepaald. In beide gevallen vernemen deze leden graag de criteria die voor een dergelijke beslissing worden gehanteerd. Ook zijn zij benieuwd naar de inschatting van de daarvan te verwachten opbrengsten in vergelijking met een inschatting van wat de goede doelen loterijen aan inkomsten missen wanneer onderhavig wetsvoorstel in werking treedt.

Deze leden vragen voorts hoe de argumentatie voor het niet verplichten (door een scherpe concurrentie zou de totale afdracht eerder lager dan hoger kunnen worden) zich verhoudt tot de situatie dat de totale afdracht veel lager kan uitvallen op het moment dat geen enkele online aanbieder een bepaald percentage hoeft af te dragen en er een substitutie met de landgebonden markt zal plaatsvinden, hoe minimaal dat ook is.

De leden van de SGP-fractie merken op dat bij andere lasten ook wordt gesproken over het verslavingsfonds. Uit de memorie van toelichting lijkt het alsof die heffing er alleen is voor kansspelen op afstand. Is deze constatering juist? Geldt die heffing voor alle kansspelen?

8. Grondrechten

De leden van de CDA-fractie vragen wat de stand van zaken is met betrekking tot het ontwerpen van een Europese regeling voor het blokkeren van kansspelwebsites.

Voorts vragen zij of het binnentreden van woningen door de Ksa zowel kan geschieden bij (illegale) aanbieders als bij privéwoningen van deelnemers aan kansspelen op afstand. Als dit laatste het geval is, vragen deze leden of de regering deze bevoegdheid proportioneel acht en of binnentreding bij burgers door de Ksa niet standaard vergezeld zou moeten gaan van aanwezigheid van de sterke arm. Kan de regering specificeren wat zij verstaat onder ernstige bedenkingen en op welke wijze en aan de hand van welke maatstaven de rechter-commissaris de rechtmatigheid van binnentreding toetst? Kan de regering een overzicht geven welke bestuurlijke instanties en toezichthouders in Nederland nog meer (via toestemming van de rechter-commissaris) een dergelijke verregaande wettelijke bevoegdheid hebben en welke criteria per instantie/toezichthouder worden gehanteerd bij de afweging om gebruik te maken van de bevoegdheid tot het binnentreden van woningen van burgers? Ook vragen deze leden welke rechtsbescherming er voor burgers is wanneer zij menen dat sprake is van onrechtmatig gebruik van deze bevoegdheid door de Ksa.

De leden van de PVV-fractie lezen dat voor het binnentreden van woningen tegen de wil van de bewoner in ieder geval sprake zal moeten zijn van een gericht onderzoek waarbij dusdanig ernstige bedenkingen zijn gerezen dat binnentreden tegen de wil van de bewoner, gezien de vereisten die uit de proportionaliteits- en subsidiariteitsvereisten voortvloeien, noodzakelijk is om ernstige misstanden te beëindigen. Deze leden vragen wat er valt onder «bedenkingen».

De leden van de D66-fractie vragen wat de laatste stand van zaken is rondom de mogelijkheden die momenteel in Europees verband worden onderzocht voor het blokkeren van kansspelwebsites. Daarbij waarderen zij het als in het antwoord verwijzingen worden opgenomen naar de concrete achterliggende documenten voor zover deze publiekelijk beschikbaar zijn dan wel via het EU-Extranet zijn in te zien.

9. Privacy impact assessment

De leden van de CDA-fractie merken op dat de regering aangeeft dat na het sluiten van een spelersaccount, de bijhorende gegevens vijf jaar bewaard mogen worden. Als reden wordt daarvoor gegeven het belang van toezicht door de Ksa. Deze leden vragen een nadere onderbouwing voor de precieze keuze voor vijf jaren. Waarom is er niet gekozen voor een kortere of juist langere duur?

Deze leden vragen voorts of de regering kan schatten hoeveel controles er dagelijks zullen plaatsvinden van BSN's door de vergunninghouders en de Ksa, gezien het gegeven dat iedere keer dat een speler inlogt bij een aanbieder dit gecontroleerd dient te worden.

De leden van de PVV-fractie merken op dat in lagere regelgeving nader uitgewerkt wordt welke specifieke functionarissen welke gegevens nodig hebben om de toezichthoudende taken uit te voeren. Dit halen deze leden ook uit de artikelsgewijze toelichting op de artikelen 27ja en 30ov, eerste lid, Wok. Daarin is opgenomen dat op grond van het vijfde lid in de lagere regelgeving nader wordt uitgewerkt welke gegevens in ieder geval door de vergunninghouder moeten worden geregistreerd en geanalyseerd en welke risico-indicatoren hierbij worden gehanteerd. In welke lagere regelgeving is de regering voornemens dit te regelen? Waarom is ervoor

gekozen om dit in lagere regelgeving te regelen? Is het niet onwenselijk dat de Kamer op die manier geen invloed meer heeft op wat er nu precies onder gaat vallen?

Deze leden merken op dat ook de bewaartermijn van gegevens met betrekking tot het spelersprofiel en het spelersgedrag in lagere regelgeving wordt bepaald. In welke lagere regelgeving wordt dit gereld en waarom is hier voor gekozen? Ook hier vragen deze leden of het niet onwenselijk is dat de Kamer op deze manier geen invloed meer heeft op wat er nu precies onder gaat vallen.

De leden van de D66-fractie onderschrijven de noodzaak om de gegevens van een spelersprofiel en het spelersgedrag tot enige tijd na het sluiten van een spelersaccount te bewaren. Daarmee kan immers voorkomen worden dat een speler zich aan het verslavingstoezicht onttrekt. In de memorie van toelichting vinden deze leden echter nog geen voldoende valide onderbouwing van de bewaartermijn van vijf jaar. Deze leden gaan ervanuit dat de Ksa minder dan vijf jaar nodig zal hebben om misstanden aan het licht te doen komen. Als er meerdere jaren zitten tussen het verwijderen van het spelersprofiel en het opnieuw inschrijven, ligt een vermoeden dat dit gebeurt om risicovol speelgedrag onder de radar te houden ook niet direct voor de hand.

10. Europeesrechtelijk kader

De leden van de CDA-fractie merken op dat de regering aangeeft dat het voorgestelde vergunningstelsel kan worden gerechtvaardigd uit het hoofde van dwingende redenen van algemeen belang die aan het Nederlandse kansspelbeleid ten grondslag liggen. Deze leden vragen of de regering meer alternatieven heeft overwogen om aan deze aspecten (consumentenbescherming, fraudebestrijding, het voorkomen dat burgers door kansspelen tot geldverkwisting worden aangespoord of kansspelverlaafd raken en het vermijden van ernstige maatschappelijke problemen in het algemeen) recht te doen. Door de regering wordt immers zelf terecht verwezen naar het standpunt van de Europese Commissie dat landen vrij zijn om wel of niet over te gaan tot regulering, wat impliceert dat ook andere manieren mogelijk zijn waarmee aan de EU-prioriteiten inzake kansspelen op afstand kan worden voldaan.

Deze leden vragen ook of de regering de bijzonderheden van morele, religieuze en culturele aard en de aan kansspelen en weddenschappen verbonden negatieve morele en financiële gevolgen voor het individu en de samenleving, zoals omschreven door het Hof van Justitie, ieder afzonderlijk kan specificeren voor de situatie in Nederland. Kan de regering ingaan op de zorgen die leven ten aanzien van de cultuur van financiële support vanuit goede doelen loterijen in Nederland aan sport, cultuur, maatschappelijk welzijn of volksgezondheid. Voornoemde leden vernemen ook graag een financiële onderbouwing van de stelling dat de afdracht aan goede doelen en de sport door de regulering zelfs kan toenemen. Zij vragen een overzicht van de financiële positie van goede doelen waarin ook de subsidies vanuit de overheid en het aantal donaties van de afgelopen vijf jaar zijn opgenomen. Zij vragen de regering ook een vergelijking te maken met Denemarken, waar de afdracht aan loterijen aan sport en goede doelen tussen 2011 en 2013 drastisch is teruggelopen, namelijk met ongeveer 15%.

De aan het woord zijnde leden vragen ook of de regering en/of de Ksa al inzicht heeft in een door een andere EU-lidstaat verleende kansspelvergunning die in Nederland niet erkend zou (mogen) worden naar hun oordeel.

De leden van de CDA-fractie vragen welke consequenties het onthouden van goedkeuring door de Europese Commissie voor de kansspelbelasting zou hebben voor het voorgestelde vergunningstelsel. Ook vragen

wanneer de vereiste goedkeuring voor staatssteun aan de Commissie zal worden gevraagd en wanneer toestemming wordt verwacht.

De leden van de PVV-fractie merken met betrekking tot de landgebonden speelcasino's op dat de regering voornemens is de bestaande overheids-monopoliepositie te heroverwegen. Het streven is een daartoe strekkend wetsvoorstel nog dit jaar in consultatie te geven. De Tweede Kamer wordt op korte termijn geïnformeerd over de voornemens op het gebied van de landgebonden casinomarkt. Wat is op dit punt de stand van zaken?

De leden van de ChristenUnie-fractie zien drie verschillende regimes ontstaan binnen het kansspelbeleid, namelijk een verbod op online loterijen, een restrictief toelatingsbeleid voor landgebonden kansspelen en een open vergunningstelsel voor kansspelen op afstand. Zij vragen de regering hierop te reflecteren in het licht van de Europese jurisprudentie omtrent de eis van een samenhangend en stelselmatig kansspelbeleid. Deze leden vragen daarbij of het juist met het nieuwe wetsvoorstel niet lastiger zal worden om een vergunning voor een nieuwe aanbieder van kansspelen op afstand te ontzeggen, nu verschillende eisen die bij deze vergunning worden gesteld op de andere deelmarkten niet worden gesteld.

Voornoemde leden vragen in het licht van de jurisprudentie en in het bijzonder van het Gambelli-arrest naar de implicaties van de tariefdifferentiatie. Impliceert de voorgestelde uitbreiding van het aanbod niet in zichzelf al dat het gokken minder beperking behoeft en dat daarmee de andere segmenten van het Nederlandse gokbeleid ter discussie komen te staan? De beperkingen die worden opgelegd moeten volgen uit het streven om de gelegenheden om te gokken daadwerkelijk te beperken en dat verhoudt zich niet tot het aanmoedigen of stellen van geringere beperkingen op een deelmarkt. Juist daarom vragen deze leden de regering specifiek in te gaan op de aanwijzingen die het Hof eerder heeft gegeven inzake het algemeen belang, namelijk dat maatregelen zonder discriminatie worden toegepast, geschikt zijn om het na te streven doel te bereiken en niet verder gaan dan noodzakelijk is.

11. Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid

De leden van de CDA-fractie vragen welke verwachtingen de regering heeft van de Belastingdienst met betrekking tot het achterhalen van spelers die deelnemen aan illegale kansspelen en hierover een belastingtarief van 29% dienen te betalen. Door de regering wordt immers in het nader rapport bij het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State aangegeven dat de Belastingdienst door intensief zoekwerk op voornamelijk internet in een aantal gevallen de identiteit van de speler en diens behaalde spelresultaat kan achterhalen. Op welke wijze vindt dit speurwerk van de Belastingdienst plaats? Hoe gaat achterhaald worden dat spelers (en niet alleen de grote spelers met naamsbekendheid) illegaal inkomsten hebben verkregen en daarover geen kansspelbelasting is betaald? Welke verwachtingen heeft de regering over de resultaten van dit speurwerk van de Belastingdienst? Welke gevolgen heeft onderhavig wetsvoorstel voor de extra werklust die dit met zich meebrengt voor de Belastingdienst? Kan de regering daarbij apart ingaan op de uitvoeringskosten voor de Belastingdienst als gevolg van een gedifferentieerd heffingenstelsel en met betrekking tot heffing bij de speler van een illegaal kansspel? Hoe verhoudt de complexiteit van de voorgestelde wetgeving als gevolg van de tariefdifferentiatie en de abstracte definitie van kansspelen op afstand zich tot de door de Staatssecretaris van Financiën geuite wens om te komen tot vereenvoudiging van fiscale wetgeving en verbeterde uitvoerbaarheid voor de Belastingdienst? Hoe beoordeelt de regering de relatief hoge uitvoeringskosten voor de Belastingdienst van

1,8 miljoen euro per jaar ten opzichte van de geraamde opbrengst van 20 miljoen euro per jaar?

De leden van de CDA-fractie vragen voorts of het niet van enige naïviteit van de zijde van de regering getuigt om te verwachten dat spelers die (blijven) deelnemen aan illegale kansspelen, uit eigen beweging hierover een belastingtarief van 29% zullen betalen. Wanneer is een Nederlander die via een buitenlandse website gokt illegaal bezig? Hoe kan hij weten of een aanbieder illegaal is in Nederland? Is dit af te zien aan de extensie van de website, aan het feit dat de buitenlandse goksite in de Nederlandse taal te raadplegen is of als de buitenlandse website op een Nederlandse website adverteert? Hoe moet de Nederlandse gokker controleren en beoordelen of hij op een website speelt die geen kansspelbelasting afdraagt in Nederland? Op welke wijze wordt dit door de Belastingdienst beoordeeld? De aan het woord zijnde leden vinden de heffing bij de Nederlandse gokker die op een buitenlandse illegale website speelt vooral onverstandig, omdat hierdoor de Belastingdienst elke mogelijkheid wordt ontnomen om de buitenlandse aanbieder aan te pakken. Kan de regering hierop ingaan? Deelt zij de mening dat de staat een extra middel wordt ontnomen om illegale aanbieders aan te pakken?

De leden van de CDA-fractie vragen op welke wijze de naar voren gekomen bevindingen naar aanleiding van de uitvoeringsanalyse van de Ksa zijn meegenomen in onderhavig wetsvoorstel en wat concreet de aanpassingen zijn geweest ten opzichte van de huidige organisatie van de Ksa. Deze leden vragen of de regering deze uitvoeringsanalyse ook aan de Kamer kan doen toekomen en of de Kamer inzicht kan verkrijgen in de begroting van de Ksa zoals deze gaat gelden bij inwerkingtreding van het wetsvoorstel. Zij vragen ook op welke wijze binnen de Ksa vorm zal worden gegeven aan de uitvoering van de voorgestelde controle- en handhavingsbevoegdheden (gedragscodes, voorschriften), omdat deze meer risico's met zich meebrengen ten aanzien van het waarborgen van persoonsgegevens. De aan het woord zijnde leden vragen ook of de uitzondering in artikel 1, eerste lid, sub c, Wok niet om volledige integriteit van de toezichthouders vraagt om in de uitvoering van hun taak niet zelf, buiten het gestelde doel van dit artikel om, mee te doen aan online kansspelen en op welke wijze hierop wordt toegezien. Wat gebeurt er met de winsten die toezichthouders maken als zij undercover meespelen en welke risico's met betrekking tot kansspelverslaving brengt deze methode met zich mee?

Voornoemde leden vragen hoe de balans in capaciteit binnen de Ksa zal worden vormgegeven ten aanzien van de tweeledige taak om enerzijds het legale aanbod te controleren en anderzijds het illegale aanbod te bestrijden. Ook vragen zij in hoeverre de Ksa zich qua handhaving zal richten op individuele gebruikers die de voorgestelde wet overtreden door gebruik te maken van kansspelen op afstand die worden aangeboden zonder vergunning. De leden van de CDA-fractie vragen voorts of er ook werkafspraken zullen worden gemaakt tussen de politie, het Openbaar Ministerie en de Ksa over de uitvoering van de voorgestelde bevoegdheden van de Ksa.

De leden van de D66-fractie vragen waarom personen massaal bezwaaren beroepsprocedures bij de Belastingdienst zouden starten als de tarieven die in de wet opgenomen staan duidelijk en helder gemotiveerd vastgesteld worden en waarbij grensgevallen goed worden omschreven. Welke risico's voorziet de regering en welke aanscherpingen in de wet zijn daarvoor al doorgevoerd? Duidt het verwachte verzet middels die procedures tegen de differentiatie in tarieven niet op een gebrekkig maatschappelijk draagvlak daarvoor? Welke uitvoeringskosten voor de Belastingdienst worden voorzien als een uniform tarief van 29% wordt gehanteerd (met een eventueel verhoogd tarief voor illegaal aanbod om de gewenste kanalisatiebevordering te behouden)?

12. Administratieve lasten en nalevingskosten

De leden van de CDA-fractie vragen of de regering de volledige adviezen van Actal en SIRA kan doen toekomen aan de Kamer, teneinde volledig inzicht te verschaffen in de toetsing van de te verwachte administratieve lasten en nalevingskosten. Zij vragen voorts of de regering kan toelichten waaruit het verwachte jaarlijkse bedrag van 59 miljoen euro aan nalevingskosten is opgebouwd. Van vergunninghouders wordt immers nu ook al verwacht dat zij bezoekers identificeren om te voorkomen dat minderjarigen binnenkomen en bestaat er ook al een zekere zorgplicht. Is dit ook opgenomen in het hierboven genoemde bedrag of heeft dit bedrag enkel betrekking op de kosten die voortvloeien uit het raadplegen van het centraal register?

De leden van de D66-fractie vragen waarom naar verwachting de grootste investering voor aanbieders van kansspelen op afstand het ontwikkelen van een spelsysteem zal zijn dat voldoet aan de eisen van de Nederlandse kansspelregeling? In welke opzichten verschillen de eisen die Nederland gaat stellen zodanig van bijvoorbeeld de eisen van Europese landen met een soortgelijk vergunningensysteem waardoor aanbieders die in meerdere landen opereren niet zonder grote investeringen gebruik kunnen maken van de reeds voor die landen ontwikkelde systemen? Waarom zijn die verschillen noodzakelijk? Wordt verwacht dat dit negatieve gevolgen zal hebben voor het aantal vergunningsaanvragen? Zo ja, op welke wijze?

De aan het woord zijnde leden vragen voorts per welke tijdseenheid de structurele last van 11.250 uur voor burgers om zich te registreren op een website van een kansspelaanbieder is. Hoe zijn dat urenaantal en het aantal van 112.500 uur voor de initiële belasting berekend?

13. Niveau van regelgeving

Het is de leden van de CDA-fractie opgevallen dat in de memorie van toelichting 115 keer wordt verwezen naar de uitwerking van onderhavig wetsvoorstel in lagere regelgeving. Zij vragen op welke wijze de regering de Kamer over deze lagere regelgeving gaat informeren en op welke wijze de Kamer hierin haar controlerende taak kan verrichten. Deze leden stellen dat laatste zeer op prijs, omdat zij juist over de invulling hiervan veel vragen en opmerkingen hebben.

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat veel van de exacte uitwerking van de reikwijdte van de kansspelen zal worden neergelegd in lagere regelgeving. Zij merken op dat de Kamer zeer betrokken is op meerdere van deze onderdelen en zij verwijzen daarbij naar de vele schriftelijke vragen die over dit onderwerp gesteld worden. Daarom zien zij de keuze voor lagere regelgeving graag beargumenteerd, zeker nu veel details toch al bekend zijn en invulling hadden kunnen krijgen bij het huidige wetsvoorstel.

14. Totstandkoming wetsvoorstel

De leden van de CDA-fractie vragen of de regering de adviezen van Boston Consultancy Group, APE, TNS NIPO en Fox-IT aan de Kamer kan doen toekomen. Deze leden vragen ook of de regering een overzicht kan geven van welke reacties precies hebben geleid tot wijzigingen in het oorspronkelijk gepubliceerde wetsvoorstel.

De leden van de D66-fractie vragen de regering nader in te gaan op de opmerkingen van de huidige vergunninghouders in de speelautomaten-sector dat maatregelen zoals het sluitend deurbeleid disproportioneel zijn.

Deze leden lezen voorts met enige zorg dat in een eerdere versie van het wetsvoorstel nog geen voorafgaande toets door een rechter-commissaris voor het blokkeren van internetverkeer was opgenomen. Zij vragen of dat een grondhouding inhoudt waarbij gezocht wordt naar zo ruim mogelijke bevoegdheden die straks bij het opstellen van de nadere regels bij of krachtens algemene maatregel van bestuur alsnog tot uiting komen?

II ARTIKELSGEWIJS

ARTIKEL I

Onderdeel A (artikel I, eerste, derde en vierde lid).

De leden van de CDA-fractie vragen waarom in de memorie van toelichting in de eerste alinea het woord «illegale» tussen haakjes is geplaatst. Het komt deze leden voor of hiermee ook wervings- en reclamediens ten behoeve van legale kansspelen onder dit artikel vallen, wat zich niet goed zou verhouden met de uitgesproken steun van de regering voor «affiliate marketing».

Deze leden vragen of de regering voorbeelden kan noemen van middelen die door de aangehaalde dienstverleners worden verschaft en noodzakelijk zijn voor het aanbieden van illegale kansspelen. Zij vragen of het hierbij van belang is niet alleen te kunnen optreden tegen de dienstverleners, maar ook tegen de producenten en leveranciers van enkele van deze middelen.

De leden van de ChristenUnie-fractie merken ten aanzien van onderdeel artikel 1 op dat onder het tweede lid het woord «worden» kan worden vervangen door «wordt».

De leden van de SGP-fractie constateren dat de regering «bevorderen» omschrijft met diverse begrippen zoals helpen en ondersteunen. Deze leden vragen waarom er in de wettelijke definitie niet is gekozen voor een bredere beschrijving, zoals ook wel in het strafrecht gebruikelijk is. Op die manier kan voorkomen worden dat van bepaalde handelingen bij de rechter blijkt dat die er uiteindelijk toch niet onder blijken te vallen.

Onderdeel B

De leden van de ChristenUnie-fractie merken op dat in het huidige artikel 1a, tweede lid, Wok een definitie wordt gegeven van een piramidespel. Nu ook poker wordt toegevoegd aan het eerste lid van artikel 1a Wok, vragen deze leden waarom de regering er niet voor heeft gekozen hiervoor een vergelijkbare definitie op te nemen?

Onderdelen D en E (artikelen 6 en 6a)

De leden van de CDA-fractie vragen of de regering kan toelichten waarom het wenselijk is dat ook leges in rekening worden gebracht voor het organiseren van de staatsloterij, de instantloterij, sportprijzvrage, de totalisator, het lottospel en casinospelen.

Onderdelen H, I, N en O (artikelen 27j, 27ja, 30u en 30v)

Artikelen 27ja en 30v

Tweede lid

De leden van de CDA-fractie vragen of het tweede lid de mogelijkheid biedt om kwaliteits- en opleidingseisen te stellen aan medewerkers van de vergunninghouders of dat het gaat om een verplichting. Ingeval het eerste

van toepassing is vragen deze leden of het niet verstandig zou zijn hier een verplichting op te nemen, gezien de complexiteit van verslavingsproblematiek.

Derde lid

De leden van de CDA-fractie vragen of de strafrechtelijke bekende leerstukken op de analyse door de vergunninghouder van toepassing zijn of dat hiertoe andere criteria gelden, gelet op de bewoording «redelijkerwijs moet vermoeden»

Deze leden vragen voorts of de regering nader kan onderbouwen waarom zij verwacht dat een grote meerderheid van de betrokken spelers het advies tot zelfuitsluiting zal volgen. Voorts vragen voornoemde leden ook of het gegeven dat de vergunninghouder de betrokkene niet kan verplichten tot inschrijving in het register als de betrokkene dat niet vrijwillig doet, niet neerkomt op een vorm van zelf-incriminatie. De speler kan dan immers via de Ksa alsnog worden uitgesloten van risicovolle kansspelen.

De leden van de SGP-fractie vragen waarop de verwachting is gebaseerd dat een grote meerderheid van de risicospelers zichzelf zal uitsluiten. Is er op basis van informatie uit andere landen hierover meer bekend?

Vierde lid

De leden van de CDA-fractie vragen of het mogelijk is dat de Ksa bij de betreffende speler zelf (aanvullende) gegevens vergaart en op welke wijze dit kan plaatsvinden.

Onderdeel P (Titel Vb. Kansspelen op afstand)

Artikel 31 (algemeen)

Eerste lid

De leden van de CDA-fractie vragen welke nadelen (zowel financieel als qua toezicht en handhaving) er zijn voor landgebonden aanbieders die in hun pand apparaten installeren die in wezen op het internet of een intranet aangesloten terminals zijn, maar niet worden aangemerkt als kansspelen op afstand.

De leden van de SGP-fractie merken op dat de regering stelt dat het niet de bedoeling is om het organiseren van kansspelen van allerlei communicatiemiddelen mogelijk te maken, maar deze leden hebben wel de indruk dat dit een duidelijk gevolg kan zijn van dit wetsvoorstel. Is het op basis van dit wetsvoorstel mogelijk om elke willekeurige uitbreiding vorm te geven als daar maar vraag naar is? Is het niet beter om daar binnen de wet duidelijke criteria voor te geven?

Voornoemde leden stellen, om duidelijkheid over de definitie te krijgen in verband met het voorgestelde verschillende belastingtarief, de casus aan de orde dat er in een bepaalde fysieke locatie door middel van bijvoorbeeld een pasje of code toegang geboden wordt om via internet een «kansspel op afstand» te spelen, zonder dat daar personeel bij aanwezig is. Moet dat niet evenzeer als een «kansspel op afstand» volgens de definitie van het wetsvoorstel gezien worden? Is de afbakening dan wel scherp genoeg, omdat het voor aanbieders aantrekkelijk kan zijn om de belastingdruk te verlagen door gebruik te maken van de mazen van de wet?

Tweede lid

De leden van de SGP-fractie vragen of voor de verkoop van deelnamebewijzen van fysieke kansspelen wel het hoge tarief geldt.

Artikel 31a

Eerste lid

De leden van de CDA-fractie vragen of de regering heeft overwogen een maximum in te stellen met betrekking tot het aantal te verlenen vergunningen en welke verwachtingen zij koestert ten aanzien van het aantal aanbieders dat middels een verleende vergunning actief zal opereren op de nieuwe markt.

Artikel 31c (weigering)

De leden van de CDA-fractie vragen in hoeverre bij de beoordeling wordt meegewogen of in een andere EU-lidstaat de betreffende aanbieder geen vergunning heeft gekregen.

Voorts vragen deze leden of een uitgewerkt voornemen wel voldoende zekerheid biedt met betrekking tot het voldoen aan alle voorwaarden voor het verlenen van een vergunning. Biedt een conceptovereenkomst niet meer zekerheid nu dit blijkt geeft van intenties van beide partijen, terwijl een uitgewerkt voornemen eenzijdiger van aard is? Wat zijn de gevolgen als een uitgewerkt voornemen of conceptovereenkomst later niet tot stand komt, ook met betrekking tot de gelden die de vergunninghouder inmiddels verworven kan hebben sinds de vergunningverlening? Rust de verantwoordelijkheid om te controleren of er een definitieve overeenkomst tot stand is gekomen bij de Ksa of dient de vergunninghouder zelf melding te maken hiervan? Zou het niet beter zijn als een vergunning onder voorbehoud wordt verleend, tot het moment dat de papieren definitief in orde zijn gemaakt?

Afdeling 3. De vergunninghouder

Artikel 31g

Eerste lid

De leden van de CDA-fractie vragen de regering in te gaan op de situatie in België, waarbij aanbieders alleen een vergunning krijgen als zij hun vestiging ook op Belgisch grondgebied hebben. Zou zich dat volgens de regering niet met het Europees recht verhouden? Deze leden vragen op welke wijze in onderhavig wetsvoorstel nog recht in wordt gedaan aan de aangenomen motie-Van Toorenburg c.s. waarin de regering wordt verzocht een voorbeeld te nemen aan de wijze waarop België deze vestigingskeuze heeft vormgegeven (Kamerstuk 32 264, nr. 17).

Artikel 31h (bedrijfsvoering)

Derde lid (keuring op aanwijzing van de kansspelautoriteit)

De leden van de CDA-fractie vragen of de regering haar verwachting cijfermatig kan onderbouwen dat keuring door steekproeven leidt tot uiteindelijk lagere lasten. Zij vragen ook wat de risico's zijn die verbonden zijn aan de steekproefsgewijze methode in vergelijking met periodieke (jaarlijkse) keuringen.

Artikel 31i (betrouwbaarheid)

De leden van de SGP-fractie waarom in het artikel 31i, derde lid, geen verplichting is opgenomen om te weigeren?

Afdeling 4. Het organiseren van kansspelen op afstand

Artikel 31k

Eerste lid

De leden van de CDA-fractie vragen of bij inschrijving een telefoonnummer en eventuele contactgegevens van naasten (bijvoorbeeld gezinsleden) worden vereist om in het geval van signalering van kansspelverslaving daadwerkelijk contact te kunnen opnemen. Het verplicht opgeven van naasten is niet ondenkbaar, gelet op de opmerking van de regering dat gezinsleden zich rechtstreeks tot de Ksa kunnen wenden met het verzoek een speler tijdelijk van deelname uit te sluiten. Ten aanzien van het verplicht opgeven van een telefoonnummer, vragen deze leden of dit niet het voordeel zou kunnen hebben dan geverifieerd kan worden (net zoals bij DigiD) of de speler die zich registreert ook bereikbaar is via het opgegeven nummer. Dit is vooral van belang met de mogelijkheden voor de vergunninghouder om contact op te nemen met de speler bij indicaties van risicovol speelgedrag. Voornoemde leden vragen of daarnaast niet ook de werkgever zou moeten worden opgegeven bij de vereiste informatie. Bij indicaties van spelverslaving kan dan door de vergunninghouder contact kan worden opgenomen met de werkgever van de betreffende speler. Zeker wanneer spelers geen naasten kunnen opgeven zoals gezins- of familieleden, vragen deze leden wie dan op de hoogte gesteld zou kunnen worden van de gokactiviteiten van de betreffende speler.

De leden van de CDA-fractie vragen de regering wat de reden is dat er geen adres hoeft te worden opgegeven van waaruit de speler (over het algemeen) zal deelnemen aan kansspelen op afstand. Wat kan hier de toegevoegde waarde van zijn? Deze leden willen ook graag weten waarom de regering personen die niet beschikken over een BSN wil toelaten om deel te nemen aan kansspelen op afstand. Aan de van welke andere gegevens kan het register worden geraadpleegd als de betrokkene niet over een BSN beschikt?

Artikel 31l

Eerste lid

De leden van de CDA-fractie vragen of wordt uitgesloten wordt dat onder een prijs in natura een geldbedrag wordt verstaan die contant wordt uitbetaald aan de speler.

Vierde lid

De leden van de CDA-fractie vragen de regering wat er met het saldo zal gebeuren van een speler die is betrapt op fraude of oneerlijk spelverloop. Kan de vergunninghouder het saldo dan zelf houden of zou dit ten goede moeten komen aan bijvoorbeeld het verslavingsfonds of de verplichte afdracht ten behoeven sport, cultuur, maatschappelijk welzijn of volksgezondheid?

Artikel 31m

De leden van de SGP-fractie lezen in de toelichting bij dit artikel wat er in de lagere regelgeving vastgelegd zal worden. Zij vragen of bijvoorbeeld de risico-indicatoren en de normen over de hoogte van limieten en verhogingen en dergelijke niet veel beter in het wetsvoorstel zelf opgenomen kunnen worden. Waarom heeft de regering hier niet voor gekozen? Wordt ook overwogen om het anonieme aanbod aan hulp ook te regelen en daarmee verplicht te stellen?

Onderdeel V (artikel 33h)

Onderdeel a

De leden van de CDA-fractie of het niet wenselijk zou zijn dat nadat de gegevens na afloop van de periode van de uitsluiting worden verwijderd, wel in het raadpleegbare gedeelte van het register zichtbaar blijft of een speler in het verleden deel uitmaakte van het register. Dit zou ook raadpleegbaar kunnen op basis van hit/no hit en als voordeel hebben dat dit een extra indicatie kan bevatten voor de vergunninghouder of mogelijk sprake kan zijn van een risico-of probleemspeler.

Onderdeel Z (artikelen 34k en 34l)

Artikel 34k

De leden van de SGP-fractie vragen waarom dit artikel geen verplichting bevat regels te stellen, zoals ook in de toelichting staat?

Onderdeel CC (artikel 34n)

Artikel 34n

De leden van de SGP-fractie merken op dat voor de maatregelen die opgelegd worden aan serviceproviders en dergelijke, een machtiging van de rechter-commissaris is vereist, nadat er eerst overleg heeft plaatsgevonden. Deze leden vragen of dit geen te grote belemmering voor de snelheid en de effectiviteit is. Hoe lang zal dit in de praktijk duren? Is er ook een tussenvariant mogelijk door bijvoorbeeld een dringende aanwijzing te geven of toezegging te eisen?

ARTIKEL V

De leden van de SGP-fractie merken op dat de Bibob-procedure niet verplicht wordt gesteld. Zij vragen waarom dit zo is. Is dit niet een heel belangrijk middel in de strijd tegen fraude en verwevenheid met criminaliteit?

De voorzitter van de commissie,
Jadnanansing

Adjunct-griffier van de commissie,
Van Doorn